BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

kitle

YIL 10 TEMMUZ 1983 SAYI: 261

GENERALLERİN DEMOKRASİSİ VE CUNTA'NIN SİVİLLEŞMESİ

Cunta'nın açtığı siyaset sahnesinin eni, boyu, derinliği artık buradan demokrasiye doğru bir gedik açılacağını uman hayalciler tarafından bile iyice görüldü.

BTP kapatıldığı zaman kitlelerin geniş kesimleri "Evren Paşa demokrasisi"ni tanımışlardı. Ne var ki, BTP'nin ilk kapatıldığı günlerde günlük yaşantımızda rastladığımız yurttaşlar arasında CHP'li olanların bir kısmının bu karardan gizli veya açık bir memnuniyet duyduklarına, BTP'nin kapatılmasıyla birlikte, SODEP'in önünün açıldığını zannettiklerine şahit oluyorduk. Babadan kalma bir particilik anlayışının, DP-CHP zamanından miras olarak kulüp tutar gibi parti tutma alışkanlığının sonucu olan bu memnuniyetin demokratik bir politik bilinçle ilgisi yoktu. Faşist bir diktanın –BTP'ye karşı bile olsa– anti-demokratik bir kararını, kendisini daha çok yerleştirmek ve kurumlaştırmak yolundaki yeni bir faşist adımını onaylamak demekti. Kaldı ki, eski AP'ye bile müsamaha göstermeyecek bir Cunta'nın demokratik eğilimli SODEP'e göz yumması düşünülemezdi. Yani CHP'li sade yurttaşlardan Cunta'nın 31 Mayıs kararına sevinenler açısından bile meseleye bakılsa, 31 Mayıs kararına karşı çıkılması gerekiyordu.

Nitekim de böyle düşünen CHP'liler birkaç hafta sonra yanıldıklarını anladılar. SODEP'in Genel Başkanı İnönü dahil, 21 demokrat, sosyal demokrat, ilerici sendikacı, ilerici aydın kurucu ve yöneticileri veto edildiler. Bu 21 kişinin yerine bildirilen yeni isimler arasında da veto yiyecekler az değildir. Sonra onların da yerine bildirilecek isimlerin bir kısmına da veto gelecektir. Böylece, şayet gerekli kanuni müddet içinde bütün formaliteler tamamlansa bile, bu partinin seçimlere girip girmeyeceği belli değildir. SODEP bu zincirleme vetoların barikatını aşsa bile, seçime katılmak için gerekli zamanda 34 ilde örgütlenmiş olma koşulu doğrultusunda kurulacak yerel teşkilatlara vetolar ve İçişleri Bakanlığı engelleri gelecektir. ilh,..ilh... Sonuçta SODEP, seçime girme hakkını elde etse bile, Cunta'nın "şike muhalefet partisi" olarak kurduğu Calp partisinden farkı kalmayacaktır.

Öte yandan Cunta'nın güdümü ve icazeti dışında kurulan Doğru Yol Partisi'nin de akıbeti aynı olacaktır.

Sonuç olarak bütün bu operasyonlar, kesip biçmeler K. Evren'in meddahlığında açılan sahnenin eninin boyunun ne denli dar olduğunu göstermeye yeter. Cunta'nın demokrasisi, kimi Avrupa siyasi çevrelerinin söylediği gibi "güdümlü bir demokrasi" bile değildir. Böyle bir "demokrasiye" şayet bir ad verilecekse, faşizmin parlamentosuna lafız olarak illa ki, "demokrasi" terimini yakıştırma hevesleri hâlâ çıkacaksa, öngörülen bu rejime olsa olsa "Evren demokrasisi", "generaller demokrasisi", –veya bir alegori (kinaye) olarak– "faşist demokrasi" denilebilir. Tıpkı Latin Amerika'daki cuntaların kendilerine kurdukları parlamentolar ve "demokrasi"ler gibi...

Gerçekten de Latin Amerika'daki "askeri-faşist-parlamenter" rejimler ne kadar demokratikse, K. Evren'in 6 Kasım'dan sonra öngördüğü rejimler de o kadar demokratiktir, o rejimler ne kadar sivilse, K. Evren'in rejimi de o kadar sivil olacaktır.

K. Evren'in üniformasını soymasını "rejimin sivilleşmesi yönünde" *olumlu* bir adım olarak niteleyen eski demokrat birtakım köşe yazarlarına gelince, onlar da Cunta'nın elinde bir nalıncı keseri olmaktan başka bir görev yapmamaktadırlar. Cunta'nın her kararını hayra yoran, her adımını akılları sıra "sola çekmeye" çalışan bu gibileri K. Evren üniformasını çıkarınca onu hemen "sivil" kabul etme, sivil görüp gösterme yarışına çıkıverdiler. Oysa K. Evren'in "sivilleşmesi" olayının meydana getirdiği tek sivil değişiklik Çankaya'nın terzihanesini bir de şeflerine seçilen kumaşın ödemesini yapan, köşkteki itâ amirini ilgilendirmektedir.

K. Evren'in haki renkli kumaş giymekten vazgeçmesi siviller açısından yazdığımızdan başka hiçbir anlama gelmez, ama askerler açısından, –daha doğrusu askerlerin "en omuzu kalabalık" olanları açısından– büyük önem taşır. Çünkü üç yıldır generaller kademesi tıkanmıştı, kendi deyimleriyle "ordu piramidinin" üst kısımlarında duran bir sürü general homurdanıp durmaktaydı. Askeri yönetime ve K. Evren'in politikasına karşı olduklarından değil, komuta basamaklarını tırmanamamaktan...

Özellikle K. Evren 31 Mayıs kararından sonra Çorum'da yaptığı konuşmada "gerekirse seçimleri de ileri bir tarihe erteleriz" diyince bu homurtular daha da arttı. Çünkü Evren paşanın generalleri de tıpkı büyük paşaları gibi memlekete, vatana hizmet aşkıyla yanıp tutuşuyoryardı. Ne var ki, Evren paşa Genel kurmay başkanlığında kaldığı müddetçe zincirleme olarak komutanlık kademeleri tıkanmış kalıyordu ve konsey üyeleri dışındaki generaller vatan ve milletlerine hizmet şevki ateşiyle tutuşurlarken,

(Devamı 17. sayfada)

ABD'nin Bölgemizdeki Yeni Truva Atı

Sosyalist Enternasyonal Sahnede

Reagan yönetiminin ve Pentagon militarizminin izlediği gerginlik ve soğuk savaşa geri dönüş politikası tırmanarak devam ediyor. Bu politikadan kuşkusuz ki, tüm dünya ulusları, Amerikan yurttaşları dahil tüm dünya insanları zarar görüyorlar. Bundan yararı olanlar ise, Amerikan emperyalizminin Pentagon'u ve Beyaz Saray'ı yönlendiren asker-sanayi kompleksi, belli en gerici saldırgan kesimleri ile ABD'nin hizmetinde bulunan K. Evren misali, Pinochet misali rejimler ve genelinde uluslararası gericilik oluyor.

SOĞUK SAVAŞ VE ANTİ-SOVYETİZM

Her vesileyle dile getirdiğimiz gibi, ABD'nin soğuk savaş stratejisinin temeli anti-Sovyetizm ve anti-komünizmdir. Bu ise pratik politikaya Sovyetler Birliği'ne ve tüm dünya sosyalist sistemine karşı nükleer silahlanmayı tırmandırması olarak en çarpıcı şekilde yansımaktadır. Stratejik ve konvansiyonel silahlanmayı haklı göstermek için de, ABD emperyalizmi ve uluslararası gericilik isterik bir anti-Sovyet ve anti-komünist kampanyayı elindeki tüm imkanlarıyla körüklemektedir.

Soğuk savaş ve gerginlik politikası elbette bu pratiklerden ibaret değildir. Bölgesel savaşlar çıkarma, askeri saldırıları yaygınlaştırıp fiili durumlar yaratma ve böylece gerginliği, sadece propaganda kampanyalarıyla değil, aynı zamanda fiili saldırılarla da diri tutma, Amerikan emperyalizminin başlıca araçları arasındadır.

İşte bölgemiz Orta Doğu bu amaçla seçilmiş bir pilot bölge gibidir. Yıllardır gösterdiğimiz gibi, Orta Doğu Amerikan emperyalizmi tarafından başlatılan Soğuk Savaşın sıcak bölgesidir.

Özellikle Afganistan'daki 1979 demokratik devrimiyle ve onun arkasından da İran'da Amerikan uşağı monarko-faşist Şah diktatörlüğünün yıkılmasıyla bölgemizde daha da sarsılan Amerikan çıkarlarını korumak ve ABD'nin bölgedeki kayıplarını telafi etmek için Beyaz Saray yıllardır çok yönlü bir faaliyet içindedir.

Bölgeye yerleştirilen Çevik Kuvvetler'den, gerici Arap rejimlerinin silahlanma projelerine kadar, Lübnan'ın İsrail tarafından işgalinden, Saddam Hüseyin'in manipule edilmesine, 12 Eylül amerikancı faşist K. Evren diktatörlüğünün tezgahlanmasından, Pakistan'da Afganistan'lı karşı-devrimcileri örgütleyip, eğiten CİA kamplarının genişletilmesine ve onlara silah iletiminin arttırılmasına ve nihayet K. Evren faşizminin, ABD güdümünde ve Saddam desteğinde Irak Kürdistanı'na saldırmasına kadar bir dizi olay hep bu faaliyetlerin kapsamındadır.

K. EVREN CUNTASI'NIN AMERİKANCI ROLÜ

Ülkemizde egemen olan K. Evren Cuntası'nın bu mizansendeki yeri her geçen gün —onu bir türlü görmek istemeyenlerin de artık kabul etmeye başladıkları şekilde— gözler önüne serilmektedir. 12 Eylül darbesiyle yürütme, yargı ve yasama gücünü gaspedip kendi tekelinde toplayan Cunta Konseyi, seçimle gelmiş parlamentodan geçmeyen SİA antlaşmasını beş kişilik bir "parlamento" sıfatıyla onaylayıp yürürlüğe koyduğu gibi, hemen arkasından artan Amerikan yardımı sayesinde silahlanmaya hız vermiş, derken iki ülke arasında ortak bir askeri blok (Ortak Savunma Grubu adı altında) kurulmuş, AWACS sistemlerinin Türkiye'ye yerleştirilmesine geçilmiş, 10 kadar hava alanı Amerikan askeri amaçlarına uygun olarak ABD finansmanıyla genişletilmeye başlamıştır. Son günlerde, K. Evren militarizminin Irak Kürdistanı seferinden önce ve sonra bu Amerikan trafiği hayli artmıştır. ABD Genel Kurmay Başkanı Türkiye'ye gelmiş, NATO Avrupa Müttefik Kuvvetleri komutanı Rodgers'in ve NATO Genel Sekreteri (eski Nazi) Josef Lunz'un nezaretinde Sovyetler Birliği'ni hedef alan bir Adventure (macera) Express tatbikatı düzenlenmiş, ABD'nin ve CİA'nın en öndeki adamlarından Kissinger Türkiye'ye gelerek K. Evren'le ve onun çeşitli bakanlarıyla görüşmüştür. Önümüzdeki haftalarda üst düzeydeki bazı Amerikan yetkililerinin daha ülkemize geleceği bildirilmiştir. Öte yandan, Anadolu'nun Irak ve İran'a komşu güneydoğu yöresindeki askeri tatbikatlar ile Trakya'da, Marmara ve Karadeniz'de de kara-deniz ve hava tatbikatları yoğunlaşmıştır.

Her sayı yeni yeni okurlara ulaşan gazetemizde bir kez daha tekrarladığımız bu satırlar, bir yandan Amerikan emperyalizminin bölgemizdeki barış, sosyalizm, bağımsızlık ve demokrasi düşmanı planlarını ve girişimlerini yeniden ve yeniden sergileyip, K. Evren Cuntası'nın bu planlara ne denli angaje olduğunu bir kez daha göze batırmak içindir, öte yandan bütün bu saldırgan ve askeri hazırlıkların ötesinde başka komploların da sessiz sedasız bir biçimde hazırlık ve uygulama safhasında olduğuna parmak basmak içindir.

ABD'nin ve uluslararası gericiliğin yukarıda özetlediğimiz ve ayan beyan ortada olan bu hazırlıkları dışında, CİA ve Beyaz Saray'ın hazırlıkları kuşkusuz ki, bundan ibaret değildir. Bu yazımızda göstermek istediğimiz şey, işte herkesin gözü önünde cereyan etmeyen, kapalı kapılar ardında, çeşitli pazarlıklar çerçevesinde yürütülen yeni bir komplodur.

Bu komplo, Orta Doğu'ya sokulmak istenen yeni bir Truva Atı'nda somutlanmaktadır.

Bu Truva Atı, Sosyalist Enternasyonal'dir.

SOSYALİST ENTERNASYONAL KARTI

Sosyalist Enternasyonal'in Orta Doğu sorununda aktif olarak devreye girişi, Camp David'in iflasından sonraki yıllara rastlıyor.

O sırada Beyaz Saray'da oturan Carter'in İsrail Başbakanı Begin ve Mısır'ın o zamanki devlet başkanı Enver Sedat haini ile yaptığı bu üçlü antlaşma Arap dünyasında geniş bir tepki görünce ABD yönetimi başka çareler aramağa koyuldu. Bir yandan İsrail yeni saldırılar için hazırlıklar yaparken ve Saddam Hüseyin de emperyalizmin safında yerini alırken, öte yandan Sosyalist Enternasyonal devreye girdi ve Ürdün Kralı Hüseyin'in bazı önemli Avrupa başkentlerine yaptığı geziden sonra, Sosyalist Enternasyonal kendisine "tarafsız" süsü vererek bölgede "arabuluculuğa" soyundu.

Bundan iki buçuk yıl önce sessiz sedasız kotarılmaya başlanan bu girişimler konusunda, aydınlatıcı bilgiler ve kamuoyuna açıklanmayan gelişmeler o sıralarda Filistin'li önderler tarafından özel olarak ifade edilmişti. Ne var ki, Filistin özelinde böyle bir planın tutmayacağı, Sosyalist Enternasyonal'in bu konuda Filistin ve diğer Orta Doğu Arap halklarını yanıltamayacağı belliydi. Filistin sorunu gibi bu kadar keskin bir kamplaşmanın sözkonusu olduğu böylesine önemli bir uluslararası sorunda, gri

tonların hiç bulunmadığı, herşeyin hemen hemen siyah ve beyaz arasındaki kontrast kadar net ve açık-seçik olduğu bir durumda, Sosyalist Enternasyonal'in bir yandan kendi çıkarları adına, ama esas olarak Amerikan emperyalizminin "tarafsız" görünümlü, ılımlı bir yedek aracı olarak devreye girmesi, hiç kimseyi yanıltamazdı. Ama Sosyalist Enternasyonal bölgedeki başka sorunlardan ve noktalardan hareketle olumsuz bir rol üstlenebilirdi. Böylelikle ABD Orta Doğu'daki kartlarını açık oynarken, bir de Sosyalist Enternasyonal kartını kapalı —ya da kendine göre kapalı— bir kart olarak masaya sürebilirdi. Orta Doğu'nun çok bileşenli, girift ilişkilerinde bu kart bir dereceye kadar önem kazanabilirdi ve yanıltıcı olabilirdi. Bu da, o sıralarda ilk işaretleri İran Kürdistanı'ndaki gelişmelerde, İran KDP'sinin iç sorunlarında ve yönetimindeki eğilimlerde görüldüğü gibi, Orta Doğu genelindeki Kürt sorununda kendisini gösterebilirdi. Dile getirdiğimiz bu görüşlerin ve değerlendirmelerin Filistinli önderler ve Irak Komünist Partisi tarafından da paylaşıldığını görmüştük.

Daha sonraki gelişmeler bu ortak tasbitler ve değerlendirmeler doğrultusunda oldu. Filistin sorununda "Sosyalist Enternasyonal formülü" Camp David yerine ikame edilemeyince, İsrail'in geçen yılkı saldırısı geldi. Ama Filistin konusunda rol oynayamayan Sosyalist Enternasyonal, Kürt sorununda etkinlik kazanmaya başladı.

"Kürdistan'da Politik Süreçler" başlıklı yazı dizisinde İran Kürdistanı Demokrat Partisi'nin Sosyalist Enternasyonal'e üyelik müracatında bulunduğuna dikkati çekerek, Sosyalist Enternasyonal'in Orta Doğu'daki Kürt hareketleri üzerinde etkinlik kurmak çabası içinde olduğunu belirttik. (GERÇEK, Mayıs 1982 Eki)

Bugün varılan noktada "Sosyalist Enternasyonal'in Orta Doğu'da yüklenmeye hazırlandığı bu rolle ilgili olgular daha da elle tutulur bir hal almıştır.

KÜRT HAREKETLERİNDE SOSYAL İÇERİK

Bugün Sosyalist Enternasyonal'in ve ona bağlı Avrupalı çevrelerin Orta Doğu'daki Kürdistanlı politik süreçler üzerinde nüfuz kurma gayretlerinin yoğunlaştığını görmekteyiz. Bu gayretler sadece İran KDP lideri Kasımlu yönetimi ile sınırlı olmayıp, Kürdistan'ın diğer parçalarındaki yurtsever süreçlere de yöneliktir.

Konuyla ilgili birkaç noktanın altını çizmek istiyoruz:

● GERÇEK'in 1981 Ekim sayısındaki "Soğuk Savaşın Sıcak Bölgesi" başlıklı yazıda Orta Doğu'daki dengelere ve değişik politik faktörlere parmak basarken "... Kürdistan'ın değişik kesimlerindeki mücadelelerin yeni aşamalara ulaşarak bölgedeki güçler dengesi üzerinde ilerici süreçler lehine etkime yapacak büyük bir potansiyel taşıması, Kürdistanlı ulusal demokratik ve yurtsever hareketlerin sosyal kurtuluş hedeflerinin belirleyici niteliklere yükselmesi..." olgusu üzerinde de durmuştuk.

● İşte Kürdistan'ın değişik kesimlerindeki ulusal süreçlerde sosyal kurtuluş mücadelesinin belirleyici nitelik kazanması emperyalizmi rahatsız etmektedir. Çünkü Orta Doğu'daki ulusal baskı altındaki Kürt kitlelerinin politikleşmeleri ulusal hedeflerden ibaret olmayıp, emekçi karakterli olan, yani sosyal (sınıfsal) kurtuluşu da amaçlayan bir gelişme göstermektedir. Bu demektir ki, değişik parçalardaki Kürt emekçilerinin potansiyeli sadece ezen ulusun ulusal baskısına karşı değil, aynı zamanda giderek belirginleşen oranda her türlü sömürüye de karşı bir nitelik kazanmaktadır. Bu ise dünya sosyalist sisteminin bu ulusal ve yurtsever hareketler üzerindeki etkinliğinin artması için objektif, maddi bir zemin oluşturmaktadır. Gerçi Komintern'in II. Dünya Kongresinde, Lenin'in önderliğinde alınan karar gereği, işçi sınıfının bağımsız örgütlenmesine karşı çıkmadığı takdirde, ulusal burjuvazinin de öncülük yaptığı ulusal kurtuluş hareketlerinin desteklenmesi ilke kararı olarak benimsenmiştir ve bugün dünya sosyalist sistemi Komintern'in bu ilkesini sürdürmektedir: yani o Kongrede sadece işçi sınıfının öncülük yaptığı ulusal kurtuluş mücadelelerinin desteklenmesini isteyen Hindistan delegesi Roy'un ve Komintern içindeki "Sol"-komünistlerin sekter bakışlarının aksine dün de bugün de Sovyetler Birliği bir ulusal hareketi desteklemek için işçi sınıfı öncülüğünü şart koşmamaktadır; bu nedenle de Sovyetler Birliği, dünya devrimci sürecine ters düşmediği ve Lenin'in ulusal sorunda parça-bütün ilişkisi içinde gösterdiği her durumda Kürt ulusal hareketlerini desteklemiştir.

Ama bu ulusal hareketlerin sosyal (sınıfsal) kurtuluş hedefine de yönelmesi ve böyle bir sosyal içerik kazanması basit bir ulusal kurtuluş hareketinden —ulusal burjuvazinin öncülüğündeki bir ulusal kurtuluş mücadelesinden— nitelikçe farklı bir durumdur. Böylesi bir olgu, sosyalizmin o hareketler üzerindeki programatik, politik ve pratik etkinliğini çok daha fazla arttırır.

● İşte Orta Doğu'daki Kürdistan politik süreçleri açısından bu faktör kuşkusuz ki, emperyalizmin de gözönünde bulunduracağı bir olgudur. Bu nedenle, emperyalizm gelişmelere seyirci kalmayacak ve kendi kartlarını oynayacaktır.

● Nitekim de öyle olmuştur. ABD olaya müdahele etmek için Sosyalist Enternasyonal kartını oynamaya yönelmiştir.

EMPERYALİZMİN YEDEK GÜCÜ

● ABD'nin doğrudan devreye girmesi ve Kürt hareketlerinin koruyucusu gibi gözükmesi mümkün değildi. ABD bunu bir kez denemiştir ve girişim fiyaskoyla sonuçlanmıştır. Irak'daki milli burjuvazinin gayrı milli olmaya doğru evrimleşmesi tamamlanmadan ve Saddam Hüseyin bir saray darbesiyle yönetimi tek başına eline geçirip emperyalizmin dümen suyuna girmeden önceki yıllarda, Irak yönetiminde anti-emperyalist unsurların ağırlıkta bulunduğu bir dönemde ve İran'ın amerikancı faşist Şahlık rejimi altında bulunduğu sıralarda, Irak KDP'sinin yönetimi önce hareketteki sol eğilimleri tasfiye etmiş daha sonra da o zamanki ABD Dışişleri Bakanı ve onun yönetimindeki CİA'nın 40'lar komitesi ile gizli bir pazarlık yapmıştı. Molla Mustafa Barzani'nin TIME dergisinde yayınlanan ve Amerika'ya patrol imtiyazı verme vaadini de içeren bu gizli ittifaktan sonra ABD ve Şah'la yapılan işbirliği, Irak rejiminin bir manevrası ile acı bir şekilde sona ermişti. Saddam'la Şah anlaşması ve Irak'ın İran'a toprak vermesi (Basra Körfezindeki bazı adaları İran'a devretmesi) sonucunda Irak Kürdistanı'ndaki hareket ağır bir darbe yemişti. Böylece Irak Kürt halkının yıllardır kanı ve canı pahasına verilen bir mücadele feodal önderlik tarafından yenilgiye sürüklenmiş ve emekçilerin başları üzerinde ve onlardan habersiz yapılan pazarlıkların bedelini gene Kürt savaşçıları ödemişti.

Daha sonra Carter'in Başkan seçilmesiyle birlikte bir değişiklik olduğunu sanan —ABD'ye göçmüş bulunan— Mustafa Barzani, Carter'a yazdığı bir mektupta, Carter'dan önceki Beyaz Saray yönetiminin kendisini aldattığını söylüyor ve "Amerikan adaletine" güvendiğini belirterek "halkı adına" gene ABD'den yardım istiyordu. Ama Carter yönetimi oralı olmadı, arkasından İran'daki Geçici Komite bir süre daha olumsuzluğa devam ettikten sonra, Şahlığın devrilmesinden sonra, ABD'de ölen Mustafa Barzani'nin oğulları Mesut ve İdris Irak Kürdistanı'na gelerek, Irak Komünist Partisiyle, Ulusal Demokratik Cephesiyle birlikte silahlı mücadeleyi yeniden başlattılar.

● Görüldüğü gibi, ABD'nin Orta Doğu'daki "Kürt hareketlerine oynama" şansı hiç mi hiç kalmamıştı. Bu sadece Irak Kürdistanı için geçerli değildi, İran Kürdistanında da ABD —birkaç dini lider ve onların müritle-

ri ya da küçük aşiretleri dışında— hiç taraftar bulamazdı. Sosyal bilinçlenmenin daha ileri düzeyde bulunduğu Türkiye Kürdistanı politik hareketleri içinse bu asla sözkonusu olamazdı.

●Oysa Sosyalist Enternasyonal, emperyalizmin Orta Doğu'ya uzanmış daha akıllı bir müttefiği olabilirdi. Sosyalist Enternasyonal, tüm dünyada ve özellikle ezilen uluslar, halklar nezdinde ABD kadar ipliği pazara çıkmış ve lanetlenmiş değildi. Bu uluslararası politik topluluğun ağırlığını B. Avrupada iktidar veya ana muhalefet partileri oluşturuyordu. Böylece ABD kendi giremediği role, "daha demokrat" görünümlü, ılımlı görünümlü Sosyalist Enternasyonal'i sokabilirdi.

●Nitekim de öyle oldu ve Sosyalist Enternasyonal'in etkinlikleri İran KDP'sinin üst yönetimi ile olan ilişkiler sınırını aştı.

●Yeniden ve yeniden vurgulayalım ki, Sosyalist Enternasyonal'in Kürdistan'a uzanmış eli, bir dost eli değildir. Bu el, Batı Avrupa'nın ve Ortak Pazar'ın bölgemizdeki kendine özgü emperyalist çıkarlarını da gözetmekle birlikte anti-komünizm ve anti-Sovyetizmin elidir. Ve emperyalizmin başını çeken ABD'nin pençesidir. Yani Sosyalist Enternasyonal adlı bir kadife eldivene büründürülmüş demirden bir eldir.

●Amaç ise Kürt hareketlerini saptırmaktır, özgürlük için mücadele veren Kürt halk topluluklarında politik-sosyal bilinçlenme sürecini yavaşlatıp bulanıklaştırmak ve hedef şaşırtmaktır. Sovyetler Birliği'nin ve dünya sosyalist sisteminin bölgedeki saygınlığına ve Kürt emekçileri üzerindeki saygınlığına karşı "önlem almaktır". Kürt halkı topluluklarının karşısına dünyamızda ezilen halklar için tek alternatif olan sosyalizm ve onun kristalleşmiş gücü dünya sosyalist sistemi dışında, sahte alternatifler koymaktır.

FAYDACILIK FAYDA GETİRMEZ

Burada bir noktaya önemle değinmemiz gerekiyor. İran KDP yönetimiyle Sosyalist Enternasyonal ilişkilerini onaylamazsak bile, bunu o yönetimin sınıfsal karakteri gereği normal karşılıyoruz. Çünkü bu reformist yönetim —daha önce de değindiğimiz gibi—, emekçi karakterli değildir.

Ama emekçi karakterli olan ve sadece ulusal kurtuluş hedefi taşımayıp, aynı zamanda sosyal kurtuluş ve uzun erimde sosyalizm hedefini önüne koyan akımlar ve hareketler için Sosyalist Enternasyonal aynı şekilde degerlendirilemez.

Hatta dahası da, Sosyalist Enternasyonal'i salt ulusal kurtuluştan yana görmek de vahim bir yanılgıdır. Sosyalist Enternasyonal genel niteliğiyle sosyal demokrattır, —aralarında tek tük sol sosyal demokrat eğilimler olsa bile, genelinde sağ sosyal demokrattır— ve bu nedenle kategorik olarak burjuva demokrattır, reformisttir. Ama asla anti-emperyalist değildir. Bu nedenle ulusal kurtuluş fikrine de yatkın değildir.

O Sosyalist Enternasyolan ki, içinde, İsrail'i uzun yıllar yönetmiş olan ve Filistin kurtuluş hareketine sadece ABD değil, aynı zamanda Avrupa'da iktidardaki "kardeş partileri" desteğinde kan kusturmuş olan İsrail İşçi partisi saygın bir üye olarak yeralmaktadır.

O Sosyalist Enternasyonal ki, Amerikan emperyalizminin en sadık müttefiklerinden Federal Almanya'yı 13 yıl yönetmiş olan Alman Sosyal Demokrat Partisi onun 1 numaralı Partisi'dir.

O Sosyalist Enternasyonal ki, içinde, bir zamanlar —1954'deki şanlı Dien Bien Fu zaferine kadar— yıllarca Vietnam halkına zulüm uygulamış olan, Cezayir kurtuluş savaşına karşı kanla, ölümle saldıran, müthiş paraşütçüleri ile Cezayir kentindeki Arap semtlerinde ve direnişin ilk beşiği Casbah mahallesinde taş taş üstünde koymamış, canlı insan bırakmamış olan, dehşetengiz lejyonları ve sadist lejyonerleri ile Afrika'dan Çinhindine kadar nice mazlum ulusa zulmetmiş bulunan Fransız hükümetlerinde yeralmış, hatta ana hükümet partisi olmuş —bugünkü Mitterandların, Gaston Deferre'lerin de bakan olarak yeraldıkları hükümetleri yönetmiş— Fransız Sosyalist Partisi vardır.

Sosyalist Enternasyonal bugüne değin hangi ulusal kurtuluş hareketine yardım etmiş, emperyalizmin genel politikası dışına ne zaman çıkmıştır ki, şimdi çıksın.

Hele hele uzun erimde sosyalizmi amaçlayan Kürt hareketleri açısından, kendisini ulusal kurtuluşla sınırlamayanlar açısından Sosyalist Enternasyonal, olsa olsa kuzu postuna bürünmüş bir kurttur. Onun sosyalistliği, sadece ismindedir. Kendisi sapına kadar kapitalisttir... Ve Lenin'in deyimiyle SOSYAL EMPERYALİST'tir. Misyonu ise kapitalizmle sosyalizm arasındaki mücadeleyi kapitalizm lehine reformizme saptırmaktır.

Orta Doğu'da nice yıllardır çeşitli devletlerin milli zulmü altında tutulmakta olan Kürt ulusal topluluklarının çeşitli politik akımlarının bu haklı davayı tüm dünya arenasında duyurmaları, uluslararası diplomasi alanına aktarmaları ve bu çerçevede —*kendi bağımsız görüşlerinden ve politikalarından bir nebze ödün vermeden*— Batı'nın bütün demokratik güçlerine ve bu arada Sosyalist Enternasyonal'e de Kürt sorununu anlatmaları başka bir şeydir, Sosyalist Enternasyonal'den bunun da ötesinde yardımlar beklemek ve ABD'nin bu yeni oyununa gelmek ise bambaşka bir şeydir.

İşte bu nokta "sırat köprüsü" gibi "kıldan incedir". Kürt davasını ve Kürt halk toplulukları üzerindeki korkunç zulmü, insanlık dışı uygulamaları dünya politika arenasına çıkarmak ve bu nedenle Sosyalist Enternasyonal'le de ilişki kurmak amacı, diplomatik ilişkiler olmaktan çıkıp bu hassas noktayı bir milim aştı mı, bu gidişin nere varacağı belli olmaz. Hamileliğin azı-çoğu olmayacağı gibi faydacılığın ve oportünizmin de azı-çoğu yoktur. Hele hele Sosyalist Enternasyonal'den uluslararası diplomasi alanında ses duyurmak için yararlanma amacı, bu tür ilişkilere girenlerin bugüne değin savunageldikleri düşünceleri revizyondan geçirmeleri ve belli değişiklikler yapması sözkonusu olursa, bu yolun hiç mi hiç sonu yoktur. Unutulmasın ki, namludan mikron düzeyinde bir kayma ile yola çıkan mermi, hedefe vardığında, hedefin çok mu çok uzağına düşer. Gene unutulmasın ki, büyük oportünizmler genellikle küçük hesaplardan, küçük küçük faydacılıklardan doğarlar.

Faydacılık politikası belki başlangıçta belli faydalar getirebilir, belli geçici başarılar sağlayabilir. Nitekim Sosyalist Enternasyonal'in konuya el atmasıyla Kürt davası B. Avrupa kamuoyunda ve Batı'nın çeşitli resmi platformlarında duyurulabilmiştir. Bu Batı'nın çeşitli resmi platformlarında belli ödünlerin karşılığına dönüşürse işte vahim sonuç o zaman gelir.

Burada faydacılık (pragmatizm) konusunda Lenin'in felsefi bir değerlendirmesini anmak istiyoruz: Lenin faydacılığı şöyle tanımlıyor:

"Pragmatizme karakterini veren şudur: Başarı kazanan ve bilim, din, ahlâk, gelenek, kullanım, görenek (gibi) şu ya da bu şekilde yaşanılan âna uygun düşen her şey hakikidir" Evet Lenin, pragmatistler için hakikatin ne olduğunu bu şekilde ifade ederken onu felsefe kategorileri açısından şu sözlerle niteliyor: *"...pragmatizm, ahlâk ya da inanç konusunda nasıl ki, akla aykırı gelenekçilikle eşanlama geliyorsa, hakikat sorunu konusunda da şüphecilikle eşanlama gelmektedir."*

REFORMİST KOZMOPOLİTAN'IN "DEVRİMCİ MÜTTEFİKLERİ

Sosyalist Enternasyonal'in Orta Doğu'daki manevraları, hiç kuşkusuz bölgedeki kimi Kürt hareketleri ile yakın diyaloglar kurmaya çalışmaktan ibaret değil. Sosyalist Enternasyonal'in Avrupa'daki çeşitli partileri

Türkiye'den de kendilerine müttefikler arıyorlar.

Bu müttefikler, ülkemizde geçmişteki ve bugünkü sosyal demokrat akımlardan farklı. Onlar zaten belli. Ne var ki, Türk sosyal demokrasisi faşist Cunta karşısında fos çıkınca, ortaya hiç bir varlık koymadığı gibi, örgütsel devamlılığını da yitirince, Türkiye'de anti-faşist muhalefetin gerisinde kalınca ve dolayısıyla uzun erimde genel sosyal muhalefetin içindeki yeri de her geçen gün eriyip gittikçe, emperyalizm bundan telaşlanmaya başlamıştır.

Ve bir kez daha imdada, Sosyalist Enternasyonal yetişmiştir. Tıpkı Orta Doğu genelindeki ve Kürt politik hareketleri üzerindeki hesapları gibi Türkiye'nin gelişmeye açık dinamiklerinde işçi sınıfı politik hareketi, yani bilimsel sosyalizm ve proletarya enternasyonalizmi etkinlik kazanmasın diye sosyalist Enternasyonal'e yeni görevler yüklenmiştir.

Sosyalist Enternasyonal bu görevleri nasıl yerine getirecektir? Paslanmış Türk sosyal demokrasisinin yanısıra başka müttefikler bularak... taze kan alarak...

İşte o müttefikleri de kimi "sol"-revizyonist akımların yurtdışına çıkmış yönetici ve mensuplarının ya da taraftarlarının şahsında bulmuştur.

"Devrimcilik" adına mangalda kül bırakmayan bu keskin lâfazanlar, maceracı politikalarıyla 12 Eylül'ün zemininin hazırlanmasında bilmeyerek ve istemeyerek de olsa pay sahibi olduktan sonra, faşizmin ilk darbesi altında birkaç ay içinde darmadağın olan "hareketleri"nin sağlıklı bir değerlendirmesini yapıp da, işçi sınıfı biliminden ve enternasyonalizminden nasiplenceklerine, yılgınlığın ve umutsuzluğun girdabında her geçen gün biraz daha Sovyetler Birliği'ne, dünya sosyalist sistemine karşı düşmanlık görüşleriyle donanarak Sosyalist Enternasyonal'in kucağına doğru gitmektedirler.

Aslında onları Sosyalist Enternasyonal'e iten neden anti-Sovyetik eğilimlerinin artması değildir, tersine bu bir sonuçtur. Bu gibi sabık devrimciler, Sosyalist Enternasyonal'in kucağına gittikleri için anti-Sovyetizmlerini attırmaktadırlar. Çünkü Sosyalist Enternasyonal'e ancak böyle yaranabilirler. Sosyalist Enternasyonal, onların eylemde ve pratikte ne gibi "keskin" görüşler taşıdıklarına hiç aldırmaz. Sosyalist Enternasyonal bir yandan her ağzını açtığında "terörizmi" kınar, ve sosyalist ülkeleri onların terörizmle hiçbir ilgisi olmayan, anarşizme ve terörizme daima kararlılıkla karşı çıkan komünist partilerini "terörizm" ile suçlama kurnazlağını ve yalanını da yayarken, öte yandan, goşizme, "sol"-revizyonizme kucak açar. Çünkü Sosyalist Enternasyonal için önemli olan ve bu gibi akımlarda aradığı tek şey varsa o da anti-Sovyetizmdir.

İşte böyle olduğu içindir ki, Paris'te DİSK'in irtibat bürosu adı altında bir tekke kurmuş olan bu sabık devrimciler, DİSK'i ve işçi sınıfımızı asla bağlamayan bir şekilde 1 Mayıs işçi yürüyüşünde bir kamyon üzerinde DİSK'in ve Polonya'daki Dayanışma Sendikası (Solidarnosc) adlı karşıdevrimci ve Amerikan kuklası *siyasi örgütün* pankartını yanyana taşırlar. Böyle olduğu içindir ki, yurtdışında sürgünde yaşayan bu ordusuz kumandanlar, bir yandan yurtiçine bile ulaştıramadıkları yayın organlarında bol bol devrimci lafebeliği yaparlarken, devrimcilik adına en keskin nutukları atmayı marifet bilirlerken, öte yandan Sosyalist Enternasyonal'e bağlı çeşitli partilerle, parlamenterlerle, kurumlarla iç-içe, kucak kucağa yaşarlar... Ve Paris'de DİSK adına yapılan bu rezaletten sonra GERÇEK Paris Komitesinin de belirttiği gibi "kendi politik sığınmacılarına parasal olanaklar sağlamak" (Dayanışma, Haziran 1983) gibi bir makyavelizm güdülürlür, ama buradan bile yola çıkılsa bu gidiş zamanla boyut kazanır ve, bu Sosyalist Enternasyonal partileriyle ilişkiler giderek anti-Sovyetizm —ve dolayısıyla anti-komünizm temelinde— kutsal bir ittifaka yönelir.

Küçük burjuva maceracılığının bu karakteri, parlak devrimci nutukların ardından gelen yılgınlık, panik ve moral çöküntü, onları "devrim" türküleri okuya okuya Sosyalist Enternasyonal'in —yani KİTLE'nin 1975 yılında koyduğu adıyla— REFORMİST KOZMOPOLİTAN'ın kucağına kadar götürür.

Orta Doğu'daki kimi Kürt gurupları için dile getirdiğimiz ve Lenin'in diliyle mahkum ettiğimiz pragmatizm, kimi "sol"-revizyonist akımların yurtdışındaki mensupları için de aynen sözkonusudur. Elbette ki, bu "sollar" da büyük "devrimci" amaçlarla, reformist Avrupa partilerini *kullanma* mantığıyla yola çıkarlar. Bunun için anti-Sovyetizmi körüklerler, her türlü kombinezona girerler. Çünkü onların "devrim" (!) gayeleri için her yol mübahtır... Derken öyle bir noktaya gelirler ki, artık geri dönüş imkanı kalmaz, onların "devrimci" değer yargıları da değişmeye başlar, dünya görüşleri de... Ve sonuçta, ellerini verenler, değil sadece kollarını, bütün gövdelerini ve en önemlisi kafalarını, kafaları içindeki beyinlerini de bütünüyle reformist enternasyonale kaptırır, bugünden işaretleri açıkça görüldüğü gibi proletarya enternasyonalizminin karşı saflarında yer alırlar.

Bizim aklı evvel "sol"-revizyonistlerimiz sosyalist enternasyonal partilerini kullandıklarını sanmaktadırlar. Oysa kimin kimi kullandığı belli değildir. Ya da daha doğrusu pek bellidir. Kullanan Sosyalist Enternasyonal'dir, kullanılan ise bir zamanların "keskin devrimcileri"dir...

Ne var ki, bu oyun sürmeyecektir. Sosyalist Enternasyonal'in istediği şey Türkiye'deki asli gücü ve müttefiki sosyal demokrasinin yanısıra bir yedek güç daha edinmek ve bilimsel sosyalizmin, proletarya enternasyonalizminin önünü kesmektir. Ama, atı alan şimdiden Üsküdarı geçmiştir ve bilimsel sosyalizm ve proletarya enternasyonalizmi, öyle Avrupa'dan, mücadele alanı dışından gazel okuyarak sosyalist enternasyonalle içli dışlı olan "sol"-revizyonistler gibi hariçte değil, dahildedir. Fabrikalardadır, işyerlerindedir, okullardadır, köylerdedir, yani asıl mücadele alanında, üretim, yerleşim ve eğitim birimlerindedir, kitlelerin bağrındadır.

Ayrıca şunu da not etmeliyiz ki, bu oyuna gelen ve kendisini bu tehlikeli gidişe kaptıran gurupların sayısı *bir-iki'yi geçmez.* (Bu kategorideki Türkiyeli siyasi akımların büyük çoğunluğu oyuna gelmemişlerdir.)

Kaldı ki, bu girdaba girenlerin de ülke içindeki, yurdun çeşitli yörelerindeki taraftarlarıyla herhangi bir organik ve siyasal ilişkileri de kalmamıştır. Onlar göçmenleşmenin tipik örneğini vererek, Avrupa'daki göçmen işçilerimizin gençlik kuşakları arasında akrabalık, hemşehrilik bağlarıyla ve benzeri yakınlıklarla taban edinmişlerdir. Büyük çoğunluğu Avrupa'da —özellikle F. Almanya'da— yetişmiş Türkiye'nin geçmiş yıllardaki şartlarının ve mücadelelerinin içinden geçmemiş, Türk düşmanlığı yüzünden Almanlar tarafından itilmiş, kakılmış, aynı zamanda Batı toplumunun belli yozlaşmalarını da derece derece beraberinde getirmiş bu gençlerin bilimsel sosyalizmden çok mu çok uzak solculukları, ailelerinin değer yargılarıyla ve Avrupa'daki anti-Sovyetizmin, giderek körüklenen anti-Sovyetik soğuk savaş propagandalarının etkisiyle donanmıştır. Herhangi bir politik deneyleri olmadığı gibi, politik eğitimden de geçmemişlerdir. İşte böyle bir tabana veya gövdeye, 12 Eylül'den sonra yurtdışına çıkmış "sol"-revizyonistlerden oluşan bir baş eklenmiştir.

Böylelikle onlar Türkiye'de, yurtiçinde her türlü örgütsel şanslarını yitirdikten sonra, bir yandan bu tabanla bütünleşme, öte yandan Sosyalist Enternasyonal partileriyle kucaklaşma eğilimleri içinde bu tehlikeli yola girmişlerdir. Bu gibi siyasi sığınmacıların sınıfsal yapılarında ve onların geçmişteki yurtiçi politik faaliyetlerinde de varolan küçük burjuva dünya

(Devamı 17. sayfada)

İnsanlık Barışı Ve Yaşamı Savunuyor

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin "Nükleer Savaşa Karşı Barış ve Yaşam İçin Dünya Asamblesi" delegasyonlarına sunduğu metin:

KAPİTALİST BUNALIMIN AĞIRLAŞMASI

Kapitalizmin bunalımı her geçen gün daha bir keskinlikle derinleşiyor. Batı dünyasında işsizlik çığ gibi büyüyor, ekonomi ya geriliyor, ya da sıfır büyüme hızında yerinde sayıyor.

Tekelci devlet kapitalizmi, çalışanların emeğiyle yaratılan devasa üretim potansiyelini kullanabilme yeteneğinden yoksun olduğunu her geçen gün biraz daha kanıtlıyor. Ekonomik altüstlük, bir salgın gibi, en kudretli sanayileşmiş kapitalist ülkeleri bile sarsıyor, insanların en geniş çoğunluğunu derinden etkiliyor.

Siyasi bunalımlar, tekelci burjuvazinin iç anlaşmazlıkları, sınıf çelişkilerinin keskinleşmesi, ahlâki yozlaşma, açlığın ve sefaletin ortaya çıkması günümüz kapitalist sisteminde gözlenen krizin en çarpıcı belirtileridir.

Öte yandan, dünya sosyalist sisteminin sürekli bir şekilde kaydettiği istikrarlı ekonomik, sosyal, teknolojik ve kültürel gelişme, genç ulusal devletlerin sosyal ilerlemesi, ulusal kurtuluş hareketlerindeki gelişmeler günümüz dünyasının karakteristik özellikleri olarak kendisini göstermektedir.

Batı yarımküresinde ise, uluslararası işçi sınıfı hareketi, birçok kapitalist ülkede uluslararası finans kapitalin egemenliğini köklerinden sallamakta, sınıf mücadeleleri giderek yükselmektedir.

PENTAGON LİDERLİĞİNDEKİ ANTİ–DETANT GÜÇLERİN SOĞUK SAVAŞ POLİTİKASI

Bu koşullarda, ABD emperyalizminin en gerici çevreleri yeni bir soğuk savaş atmosferi yaratmışlardır. Bu serüvenci politikanın bileşenleri, her zamanki gibi, ABD yönetiminin anti-komünist ve anti-Sovyetik haçlı seferidir, silahlanma yarışını tırmandırmaktadır, Orta Doğu örneğinde görüldüğü gibi "Sıcak Noktalar" adı verilen bölgelerde bölgesel savaşları kışkırtmaktadır, Demokratik Afganistan, Sosyalist Polonya, Devrimci Nikaragua'da olduğu gibi karşı-devrimci hareketleri yönlendirerek pek çok ülkenin içişlerine müdahale etmektedir, Türkiye'nin de arasında bulunduğu pek çok ülkede CIA komploları aracılığıyla amerikancı faşist askeri diktatörlükler tezgahlamaktadır, ulusal ve sosyal kurtuluş için mücadele eden halkları ezmeleri için diktatörlük rejimlerini desteklemektedir, ilh,..ilh...Tüm bu politika asker-sanayi kompleksi ve onun Pentagon militarizmi ve işbaşındaki Mr. Ronald Reagan tarafından manipule edilmektedir (tezgahlanıp yönlendirilmektedir).

Özetle söyleyecek olursak, Reagan yönetiminin politikası tüm dünyada gerginlik ve güvensizliği tırmandırmaktır. Dünya halkları, yani tüm insanlık, Beyaz Saray'ın şantajının bir sonucu olarak bir nükleer savaşın ağır tehdidi altındadır.

Arizona eyaletine 150 adet uzun menzilli MX füzesinin yerleştirilmiş olması, Batı Avrupa'ya orta menzilli füzelerin konulması için yapılan hazırlıkların ilerlemesi dünyamızın siyasi iklimini bozmakta, insan ırkının varlığını tehlikeye atmaktadır.

İşte bu gerginlik ve nükleer tehdit ortamında, en hayati şey böyle bir felaket savaşını önlemektir. Bu nedenledir ki, sadece tüm barış güçleri için değil, fakat gezegenimizde yaşayan bütün insanlar için, nükleer tehlikeyi saf dışı ederek, adil ve kalıcı bir barışa ulaşmaktan daha önemli bir şey yoktur.

İşte bu nedenledir ki, SALT-II için yapılan Cenevre görüşmelerinde olumlu ve barışçı bir sonuca ulaşılması, ABD'nin Batı Avrupa'ya Pershing ve Cruise füzelerini yerleştirmesinin önüne geçilmesi gerginliği yumuşatmak ve barış sürecinde ilerleme kaydetmek için hayati ve güncel önem taşımaktadır.

Dünya barış hareketini destekleyen ve onun içinde yeralan TÜRKİYE SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ Amerikan emperyalizmini anti-detant politikası yüzünden şiddetle suçlar. Bu yılın sloganı olarak saptanan NÜKLEER SAVAŞA KARŞI BARIŞ VE YAŞAM İÇİN sloganını ve bu isim altında toplanan Dünya Asamblesini, Türkiye'nin barışsever insanları adına selamlar.

BİR AMERİKAN SICAK NOKTASI: ORTA DOĞU

Ülkemizin de yeraldığı Orta Doğu ABD yönetimi tarafından "Sıcak Nokta" adı verilen gerginlik bölgelerinin en önemlilerinden birisidir.

İsrail siyonizmi ve bölgedeki gerici rejimlerin işbirliği ile Beyaz Saray bölgemizde provokasyonlar tertiplemekte ve bölge ülkelerine ileride silahlı müdahale ve istila için ABD Çevik Kuvvetleri benzeri askeri hazırlıklarını yoğunlaştırmaktadır. Filistin, Lübnan, Suriye, Ürdün ve Mısır halklarına yönelik İsrail saldırısı ve istilası ABD'nin desteğinde devam etmektedir. Orta Doğu anlaşmazlığı Reagan yönetimi tarafından boyuna körüklenmektedir. Bölgemiz, bütün bu yöreyi bir anda tutuşturuverecek global bir savaş tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Türkiye bir NATO ülkesi ve Amerikan müttefiki olarak, ABD emperyalizminin bölgedeki ileri karakollarından birisidir.

Türk generallerinin işbaşındaki askeri faşist diktatörlüğü ilerici, tüm halk güçlerini ve dolayısıyla barışsever kitleleri ezmekte, temel insan haklarının ve demokratik özgürlüklerin zerresine bile tahammül edememektedir. Resmi ve hesaplanmış rakamlara göre 150.000'den fazla insan siyasi nedenler yüzünden 12 Eylül 1980 askeri darbesinden bu yana tutuklanmış veya gözaltına alınmıştır. Askeri yetkililerin en son olarak yaptıkları bir açıklamaya göre şu anda hapishanelerde 52.000 siyasi tutuklu vardır, bunlardan 28.000'i ağır cezalara çarptırılmış, 25'i idam edilmiştir, geri kalanları ise askeri mahkemelerde yargılanmak aşamasındadırlar. Askeri mahkemelerde henüz sona ermemiş bulunan ve Türkiye siyasal ve sosyal yaşamının en ileri kesimlerini hedef alan pek çok siyasi dava halen sürmektedir. Bunlar Türkiye'nin işçi sınıfı partileri, Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) ve yönetimi en ileri siyasi partiler, sendikalar, diğer kitle örgütleri, bazı sol-kanat parlamenterleri ve barışsever öğretim üyeleri, yazarlar, diğer aydınlar tarafından oluşturulan Türkiye Barış Komitesi, çeşitli ilerici gruplardır.

(Belgenin, K. Evren Cuntası'nın bölgedeki misyonu ve ABD ile olan ilişkilerini özetleyen ve ülkemiz demokrasi ve barış güçlerinin barışa en büyük katkılarının bu amerikancı faşist diktatörlüğü yıkmakla gerçekleşeceğini vurgulayan ikinci bölümünü gelecek sayımızda vereceğiz.)

Pinochet'in Sonu Yaklaştı

Şili'deki kitlelerin Pinochet faşizmine karşı özgürlük mücadelesi kasap Pinochet'nin yıkılmaz sandığı koltuğunu sarsmaya başladı.
Son gelişmeleri özetleyen yazımızı ve Şili Komünist Partisi MK Genel Sekreteri Luis Corvalan'ın geçen yıl faşist darbenin 9cu yıldönümü öncesinde yazdığı — ve Dayanışma gazetesinde yayınladığımız — yazının bazı bölümlerini sütunlarımızda bulacaksınız.

Şili diktatörü Augusto Pinochet, geçtiğimiz Şubat ayı sonunda son 10 aylık süre içinde üçüncü kez olmak üzere hükümet üyeleri arasında değişiklik yaptı. 9 sivil ve 7 askerden oluşan Bakanlar Kurulunda en az 5 kişi değiştirildi. Değişikliğin yapıldığı sırada Batı Avrupa'da mali konulara ilişkin görüşmelerde bulunan şimdiye kadarki Ekonomi ve Maliye Bakanı Lüders-Schwarzenberg'in görevden alınması, birçok gözlemci için bir sürpriz oldu. Çünkü o, rejimin büyük yabancı banka ve tekellerle bağlantısını kuran en önemli kişiydi.

"Süper Bakan"ın görevden alındığına ilişkin yazı, ona, Londra'daki bankacılarla yaptığı bir görüşme sırasında iletildi. Konu, Şili'nin 1983 ve 1984 yıllarında ödemesi gereken 2,8 milyar dolarlık dış borcun ertelenmesi ile ilgiliydi. Birkaç bina ötede Pinochet'in İngiltere'de büyükelçiliğini yapmakta olan Miguel Alex Schweitzer de Dışişleri Bakanlığına getiriliyordu. Birleşmiş Milletler'de Şili'nin bir kez daha kınanmasının ardından Pinochet'in onu başarısız olarak görüp görevinden aldığı Rene Rojas Galdames, öfkesini şu sözlerle dile getirdi: "Böyle bir iç politika ile başarılı bir dış politika yapmak asla mümkün değildir."

Bir süre önce Londra ve New York'da Pinochet'in silahlı kuvvetler içindeki güçlü bir grup tarafından saf dışı edildiği ve evinde göz hapsine alındığına ilişkin söylentiler dolaşmıştı. Haberin yanlış olduğunun hemen anlaşılmasına rağmen, Şili Cuntası'nın bu konuyla ilgili haberlere sansür koyduğu öne sürülmüştü. Yazlık dinlenme evinde bulunan Pinochet, söylentiler çıkınca hemen Santiago'ya gelmiş ve yeni Savunma Bakanı'nın yemin töreninde hazır bulunmuştu. Görevinden ayrılan Savunma Bakanı General Carrosco yaptığı konuşmada Şili silahlı kuvvetlerinin hükümetin yanında olduğunu vurgularken, Pinochet de hakkında çıkan söylentilere dolaylı olarak değinerek, şunları söylüyordu: "Hasımlarımız ve marksizm, sürekli olarak milli savunma düzenimizdeki tekçi uyumu bozmak için boşuna çaba göstermeye devam edecektir."

Şili'deki hükümet değişikliği şüphesiz, diktatörün gittikçe daha çok köşeye sıkıştırıldığını göstermektedir.

Hükümet değişikliği, Santiago'da dolaşmakta olan söylentileri güçlendirmiştir. Bunlardan birine göre, askerler arasında, özellikle hava ve deniz kuvvetlerinde diktatöre cephe alan milliyetçi bir karşı hareket artık tehlikeli bir hal almıştır. Hatta görevden alınan Savunma Bakanı'nın sağ bir saray darbesinin düzenleyicileri arasında bulunduğu ve yıpranan General Pinochet'i görevinden uzaklaştırmak istediği söylenmektedir. Söylentilere göre, Pinochet'in gitmesi halinde yerine büyük bir olasılıkla Kara Kuvvetleri Komutanı Julio Canessa gelecektir. Başka bir söylentiye göre, Pinochet'den ümidini kesen büyük iş çevreleri, toprak sahipleri ile beraber bir hükümet değişikliği yapılması için zorlamalarda bulunmaktadırlar. Aralık ayında askeri rejim Milli Buğday Üreticileri Derneği Başkanı olan Carlos Podlech'i yetkisi olmadığı halde yaptığı bir toplantıda, Şili'nin güney bölgesindeki işçi liderlerini bir araya getirdiği için önce tutukladı, sonra da ülke dışına sürdü. Podlech, Pinochet yönetimine karşı yönelttiği eleştirilerini özel toplantı-

(Devamı 8. sayfada)

BÜTÜN SOL GÜÇLERİN BİRLİĞİ İÇİN ZAMAN OLGUNLAŞMIŞTIR

Luis Corvalan

Pinochet, emekçilerin birliğinden ve muhalefetin ortak adım atmasından (şeytanın vaftis suyundan korktuğu gibi) korkmaktadır. Ulusal Sendikal Koordinasyon Merkezi 1981 yılı ortalarında 500 örgüt ve 2000 yöneticinin imzalarını taşıyan "ulusal platform"u sunduğu zaman barbarlar zehir ve safralarını kusmuşlar ve bu hareketin önemli temsilcilerini tutuklatmışlardı. Bu keyfi hareket üzerine, komünistlerden hristiyan-demokratlara kadar bütün politik yelpazeden 30 kadar kişi tutuklananları savunmak için bir komite oluşturdukları zaman, komite üyelerinden dördü ülke dışına çıkartılmıştı.

Faşist diktatörlüğün en son suçu, Ulusal Devlet Memurları Birliği'nin başkanı Tucapel Jimenez'i katletmesidir. O, bütün emekçi örgütlerin, işçi ve memurların hakları için mücadele etmek üzere birliğe çağırdıktan sonra öldürüldü.

Faşistler, Tucapel Jimenez'in katli ile, emekçi yığınların birlik isteğini de öldürebileceklerini sandılar. Ama aksi oldu. Gelişmeler, faşistlerin tahmin ettikleri gibi olmadı. Gelecekte de öyle olmayacak. Salvador Allende bir defasında "sosyal süreçler ne cinayetle, ne de zorla durdurulabilir" demişti. Öldürülen sendikacının birlik çağrısı korkakların cinayeti ile boğulamadı. Aksine bu cinayet daha çok etki yaptı. Pinochet'in, Nisan ayı içinde yapılması planlanan Ulusal Sendikal Koordinasyon Merkezi ile Emekçiler Demokratik Birliği'nin danışma toplantılarını yasaklaması bile emekçilerin birlik için mücadelesini durduramamıştı.

PARTİ LİDERLİĞİNİN ÖNEMLİ ROLÜ

Aynı hedefe yönelik birliğimizde daha ileri gitmek, somut anlaşmalar yapabilmek ve bunları gerçekleştirmek için her bir parti ve örgütün politik liderliği bu süreci desteklemelidir. Her ne kadar, başka toplumsal temelde olmak üzere birlik oluşmakta ise de partilerin ve özellikle parti ileri gelenlerinin tavrının önemli bir rolü vardır.

Ne yazık ki, muhalif partiler, bir bütün olarak günün isteklerine cevap verecek bir durumda değildirler.

Biz komünistler, en başta ekmek ve özgürlük uğruna mücadelemizi tamamen yoğunlaştırmamız gereken zamanın gelmiş olduğuna inanıyoruz. Rejimin, ülkeye birçok zarar getirmiş ve yeni güçlükler getirecek olan ekonomi politikasına karşı durmalı, direnişimizi göstermeli ve barbarlığı alaşağı

(Devamı 8. sayfada)

larda ve ılımlı bir şekilde yapan tutucu bir kişiydi.

26 Ocak'ta, bir sağcı gazetede köşe yazarlığı yapmakta olan Avukat Ricardo Claro, askeri polis tarafından tutuklandı, ama sonra serbest bırakıldı. Claro'nun suçu, Şili Ekonomi ve Maliye Bakanı olan Rolf Lüders-Schwarzenberg'i eleştiren bir makale yazmasıydı.

Yakın bir dostu olan Monica Madariaga'yı Eğitim Bakanlığı'na getiren ve sertlik taraftarı olan Adalet Bakanı'nı da değiştiren Şili diktatörü Pinochet, şimdilik zaman kazanmaya çalışır görünmektedir. Öte yandan faşist diktatörlüğe karşı olan Hristiyan Demokratlar ve solcular, muhalefetlerini giderek arttırmaktadırlar. 1200 işçi liderinden oluşan bir grup, bir süre önce hükümete bir öneride bulunarak, 1981 yılında kabul edilen faşist anayasada reformist bazı değişikliklerin yapılması ve demokrasiye dönülmesi için bir halk oylaması istemini dile getirmişlerdir. Bilindiği gibi 1981 anayasası, 1989 yılından önce Şili'de seçimlerin yapılmamasını öngörmektedir. Geçtiğimiz Şubat ayı sonunda, 1973'deki faşist darbeden bu yana ülkede hüküm sürmekte olan olağanüstü durum, askeri rejim tarafından yeniden 6 aylık bir süre için uzatılmıştır. 1981'in sözde anayasasına göre olağanüstü durum, "ülkenin güvenliği tehlikede olduğu durumlarda" uzatılabilmektedir.

Pinochet ile ona yıllardır destek sağlayan büyük iş çevrelerinin arası, hükümetin devalüasyon yapmayacağını sürekli olarak söylemiş olmasına rağmen, geçen yılın Haziran ayında Şili parası pezo'yu beklenmedik bir şekilde devalüe etmesi ardından bozulmaya başlamıştır. Ekonomik durum 1982'de gerileme göstermiş, gayri safi iç üretim % 12 kadar gerilemiş ve bir sıra sanayi kuruluşu ile bankalar iflas ederek, işsizlik oranı % 25' e sıçramıştır. Bu durumun sorumlusu olarak gösterilen ve "Şikago'nun harika çocukları" denilen Friedmancı ekonomistler de ağır şekilde eleştirilip, suçlanmışlardır.

Durumun bu kadar keskinleşmesinin ana nedeni, diktatörlük politikasının bütün cephelerde başarısızlığa uğramasıdır. Kanlı terör, baskı ve yıkım içinde olan ekonomik bir durum. İşte günümüz Şili'sinin durumu!

General Pinochet, faşist darbeden hemen önce Halk Birliği Hükümeti'nin Başkanı Salvador Allende'ye sadakatini bildirmiş, ama o sıralarda onun karşı devrimci haydutları sokaklada eylemlerine sinsice başlamış bulunuyordu. Şili diktatörü Augusto Pinochet, ülkeyi bir cennete çevirmek istiyordu! 1 milyon yeni konut yapılacak, 1 milyon kişiye iş sağlanacak, her 8 Şililiden biri bir arabaya sahip olacaktı!...

Bugün her 4 Şililiden birisi işsiz olup, toplam 1 milyondan fazla işsiz var ve bu kişiler durumlarından endişe etmektedirler. Yerli sanayinin yabancı tekellere karşı gümrük duvarları ile korunmasına ilişkin enerjik çabalara rağmen, Pinochet, çok uluslu tekellere karşı konmuş bütün kısıtlamaları kaldırtmış ve emperyalizm bütün bunalımı ile birlikte, sınırsız olarak ülkeye girmiştir. Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri Luis Corvalan, "ülke bir cennet olmamıştır. Aksine açlık ve işsizlik cehennemine dönüşmüştür" demektedir.

Şili'yi güney yarım küresinin en önemli anti-komünist kalesi olarak gören ABD diplomasisi, bu durum karşısında kara kara düşünmeye başlamıştır. Washington şimdi şu iki soruya yanıt aramakla meşguldür. Genişleyen halk direnişi ve hükümetin durumundaki zayıflama göz önünde bulundurulursa, yıpranmış olan diktatör daha ne zaman dayanabilir, destekçileri onu daha ne kadar zaman sessizce destekleyebilir? Pinochet'den sonra kim, ABD çıkarlarını tehlikeye atmadan iktidarı devralabilir?

Şili Komünist Partisi ise şöyle diyor: "Diktatörü düşürecek darbeyi kimin vuracağına bakmadan, zalimlerin düşmesi, halkın bir zaferi olacaktır: Gerçekten demokratik bir halk hükümetinin kurulması bundan sonra düşünülmesi gereken bir sorundur."

etmeliyiz. Nefret edilen diktatörlüğü devirmek için muhalefetin elinden geleni yapması gerektiği an şimdidir. Bu hedef, birleşik mücadele olmaksızın hayalcidir. Mevcut durumda, birlikte hareket edersek bu gerçekleşemeyecek bir rüya olmaktan çıkar.

Birlik içinde mücadele edebilmek için, mücadele, birlik isteği ve ortak hedefler için çağrılar gereklidir. Eğer biz kendi aramızda Pinochet'i sürüp atmada anlaşırsak ve ondan sonra da halka, hangi yolu seçmemiz gerektiğine karar vermesi için başvurursak, bu zaten bir anlaşma temeli oluşturmuş sayılır. Ama biz diğer başka önemli sorunlarda anlaşmış bulunuyoruz. Bunlar, ülkenin demokratik kuruluşları ve ekonomik yapısına ilişkin geleceği, anti-faşist mücadelede yığınların özelliği ve diktatörlüğü alaşağı etmede kullanılacak çeşitli araçlarla ilgilidir.

Muhalefet içinde çeşitli ağırlık noktaları ve projelerin olduğu doğrudur. Bunun tarihsel, sosyal ve ideolojik kökenleri vardır ve bu gerçeklik o kadar çabuk bir şekilde değiştirilememektedir.

Tek tek partiler arasında görüş ayrılıkları olduğu gibi, üzerinde anlaşılan noktalar da vardır. Örneğin hristiyan partiler – MAPU, MOC ve IC – arasında birçok görüş benzerlikleri vardır. Komünistler ve sosyalistler de birçok ortak görüşlere sahiptirler. Radikal Parti ile demokrasi mücadelesine ilişkin çok eski içeriksel bir görüş birliği vardır.

Söylenenlerden hiçbiri, bütün solun kapsamlı ittifakı için engel olamaz. İşçi hareketinin mücadelesi, özellikle sosyal temeldeki birliği, bizi gerekli bir anti-faşist ittifaka karşı direnmeleri yenip, hristiyan demokratlarla anlaşmaya varmaya ve bütün muhalefeti ortak eyleme yöneltecektir.

Biz komünistler tartışmaktan çekinmeyiz, hatta daha iyi mücadele etmek için tartışırız. Şu anki görevimizi, her konuda ortak bir görüşe ulaşmak için çaba göstermek olarak görmüyoruz. Bilâkis tartışmaları, mücadelenin önüne koymuyoruz. Aksi takdirde bu bizi hareketsizliğe yöneltirdi.

Birlik fikrini maddileştirmek yolunda – bu ister Halk Birliği'ni yeniden yaşatmak, onu genişletmek veya yeni bir koalisyona yol açmak olsun – bizim görüşümüze göre isteyerek veya istemeyerek anlaşmayı engelleyebilecek hiçbir sorun ortaya atılmamalıdır.

Eylül 1981'de Meksika'da bir araya gelen sol parti temsilcileri, ortak bir perspektif açan bir açıklamayı oybirliğiyle kabul etmişlerdi. Daha sonra açıklamayı onaylamış olan bazı partiler mülahazalarını bildirdiler. Elle yazılmış olanı dirseğiyle silmek, yapıcı birşey değildir. Öte yandan, birlik a-

(Devamı 9. sayfada)

Pinochet İktidarına Karşı En Büyük Protesto

Şili'deki faşist Cunta'ya karşı 11 Mayıs 1983'te düzenlenen "Ulusal Protesto Günü" on yıllık Pinochet iktidarına karşı yapılan hareketlerin en büyüğü oldu. Polisin yürüyüşçüler üzerine ateş açması sonucu 15 yaşında bir öğrenci ile 22 yaşında bir işçi öldü. Yüzlerce kişi tutuklandı.

"Protesto Günü", Pinochet iktidarının halk üzerinde uyguladığı ağır politik baskı ve ülkenin içine düşürüldüğü büyük ekonomik krize karşı komünistler, hristiyan demokratlar ve diğer karşı güçler tarafından düzenlendi.

% 30'u aşan işsizliği ve mesnetsiz keyfi işten çıkarmaları protesto etmek amacıyla Maden Sendikası'nın Şili'nin en önemli endrüstrisi olan bakır işletmelerinin iki büyük maden ocağı olan Chuquicamenta ve El Teniente'de kısmi işi durdurma kararı alması üzerine Pinochet iktidarı, harekete katılacak tüm işçileri işten atmakla ve koğuşturmaya uğratılmakla tehdit etti.

Hareketin en ilginç yanı orta tabaka ev kadınlarının sabah saat 9'da tava ve tencereleri davul gibi çalarak çıkardıkları seslerle Pinochet iktidarını protesto etmeleriydi. Hatırlardadır, ev kadınlarının bu hareketi ilk kez Allende iktidarına karşı gericilerin kışkırtması ile başlatılmıştı.

Protesto hareketine işçiler, ev kadınları ve öğrencilerin yanı sıra dükkan sahipleri ve özel ulaşım servisleri de katıldı.

Diğer bir ilginç durum da, Pinochet rejiminin destekleyicisi olan sağcı Hukuk Fakültesi'nin gösterilere katılmasıydı.

Bu direnişin hemen ardından işçi grevleri yaygınlaştı ve kasap Pinochet'in bütün tehditlerine rağmen sürdü. Özellikle Şili ekonomisinin candamarı El Teniente bakır madenlerinde işçiler greve başladılar, Pinochet sendika liderini tutuklattı, işbaşı yapmazlarsa işçilerin işine son vereceğini açıkladı ama ertesi gün aynı madenlerdeki başka üniteler de greve katıldılar.

Tutuklanan sendika lideri şöyle dedi: "10 yıl önce darbe yapıldığında 18 yaşındaydım ve Pinochet'yi hararetle desteklemiştim, fakat daha sonra yanıldığımı anladım."

Grevler başka iş kollarına da yayılırken, faşist Cunta toplu tutuklamaları sürdürmektedir.

L. Amerika'da Cuntalar Sallanıyor

Amerikan emperyalizmi Orta Amerika'daki müdahaleciliğini her geçen gün daha da yoğunlaştırıyor.

Amerikan Kongresi'nin aksi yönde aldığı karara rağmen, Beyaz Saray yönetimi El Salvador'daki işbirlikçi hükümeti ayakta tutmak için elinden gelen her şeyi yapmaya devam ediyor.

Öte yandan, devrimci-demokratik Nikaragua'nın Honduras sınırında CIA uzmanları ve Honduraslı subaylar nezaretinde başlatılan karşı-devrim hareketini körüklüyor ve Nikaragua'daki halk rejimini yıkmak için çaba gösteriyor.

Bunlara bir de, Güney Amerika'da Bolivya Cuntası'nın yıkılarak yerine — içinde komünistlerin de bulunduğu — ilerici bir hükümet kurulması, Arjantin'de kitle hareketlerinin her geçen gün yayılması ve zaten boşlukta duran Arjantin Cuntası'nın son günleri yaşıyor olması, Brezilya'daki yarı askeri rejimin gelişen demokratik mücadele karşısında boyuna gerilemesi ve son olarak da Brezilya Komünist Partisi'nin legale çıkma hakkını fiilen elde etmesi, Uruguay' da Cunta anayasasının referandumla reddedilmesinden bu yana geçen zamanda demokrasi güçlerinin önemli mesafeler kaydedip yeni mevziler elde etmesi ve nihayet ABD'nin kıtadaki en sağlam kalesi diye saydığı Şili diktatörlüğüne karşı bü-

(Devamı 10. sayfada)

dına, karar altına alınanlar üzerine eğer bazı partiler bunu istiyorsa yeniden görüş beyan etmek belki de hoş karşılanabilir. Tabii ki bu daha önce konuşulanların ruhuna uygun olarak şimdiye kadar alınan mesafeyi hiçe saymadan ve kabul edilmiş olan hususları yeniden tartışmaya sokmadan yapabilirdi. Üzerinde anlaşmaya varabildiğimiz ve varmamız gereken konuları açıkça belirlememiz gerekmektedir. Bunların en önemlisi halkımızı baskı altında tutan barbarlığa karşı ortak mücadeledir. Biz komünistler, birçok sorunda ortak bir görüşe varmak için hazırız ve bunu mümkün görmekteyiz. Bir atasözü şöyle diyor: "Avlamak için iki tavşanın peşinde olan, bir tane tutmaz". Faşizme karşı mücadelede en önemli sorunları işleyen ortak asgari bir programın hazırlanması gerekmektedir. Bunu şunun için söylemekteyiz; çünkü diktatörlüğe karşı bütün ulusu birleştirmesi gereken bir mücadelede, yığınları hareketlendirebilecek kısa programlarla daha çok yol alınabilir.

Günümüz Şili'sinde barbarlığa karşı ulusun ortak mücadelesini bütün güçle yükseltmek, her zamankinden daha gereklidir. Ekonomik bunalım emekçiler üzerindeki ağır etkisini göstermektedir. 600 binden fazla işçi ve memur işsizlik belâsı altında acı çekmektedir. Askeri cuntayı, darbe sonrası ilk yıllarda desteklemiş olan toplumsal güçler bile, muhalefet saflarına geçmektedir. Ulusal burjuvazi, rejimin ekonomik politikasının belirli konularında ağır eleştiriler yapmaktadır.

Cunta'nın borazanı "El Mercurio" bile bazı gerçekleri dile getirmek zorunda kalmıştır. 28 Mart 1982 günü gazete şöyle yazmıştır: "İşler kötü gitmektedir. Bu hükümet taraftarlarını da hayal kırıklığına uğratmaktadır. Hükümet, mücadele içinde çelikleşmiş askerler dışında başka taraftara sahip olamama tehlikesiyle karşı karşıyadır". Gazete devamla rejimin yurttaşlarıyla hiçbir teması olmadığını, birçok kişi tarafından saygı görmediğini ve ekonomik güçlüklerin çok ciddiye alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Şili'deki durum, politik bir bunalımla şekillenmektedir. Bu, ülkenin yön değiştirmesini geciktirecek bir hareketlenmeye yol açabilir. Böylelikle "Şikago'nun harika çocukları"nın halk düşmanı ekonomi politikasına son verilerek emperyalizme ve onun yerli uşaklarına değil de, devlete, halka ve bütün ulusa hizmet edecek yeni bir demokrasi için gösterilen çabalar ürün verebilir! Bu anlamda, başta emekçilerin mücadele isteği ve bütün sol güçlerin mücadeleci birliği olmak üzere subjektif faktörler tayin edici bir önem kazanmaktadır.

(Devamı 10. sayfada)

yük kitle gösterilerinin başlatılarak, faşist kasap Pinochet'in koltuğunun sallanmaya başlaması... gibi olgular eklenince, ABD'nin kendi kapalı av alanında nasıl da güç durumda olduğu kolayca ortaya çıkar.

Amerikancı faşist rejimler ile parlamenter işbirlikçi-gerici diktatörlüklerden oluşan şebeke sadece tek bir yerden değil, pek çok yerden çatırdamaya başlamıştır.

Bu gerici-amerikancı ağ Nikaragua ve Bolivya'da yırtılmıştır, El Salvador'da hükümet başkent San Salvador çevresindeki küçük bir alana sıkışmıştır ve ülke topraklarının büyük çoğunluğu Farabundo Marti Cephesi'nin kontrolündedir. Diğer saydığımız ülkeler de askeri-faşist diktatörlüklerin suyu ısınmıştır.

ABD dünyada gerginliği arttırıp, emperyalist tırmanış ve saldırı politikasını izlerken, kendi avlusu saydığı bölgede zor, hem de pek zor durumdadır. Latin Amerika'daki güçler dengesi yeni ve çok önemli değişikliklere gebedir. Ve kıtada sancıları çekilen bu değişme gerçekleştiği zaman yeni oluşacak güçler dengesi artık Amerikan emperyalizmine "burası benim bölgem" dedirtemeyecek kadar farklı bir Latin Amerika yaratmış olacaktır.

Amerikan emperyalizmi telaş içinde çırpınmakta, soğuk savaşı körükleyerek yaşadığı politik bunalıma çare aramakta, ama her didinmesiyle batağa biraz daha saplanmaktadır.

Latin Amerika'dan

URUGUAY'DAKİ ASKERİ REJİME KARŞI DİRENİŞ YÜKSELİYOR

27 Haziran 1973'de Uruguay'da kurulan askeri faşist diktatörlüğe karşı olan sosyal ve politik güçlerin direnişi, son yıllarda bir yükselme göstermektedir. Bu durum tespiti, Uruguay Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin geçtiğimiz Şubat ayı sonunda gerçekleştirdiği bir planum toplantısında yapılmıştır. Toplantıda ayrıca, emekçi kitlelerle bütün halk güçlerinin, demokrasinin yeniden kurulması için mücadelede birlik ve beraberliğini güçlendirmesinin gerekliliği üzerinde durularak, bunun askeri rejimin devrilmesinde ön şart olduğu vurgulanmıştır.

UKP, bütün politik tutukluların salıverilmesini, siyasi partilerle halkın sosyal örgütlerinin serbest bırakılmasını ve en erken bir zamanda seçimlerin yapılmasını talep etmektedir. Plenum toplantısından sonra yapılan açıklamada devamla şöyle denilmektedir: "Askerlerin hazırladığı anayasa taslağının reddedilmiş olması ve özellikle Kasım 1982'de yapılan seçimlerde muhalefet güçlerinin zaferinden sonra, ülkede yeni bir siyasi durum meydana gelmiştir. Mücadele güçlendirilecek olursa, bu diktatörlüğün devrilmesine yol açabilir. Rejim, gittikçe daha fazla soyutlanmaktadır. Son zamanlarda tutarlı davranan muhalefet ve ağır ekonomik bunalım sayesinde, diktatörlük binasında oluşan derin çatlaklar artık görünür hale gelmiştir. Şu andaki durumun özelliği, pasif bekleyişler içinde olmak değil, aksine bütün muhalif güçlerin fikir birliği ve bütünlüğüdür. Çünkü sol ve demokratik partilere karşı sürdürülen baskılar, ancak bütün demokratların ortak eylemleri ile etkisiz hale getirilebilir ve sendikal haklar yeniden elde edilebilir."

ARJANTİN'DE SEÇİMLER YAPILACAK

Mart 1976'da Arjantin'de iktidarı ele geçiren askeri Cunta' nın açıkladığına göre, ülkede genel seçimlerin 30 Ekim 1983'de yapılmasına karar verildi. Cunta Başkanı Reynaldo Bignone'ye göre oluşacak sivil hükümet, seçimlerden 3 ay sonra iktidarı devralacak. Genel seçimlere bütün partilerin aday göstererek katılabilecekleri bildiriliyor.

ANTİ-FAŞİST MÜCADELEDE YENİ EĞİLİMLER:

Biz, Şili'li komünistler, Pinochet'in sadece silah gücü ve emperyalizmin desteğiyle bu kadar zaman iktidarda kalamayacağı ve muhalif güçlerin dağınıklığının da bunu etkiliyeceği tahminini birçok kez ileri sürdük. Bu birliğin olmaması hâlâ daha söz konusudur ve aksine bugün egemen olan yeni eğilimler de vardır. Anti-faşist yönelimli yığınların birlik isteği gittikçe artmaktadır. Birlik, halk arasında, barbarlığa karşı sürekli mücadele içinde oluşmaktadır. El Tiente'de kömür madeninde ve çeşitli dokuma ve makina fabrikalarındaki büyük grevlerle ilişkin olarak gözlemlenen etkileyici bir sınıf dayanışması vardır. Ayrıca buna, başlangıçta diktatörlüğün sosyal temelini oluşturan ama bugün haklarını savunmak için ona karşı mücadele etmek zorunda kalan kamyon ve taksi sahipleri de dahil olmak üzere orta tabaka temsilcilerinin desteği de eklenebilir. Rejimin keyfiliğine karşı halkı savunan ve faşizmin kurbanlarına yardım eden bir sıra örgütlerin ortak eylemleri ve birlik istekleri de önem kazanmaktadır.

Egemen olan sistemin muhalifleri olarak biz – özellikle ülke dışında sürgünde olanlar – pasifliğe, rutine ve bazı hallerde hatta rahatlığa düşme tehlikesiyle sürekli karşı karşıyayız. Gerçi böylesi olaylar bizim partimize tamamen yabancı olmakla beraber, bu tür tehlikelerden kimse muaf değildir. Şili Komünist Partisi, faşist düşmana karşı birlik içinde mücadele etmektedir ve bu mücadelesini sürdürecektir.

GUETAMALA'DAKİ BASKI REJİMİ SÜRÜYOR

General Rios Montt başkanlığındaki Guetamala askeri rejimi, 1982 yılı ortasından beri ülkede sürdürülen olağanüstü durum halini 25 gün daha uzattı. Böylece ordu, polis, güvenlik kuvvetleri ve paramiliter çetelerin Guetemala halkına karşı sürdürmekte olduğu terör için kapılar açık tutulmuş oluyor. Bilindiği gibi Guetamala'da politik ve sendikal faaliyetler yasaklanmıştır. Basın ağır sansür altındadır. Rejime karşı giderek artan direniş hakkında haber vermemesi koşuluyla, gazetelerin yayınlanmasına izin verilmektedir.

Şimdiye kadar her 30 günde bir yenilenen olağanüstü durumun devamından amaç, bu ülkedeki kurtuluş savaşını ezmektir.

Geçtiğimiz Şubat ayı ortasında Meksiko kentinde yayınlanan Halk Kurtuluş Hareketi'nin bir açıklamasına göre, 4 ileri gelen silahlı örgütten oluşan Guetamala Ulusal Devrimci Birliği (URNG) örgütü, 1982 yılı içinde Rios-Montt rejiminin askeri birliklerine karşı 630 başarılı eylem gerçekleştidi.

Cunta Halkımıza Verdiği Sözleri Niçin Yerine Getiremiyormuş?

Bilimin en önemli ilkelerinden biridir: sosyal olaylar ve olgular hiç bir zaman onları görmek istemediğimiz gibi değil, oldukları gibi değerlendirilmelidirler. Şayet böyle yapılmazsa, bilimsellik adına olgulara subjektif yakıştırmalarla yaklaşılırsa, gerçek olan kendisini eninde sonunda dayatır.

Böyle bir durum ortaya çıkınca da, subjektif değerlendirmeleri yapanlar için tek alternatif o konudaki yanlış yargılarını değiştirerek baştan göremedikleri –veya görmek istemedikleri– realiteyi hiç olmazsa pratikte ispatlanınca görmek ve kabul etmektir.

12 Eylül darbesi ve onun Cuntası konusundaki yanlış değerlendirmelerden de artık dönülmesi gerekir. Cunta'nın amerikancı olmadığı söylenmiştir, darbenin oluşumunda bile yansıyan olaylardan ve ABD'nin Orta Doğu planından da belli olan realite görülmezlikten gelinmiştir, ama aradan geçen zaman içinde K. Evren Cuntası'nın bölgemizdeki amerikancı misyonu her geçen gün daha açıkça ortaya çıkmıştır.

Cunta'nın faşist olmadığı söylenmiştir, ama faşizmin bütün evrensel özelliklerini benimsemiş olduğunu bu Cunta her gün biraz daha kanıtlamış ve nihayet 31 Mayıs kararlarıyla artık hiç kimsenin itiraz edemeyeceği bir biçimde "finans kapitalin en gerici, en şoven, en emperyalist" kesimlerinin yönetimi olduğunu apaçık göstermiştir.

K. Evren çetesi iç politikada faşist diktatörlüğü kurumlaştırmak için hergün bir adım daha atarken, uluslararası planda Türkiye'yi Amerikan askeri planlarının, NATO tatbikatlarının, ABD ve Saddam Hüseyin desteğinde gerçekleştirilen haçlı seferlerinin, Kissinger'lerin, Lunz'ların, Rodgers'lerin yol geçen hanına çevirmektedir.

Buna rağmen TKP yöneticileri konunun özünü, aslını, yani realitenin kendisini görmemekte hâlâ direniyorlar.

Örneğin ikide bir: "Cunta halkımıza verdiği hiç bir sözü tutmadı" diyorlar, "Askersel yönetim halkımıza yaptığı vaadleri yerine getiremedi" diye yazıyorlar.

TKP yöneticilerinin ve Atılım yazarlarının bu konudaki onulmaz yanılgılarını ısrarla gösterdik. Cunta'ya bakış açılarının basit bir yanılgı olmadığını, köklü, vahim bir çarpık değerlendirme ve bakış açısından ileri geldiğini gösterdik. Buna rağmen onlar Cunta'nın gerçek yüzünü bugün daha iyi görmeye mecbur olduklarında bile gene ilk gündenberi sürdürdükleri çarpık bakışlarını bir türlü elden bırakmıyorlar.

İşte örneği: yurtdışında yayınlanan Atılım'ın son sayısında "Taşı Hedefe Vardırmak" başlığı altında şu satırları okuyalım:

"Cunta kaldırdığı, kaldırmak zorunda kaldığı bir taşı daha kendi ayağına düşürdü. 'Hakettiği cezayı vermek' için Tunus'lardan getirdiği 'dolandırıcı' Kastelli'yi salıverdi. (...)

Cunta bir başka yenilgiyi de bankalar konusunda tadabilir. Maliye Bakanı Kafaoğlu, Danışma Meclisi'nden zor bela aldığı yetkiye rağmen, özel bankaları ele geçiren holdinglerin bu bankaların kredileri üzerindeki denetimlerini sınırlama, holdinglerin spekülatif vurgunlarını azaltma çabalarından sonuç alamıyor. Cunta, Koç ve Sabancı Holding'in elindeki Garanti Bankası'nın 'yönetim kurulu üyesi', yani bunların paralı adamı Sunalp'i kendi partisinin başına geçirmişken, Kafaoğlu nasıl olur da holdinglerin bankalardaki vurgunlarını sınırlayabilir? Holdinglerin özel bankaları göz göre göre iflasa sürükleyip, bunun faturasını da sonra devletin banknot matbaası aracılığıyla halka ödetmelerini nasıl önleyebilir? Aynı deney daha önce de toprak reformu girişiminde yaşandı. Yerli ve yabancı tekellerin KİT'lere ilişkin istemlerine direnme çabaları başarısız kaldı.

Tüm bunlar neyi gösteriyor? Nesnel koşulların, komünistlerin ve öteki ilericilerin yıllardır savunduğu gibi yerli ve yabancı holdinglerin eylemlerinin sınırlanmasını, toprak reformunun yapılmasını, vurguncu kapitalistlerin cezalandırılmasını, devlet sektötünün korunup güçlendirilmesini kaçınılmazlıkla zorunlu kılındığını! Yalnızca bunu!

Cunta derinleşen bunalım içinde ayakta kalabilmek için, ister istemez bu ağır taşları eline alıyor. Ne ki, her seferinde karşısında tekelci burjuvaziyi, toprak ağalarını, bu kan kardeşlerini görünce dizlerinin bağı çözülüyor, kaldırdığı taşı kendi ayağına düşürüyor." (Atılım, Haziran 1983)

Bu satırları okuyunca hani neredeyse gözyaşlarımızı zor zaptettik. Şu K. Evren'in ve Cuntası'nın çaresizliğine üzülmemek elde mi? Baksana adamlar neler yapmak istiyorlarmış da, yapamıyorlarmış.

Örneğin onlar da komünistlerin, ilericilerin yıllardır savundukları şeyi nesnel koşulların da dayatmasıyla yapmaya kalkışmışlar, örneğin "holdinglerin spekülatif vurgunlarını azaltmaya" çalışmışlar, "toprak reformu yapmaya" uğraşmışlar, devlet sektörünün korunup güçlendirilmesi için, "yerli ve yabancı tekellerin KİT'lere ilişkin istemlerine karşı direnmeye" çabalamışlar,...ilh,..ilh...hatta Cunta o kadar çaresizmiş ki, Kastelli'yi bile tâ Tunus'lardan alıp getirmiş, ama bu dolandırıcıya bile hakettiği cezayı verememiş. Yani uzun lafın kısası Cunta bütün "BU AĞIR TAŞLARI" eline alıyormuş, ama her seferinde ayağına düşürüyormuş. Haniyse, bu laflardan sonra Atılım yazarları, "Cunta ileri demokrasiyi de kuracak, ama şu büyük, tekelci burjuvazi yok mu..." deseler şaşırmayacağız.

Evet, ah şu büyük tekelci burjuvazi... Bir türlü K. Evren'e geçit vermiyor. K. Evren ve onun generalleri memleket hayrına, halk yararına ne yapmak isteseler, komünistlerin ve ilericilerin öğütlerini ne zaman tutmak isteseler, her defasında karşılarında şu yezit tekelci burjuvaziyi buluyorlar. Üstelik de bu çabalarından bir türlü vazgeçmeyip, her seferinde ellerine yeni bir ağır taş alıyorlar, ama onu da gene o tekelci büyük burjuvazinin şerri yüzünden korkudan ayaklarına düşürüyorlar...

Yani Cunta'nın halkımıza verdiği sözlerin hiç birini yerine getirememesinin nedeni Atılım'daki bu yazıyla daha iyi anlaşılıyor.

Cunta'nın tekelci burjuvazi karşısında böylesine güçsüz ve aciz bir duruma düşmesi bir yana, bu başarısızlıkta kendisinin hatalarının da payı var. Örneğin, sen hem holdinglerin vurgunlarını sınırlamaya soyunacaksın, hem de holdinglerin adamı emekli general Sunalp'i kendi partinin başına geçireceksin. Böyle taktik ve teknik bir hata yapılır mı? Kendi kurdu-

ğun partinin başına, şayet bir ilerici aydını, bir anti-tekelci politikacıyı geçirseydin, hiç de böyle zor duruma düşmezdin...

Atılım yazarlarının bu subjektif gözlüklerden ne zaman kurtulacaklarını –veya kurtulup kurtulamayacaklarını– biz merak etmeye başladık.

Cunta konusunda TKP yönetimine ve Atılım yazarlarına yönelttiğimiz eleştiri yazılarında, Cunta'yı adeta sınıflardan ve sınıfsallıklardan bağımsız özerk bir güç gibi gördüklerini çeşitli örnekleriyle göstermiştik. Anlaşılıyor ki, TKP yöneticilerinin anlayışları özce değişmemiş. Cunta'yı tekelci burjuvazinin dışında özerk bir güç gibi görmeye devam ediyorlar.

Daha da önemlisi, bugün işbaşındaki yönetimin faşist niteliğini görmemek, kabul etmemek belli ki, TKP'nin yanılgısının asıl temelidir. Çünkü Cunta, tekelcilerin en gerici, en şoven, en emperyalist olanları adına ve onlarla birlikte iktidardadır. Dolayısiyle, tekelci burjuvazinin derin ekonomik krizinden dolayı finans kapitalin içindeki değişik unsurların iç çekişmelerini, daha yerinde bir deyimle, finans kapitalin faşist diktada somutlanan ögeleriyle diğer ögeleri arasındaki çıkar çatışmalarını, TKP, kendi gözlükleriyle görmektedir. Finans kapitalin Cunta iktidarında somutlanan en gerici unsurlarının ekonomik girişimlerinin bazılarını yukarıdaki gibi "Cunta'nın kaldırmaya çalıştığı ağır taşlar" diye niteleyip hayra yormağa çalışmaktadır. Kaldı ki, bu yanlış yorumda bile zorlamalar ve subjektif eklemeler vardır. Örneğin, Cunta'nın toprak reformu yapmak istediği, ya da "yabancı ve yerli tekellere karşı" KİT'leri korumağa çalıştığı, veya holdinglerin spekülatif vurgunlarını azaltmayı öngördüğü gibi tesbitler tümüyle yakıştırmadan ibarettir.

Yazının yazarının ekonomi politik konusundaki cehaleti de ayrı bir konudur. "Özel bankaları ele geçiren holdinglerin ... bu özel bankaların göz göre göre iflasa sürüklenmeleri"nin nedeni konusunda yazarın izahını bilmiyoruz. Ama hatırlatalım ki, finans kapital banka ve sanayi sermayesinin kaynaşmasıdır. Bir holding niçin bir bankayı göz göre göre iflasa sürüklemek için onu eline geçirsin. Ya da holding (sanayi sermayesi) dışında kalmış bir özel bankanın yaşama şansı, –tekelciliğin vardığı bu aşamada– zaten var olabilir mi? Kaldı ki, holdinglerle bankaların birleşip kaynaşmaları tekelci sermaye olgusunun gelişim evriminin, tekelleşmesinin kanunudur, kaçınılmaz determinizmidir. Yazarın anlayamadığı şey şudur: onun "özel bankalar" dediği bir kısım "sanayisiz" küçük boy tekelciler ile, (yeni palazlanmış olan ve en büyük tekellerle yarış halinde bulunan) bir kısım "bankasız" holdingler birleşmişlerdir ve büyük finans kapital grupları gibi banka-sanayi sermayesinin kaynaşması modelini izleyerek en büyük finans grupları (tekelci gruplar) arasına girmeye yönelmişlerdir. Ama finans kapital içi çıkar çekişmelerinde finans kapitalin belli unsurlarını temsil eden Cunta ve onun ekonomi politikası yüzünden ve ünlü 24 Ocak kararları gereği izlenen sıkı para politikasının da etkisiyle, bu yeni banka-sanayi kaynaşımı birimler ayakta kalamamış ve bankalarını yürütemez hale gelmişlerdir. Çünkü bir holding bankasız ise –veya bankasını yitirmişse– ayakta kalamaz, kalsa bile en iri kıyım tekelci grupların yanında hep oksijen çadırında yaşar.

Cunta'nın, "holdinglerin ele geçirdikleri özel bankaların kredileri üzerindeki denetimleri sınırlamak, holdinglerin vurgunlarını azalmak" şeklinde yazar tarafından ifade edilen şey, faşist yönetimden en fazla sebeplenen tekelcilerin, diğerlerine hayat hakkı tanımamalarıdır, ya da hiç değilse onların iyice palazlanmalarını önlemektir. Nitekim, "Koç ve Sabancı Holding'lerin adamı" Sunalp'i parti başkanı yapmakla, Çavuşoğlu-Kozanoğlu grubunun bankası Hisarbank'ın iflasını sağladıktan sonra ona el koymanın çelişir yanı yoktur.

Finans kapital olgusunu anlayamayan yazar "özel bankaları" masum görmekte ve holdinglerin vurgununa uğramış saymaktadır. Oysa tekelci aşamada bankalar holdinglerin vurgununa maruz kalmış masumlar değil, onların daha çok vurgun vurma aracıdır.

Burada işimiz, Atılım yazarlarına Ekonomiye Giriş Dersleri vermek değil. Bilimi öğrenip öğrenmemek kendilerinin bileceği şey. Sadece şu kadarını söylemek istiyoruz ki, Atılım yazarları bir yandan ekonomi bilimi konusundaki bilgisizlikleriyle öte yandan Cunta'ya karşı üç yıldır taşıdıkları pembe gözlüklerle kimi ekonomik olayları, kararları, yukarıda gösterdiğimiz gibi çarpık yorumlamaktadırlar. Bu iki bileşenin, bileşkesi ise gerçekleri görmemek, realiteyi farklı göstermek, Cunta'nın "gerçekçi kanadının" tekelci sermayeye ve ABD'ye karşı "birşeyler yapmak isteyip de halka dayanmadığı için yetersiz ve güçsüz kaldığını söylemek şeklindeki son derece vahim bir yanılgıyı ısrarla sürdürmekte somutlanmaktadır.

TKP yazarlarına şunu hatırlatalım: Cunta'nın halkımıza verdiği tek bir söz yoktur. Tekelci burjuvaziye ve Amerikan emperyalizmine verdiği söz vardır. Ve generaller kendi deyimleriyle gerçekten de "asker sözü" vermişlerdir, sözlerini de elhak tutmuşlardır: örneğin, her türlü hak ve özgürlüğü yasaklamışlardır, 150 bin kişiyi içeri tıkmışlardır, komünist ve işçi hareketine, sendikal mücadeleye, tüm emekçi halk hareketlerine, Kürt ulusal demokratik mücadelelerine, her türlü devrimci, ilerici akıma ve topyekun toplumsal muhalefete karşı FAŞİST DEVLET TERÖRÜ'nü kurmuşlardır; Türkiye'yi ABD'nin ileri bir karakolu olarak tahkim edip, ABD ve NATO emperyalist trafiğinin su yolu yapmışlardır.

Evet, K. Evren 12 Eylül öncesinde kapalı kapılar ardında yaptığı ve 12 Eylül sabahından başlayarak açığa vurduğu bütün vaadlerini ağababası ABD'ye ve yerli finans kapitale karşı bütün taahütlerini yerine getirmiştir. Bunları yaparken de, eh, biraz da faşizmin sınıfsal doğası gereği, finans kapitalin en gerici, en şoven, en emperyalist unsurları adına bu unsurların çıkarlarını gözetip, onların vurgunlarına vurgun katmışsa, bundan da bazı tekelciler gayrı memnun kalmışsa, o kadar kusur kadı kızında bile bulunur.

Son bir nokta daha: Cunta'nın birtakım ağır taşları kaldırdığı doğrudur. Ama bu taşlar tekelci burjuvaziye karşı değil, sınıfımıza ve halklarımıza karşı kaldırılmaktadır... Ve o taşlar bir gün düştüğü zaman Cunta'nın ayağına değil, kafasına düşecektir.

TKP yöneticileri unutmasınlar ki, ne sınıfımızın ne de halkımızın Cunta'dan beklediği bir iyilikseverlik, bir lutuf yoktur...hiç mi hiç yoktur.

Ve halk güçlerimiz Cunta'yı da, onun taşlarını da, çatısını da, binasını da cuntacıların kafasına geçirmeyi bileceklerdir, bundan kimsenin şüphesi olmasın.

"Yüksek Dalkavuk Tertibinden„ Bir "Devlet Maskarası„

Sosyalist Bulgaristan'ı, Sovyetler Birliği'ni silah kaçakçılığı ile, uluslararası terörizmle suçlayan ve iftiralarını Papa suikastindeki "Bulgar izi"ne dek vardıran, ama maskesi düşürülünce de gazetemize ve Partimize en pespaye anti-komünist ağızlarla küfretmeye yeltenen Bay Uğur Mumcu'ya haftalardır yurdun dört bir köşesinden protesto mektupları yağıyor.

Mektup yazan arkadaşlardan gazetemizi okuyanlar, yani faşist generallerin despotizmi altında örgütlü mücadele veren işçi sınıfının özgürlük savaşçıları, bu mektupların birer kopyasını da bize iletiyorlar. Bugüne değin bu mektuplardan yüzlercesi elimize ulaştı. Çok daha fazlası da ulaşacak.

Orjinalleri Bay Mumcu'da bulunan ve sayfaları binlere varacak olan bu mektuplardan bize ilk gelen yüzlercesi arasından birkaç tanesini sayfalarımıza aktarıyoruz.

Uğur Mumcu, uğradığı mektup bombardımanı karşısında, üstüste yazılar yazıp kendini savunmak için suçu Martella'ya atarken ve McCarthizme güya karşı çıkıp kendisini aklamak için ter dökerken, ülkemizde bilimsel sosyalizme ve proletarya enternasyonalizmine bağlı militanların bu mektuplarını kastederek "sahte solculardan oluşan küçük bir azınlığın saldırıları ile karşılaştık" diyor. (18 Haziran 1983). K. Evren Cuntası'na akıl hocalığından, yaranmacılığa kadar faşizm önünde şapka çıkaran ve MİT dosyalarını koltuğunun altına sıkıştırıp CİA ajanlarıyla kol kola giren Uğur Mumcu'nun bize "sahte solcu" demesini iltifat kabul ediyoruz. İyi ki, biz de onun gibi bir "gerçek solcu" değiliz. Şayet onun MİT'le, CİA ile, K. Evren şakşakçılığı ile bezenmiş solculuğundan "aferin" alsaydık, "bu yeni tip McCarthy acaba gene neyin peşinde" diye kuşkulanırdık doğrusu.

Azınlık olmaya gelince, faşizmin apoletli ve apoletsiz kadrolarının, çanak yalayıcılarının, sağ ve "sol" kalemlerinin sayısı 12 Eylül'den bu yana o kadar arttı ki, onların yanında gerçekten azınlığız. Hele Uğur Mumcu da çoğunluğa katıldıktan sonra kendimizi daha bir yalnız hissetmeğe başladık. O kadar azınlığız ki, yurdun dört bir yanında faşizmden bunalmış ve de Bay Mumcu'nun adını dahi duymamış emekçilerle kaynaşmışız. O kadar azınlığız ki, U. Mumcu'nun yanında bayağı aşağılık kompleksine düşebiliriz. O Mumcu ki, yazdığı gazetenin satışı 12 Eylül'den önce bir ara 150 bine varmışken, şimdi 50 bine düşmüştür, gazeteyi alan elli binin çoğunluğu da artık Mumcu'yu okumamaktadır. Okuyanlar ise, hazretin yedi ceddine rahmet okumaktan kendilerini alamamaktadır.

O kadar azınlığız ki, Bay Mumcu'nun hayatı boyunca tepeden baktığı milyonlarca insanla ekmeğimizi, işgünümüzü, tavla pullarımızı, yani tüm yaşantımızı...çalışmamızı, eğlenmemizi ve *düşünmemizi* paylaşırız. Milyonların bir ferdi olarak, onlarla göneniriz, onlarla üzülürüz, onlarla soluruz. O kadar azınlığız ki, faşist devlet terörü altında fabrikalarda onlarla yemek boykotları, servis boykotları yaparız, iş yavaşlatırız, faşizmin ve sarı sendikacılığın boyunduruğu altında bile yerel sendika kongrelerine onlarla katılır, onlarla kazanır veya kaybederiz. O kadar azınlığız ki, dünyanın üçte birinde iktidara gelmişiz, diğer bir üçte birinde emperyalizmi kovmuşuz, geri kalan üçte birinde de her ırktan, her milliyetten yüz milyonlarca sınıf kardeşimiz vardır.

Evet, azınlığız, hem de ne azınlığız. Bu denli azınlık olduğumuz için Amarikan emperyalizmi soğuk savaşı başlatır, bu kadar azınlık olduğumuz için K. Evren faşizmini iktidara getirir ve bu kadar azınlık olduğumuz için U. Mumcu'yu kiralar. Biraz daha azalalım diye. Uğur Mumcu'nun "mutlu azınlığı" yanında biz o kadar azınlığız ki, melankoli'den ölebiliriz.

Ama ne hikmetse faşist diktatörlüklerin de, kapitalist sınıf egemenliklerinin de yıkılması hep bizim gibi azınlığın eseri olmuştur. Devrimlerden sonra bile sınıf düşmanlarımız bizi azınlık görmeye devam etmiştir, Uğur Mumcu'nun Sosyalist Polonya devletini görmesi gibi, ya da dünya burjuvazisinin "1917 Büyük Ekim Sosyalist Devrimini" büyük bir basiretle "Jakobenci Bolşevik azınlığın devrimi" diye nitelemesi, tarihçi Toynbee' nin ise insanlığın bu en büyük eserini "tarihsel bir tesadüf" diye göstermesi gibi...

Bizleri "azınlık" gören sadece Bay Mumcu değil ki, K. Evren de her konuşmasında, "12 Eylül olmasaydı, bir avuç azınlık memleketi ele geçireceklerdi" demiyor mu? Faşizme boyun eğmeyen, binbir meşakkat altında her türlü fedakârlığa katlanarak mücadele bayrağını elden düşürmemiş olanlar, "azınlık" olmanın, yani 45 milyon çoğunluğun özlemleriyle donanmış bulunmanın onurunu taşırlar. Yani Mumcu ve benzerleri gibi faşizm karşısında düğme iilikleyenlerce "azınlık" diye nitelenirken, Hitler'e akıl hocalığı yapmış, boyun eğmiş sabık sosyal demokrat hukukçuları, gazetecileri anımsıyorlar ve Mumcu gibi çoğunluk olmaktansa, kendileri gibi "azınlık" olmayı yeğ tutuyorlar.

Bu yiğit özgürlük savaşçılarının mektuplarında dile getirdikleri bilinç, kararlılık, azim ve inanç öylesine güçlüdür ki, Bay Mumcu bu konuda da karanlıkta ıslık çalarak kendi kendini avutmayı seçmiştir. Hazret bu inancı ve azmi bir başka yazısında şöyle görmektedir: "..Ancak 'illegal' olmanın yarattığı bir çeşit 'fetişizm' güçlerini kendi nitelik ve niceliklerinin çok üstünde göstermeye çalışırlar" (19 Haziran 1983)

Öyle ya, Bay Mumcu gibi güce tapacaksın ve K. Evren'in gücü karşısında "soldan hizaya geleceksin" yok şayet bu düzenle Bay Mumcu gibi uzlaşmak, güç karşısında boyun eğmek mümkünken, evini, işini, aileni, mesleğini terkedip binbir zorluk ve sıkıntı altında özgürlük mücadelesinde görevine devam etmeyi seçersen, insanlık onurunu, kendi haysiyetini ve düşüncelerine, inançlarına, yani KENDİNE, yani tüm insanlığa olan saygını korumaya kalkarsan, Mumcu gibi "uşak ruhluların" gözünde "fetişist" olursun.

Hayır Bay Mumcu, işçi sınıfının ve özgürlük kavgasının bu adsız neferleri sizin gibi "cuntamani" ya da "Sovyetofobi" hastalığına kapılmış McCarthy'ci fetişistler olmadıkları gibi, "illegalite"nin cazibesine kapılmış maceracı çocuklar da değildirler. Siz görünür görünmez zırhlarla korunduğunuz sırça köşkünüzde belki illegal mücadeleyi "fetişizm" ve "fantazi" olarak görebilirsiniz, ama faşizme karşı bu mücadelenin içine girenler açlığı, sıkıntıyı, yokluğu ve dahası da Cunta'nın korkunç işkencelerini, zindanlarını, mahzenlerini ve askeri toplama kamplarını... ve ölümü göze alarak bu çalışmaya gözünü kırpmadan girmişlerdir. Sınıf mücadelesinin bir oyun olmadığını bilecek kadar olgun ve bilinçlidirler, ama onlar bunca kahıra katlanıyorlarsa, bu onların faşizme ve kapitalizme olan nefretlerinden, Partilerine, tarihe, bilime, sosyal determinizme, işçi sınıfına, halklarımıza ve yani İNSANLIĞA olan inançlarından ileri gelmektedir. Siz bunu

anlayamazsınız. Çünkü bunu anlayamayacak kadar güçsüz, zayıf ve karaktersiz birisiniz. Nice işkenceler gördükten sonra tek kelime konuşmayan ve bu nedenle tahliye edilen, gördüğü bunca işkenceye rağmen korkutulamadığı için örgütlü mücadelesine devam eden, daha sonra üç aylık hamileyken bu kez kocası zindana düşen ve bugün 5 aylık çocuğu için "ne babası onu gördü, ne de o babasını" diyen bir kadın arkadaşın mektubunu okudunuzsa acaba ne düşündünüz. Yoksa yarım buçuk kültürünüzle bu yiğit yoldaşı "mazohist" diye mi nitelediniz. Bu da pek mümkündür. Çünkü sizde insani değer yargılarının zerresi kalmamıştır. Çünkü o kadın yoldaşımızın o mübarek elleriyle —insanlık adına üzülerek— yazdığı gibi "sizin beyniniz, yüreğiniz...bedeninizin kaygısına düşmüştür"...

Size bir şey daha söyleyelim, Bay Mumcu, okuduğunuz ve okumadığınız o mektuplardan şayet gördünüzse, faşizme karşı illegal mücadelenin içinde olanlar, hiç de öyle korku içinde yaşayan, evham çeken, marazi, "fetişist" insanlar değildirler. Siz sağlam güvenceleriniz altında bile korku çekerken ve kendinizi daha çok sağlama almak, Cunta'dan daha çok icazet sağlamak için boyuna sosyalizme sövmeye devam ederken, yani rahat köşenizde dahi *paranoya* içinde yaşarken, size o mektupları yazan özgürlük savaşçılarında faşizme ve alkışçılarına duydukları öfke yanında, sosyalizme, partilerine, işçi sınıfına ve İNSANLIĞA duydukları güven yanında, bir de neşe var, nükte var. Nazım Hikmet "Neş'e kavganın musikisidir" demişti. Ve bizim, yani sınıfımızın, yani halklarımızın bu özgürlük savaşçıları da kavganın ta içindedirler, ve aynı zamanda neşelidirler, nüktelidirler.

İşte İNSAN olmak budur.

Siz kendi lanetli kaleminizle, süfli yazılarınızla her geçen gün biraz daha tarihin karanlığına gömülürken, onlar her geçen gün biraz daha halkımızın faşizme karşı kabaran tepkisi, öfkesi ve mücadelesi içinde yüceliyorlar. Çiçekleniyorlar. Taçlanıyorlar.

Halkların tarihi onları selamlayacak, sizleri lanetleyecektir.

●●

"HER YERDE KONUŞULUYORSUNUZ"

Güzel Sanatlardan bir öğrenciden:

"Bilmenizi istedim.

Geçenlerde dinlediğim sanatçıya bir demet çiçek götürdüm. Götürmesem olmazdı. Bu bir sahiplenmedir. Herşeye rağmen Türkiye'de direnen, bizleri sesinden mahrum etmeyen bir sanatçıya sahiplenmek.

Komşunun küçük kızı ilkokulda. Ders kitapları nasıl? İlgilenmemek olmaz.

Size de yazmamak olmazdı. Derslerimin şu en sıkışık anında da olsa. Aslında geç bile kaldım. Bilmenizi istedim Heryerde konuşuluyorsunuz. Geçen gün bir ressam arkadaşla, başka bir gün bir başka arkadaşla öğle yemeğinde, başka bir gün öğretim üyeleriyle ve evdekilerle hep sizi konuşuyoruz. Kısacası şöhret sahibisiniz. Ama ne kadar kötü bir şöhret bu. Bilmenizi istedim. Sosyalizm düşmanlığı ile edindiğiniz kötü şöhreti hiç yitirmeyeceksiniz. İnsan ömrü küçülmeye elverişli değildir de ondan. Sizi hep böyle anacağız. Yüklendiğiniz misyona lâyık!"

●●

"ONLARI TANIYORUM"

Bir bayan arkadaştan:

"Ben demokrat bir aydınım. Kitle gazetesi hakkında yazdıklarınızı ibret verici buldum.

Yakın çevremden, KİTLE Gazetesi taraftarlarını tanıyorum. Onların inandıkları doğrultuda fedakârca çalıştıklarını gördüm. (12 Eylül öncesinde böyle kararlı olabileceklerini düşünemiyordum) Şuna tanık oluyorum ki, bu insanlar işçiler ve emekçiler için çalışıyorlar. Kendi bireysel çıkarlarını (kurtuluş ümitlerini) bir kenara koyarak mücadelelerini sürdürüyorlar. Halkın bütün olarak çıkarına çalışıyorlar. (Örnek vermem gerekmez, buna şahit oluyorum).

Günümüzde demokrat olmanın kıstası Cunta'nın faşist iktidarına karşı olmaktır. Çünkü; Cunta tüm demokratik hakları bir avuç tekelci çıkarına ortadan kaldırmıştır. Hakların tümden geri alınması Cunta'nın yıkılması ile mümkündür, bu da ona karşı mücadele etmekle olur. Elbette bu iş zordur. Her demokratım, sosyalistim, devrimciyim diyenin dayanamayacağı kadar. Hem risklidir, hem de kişisel menfaat fedakârlığı ve uğraş gerektirir. Tabii herkes bunu tam tamına yapamaz, az çok yapabilir. Ama benim Kitle Gazetesi taraftarlarında gördüğüm şu ki, bu insanlar bu iş için (Cunta'nın devrilmesi demokratik hakların sağlanması) gerçekten samimice uğraşıyorlar.

Bu anlamda, sizin Kitle'ye değgin yazdığınız "bir devletten emir alıyor", "Türk sosyalizminin en bağışlanmaz hainleri bunlardır", vs. sözlerinizi haklı bulmuyorum. Halk için, senin ne yaptığını, bunların ne yaptığını hayattan görüyorum. Cunta'ya karşı tavırlarını ve özellikle 12 Eylül sonrasında mücadelesini görerek saygı duyduğum KİTLE Gazetesine saldırılarınızı şiddetle protesto ediyorum."

"UĞUR BÖCEĞİ Mİ, YOKSA.."

Bir teknik elemandan:

"Bay Uğur,

Bilirmisiniz, bugüne kadar hayvanlar alemini inceleme fırsatı bulamadım. Bundan sonra da günlerin 48 saat olduğu, okumanın, yazmanın, düşünmenin (yasak) olduğu bir toplumda, böyle bir imkana kavuşacağımı hiç ümit etmiyorum. Onun için kafama takılan bir sorunun yanıtını senden öğrenmek lüzum ve ihtiyacını duydum.

Günlük yaşamda az da olsa karşılaşırız, küçücük misket gibi, kırmızı renkte, kanatlarının üzerinde siyah benekleri bulunan bir böcek vardır ve rivayete göre bu böcek her kimin üzerine konarsa, tüm istekleri yerine gelirmiş, geçen hafta bizim fabrikada bir işçi arkadaşın eline konmuştu, o arkadaşa spor toto oynattırıldı ve o hafta 13 artı 1 bilerek büyük ikramiyeyi kazandı.

Şimdi arkadaşlar arasında bu böceğin özelliklerini tartışıyoruz.

Genel olarak kırmızı üzerinde siyah lekelerin bulunması, hayvanlar aleminde ender görülen özelliklerden olduğundan bu böceğin UĞUR'unun da buradan kaynaklandığı konusunda birleşiyoruz.

Yazımın başında istemiyerek bilirmisiniz diye soruyorum, elbette bilirsiniz.

10 Mayıs 1983 gün ki, Cumhuriyet Gazetesinde, nasıl ki, Türkiye sosyalizminin en tehlikeli unsurunu, nasıl ki, satılık ruhlu insanları, nasıl ki, bir Ağca olayını, bir silah kaçakçılığı olayını bildiğiniz gibi.

Fabrikadaki arkadaşlar, son yıllarda sizin yazılarınızı okudukça adınızın adamı olabilmek, her zaman bir uğur böceği gibi olağanüstü, esrarengiz bir şeyler yaratabilmek için tüm gücünüzle uğraştığınızı, fakat sonunda anti-komünizm salvolarıyla aynı cins aynı grupdan olan, ne için varolduğunu bilmeyen, boyundan büyük toplar yuvarlayan, üzerindeki siyah lekelerden kırmızı rengi hiç görülmeyen, simsiyah Mayıs böceğine döndüğünüzü gayet iyi biliyorlar.

Yuvarlamaya uğraştığınız topa gösterdiğiniz direnci, anti-komünizm salvolarınızda da ne kadar zaman gösterebileceğinizi çok merak ediyorum."

●●

Bir kamu görevlisinden:

"Sayın Gazeteci ve Yazar Uğur Mumcu,

10 Mayıs tarihli Cumhuriyet Gazetesini esefle okudum.

Size ancak şöyle diyebilirim, sende mi Brütüs"

●●

"McCARTHY SİZİ MEZARINDAN ALKIŞLIYOR"

Cumhuriyet yazarına bir GERÇEK yazarından:

"Gerçek bir 'zamanlama üstadı' olduğunuzu bir kez daha gösterdiniz. Bu işin üstadı geçinen Demirel'le bile artık aşık atabilirsiniz. Tebrikler Bay Mumcu.

Terörün kaynağı gün gibi ortadayken, faşist odakların kökü kazınmadan terörün önlenemeyeceği belliyken, faşist MHP'nin ipliği pazara çıkmışken, siz harika bir zamanlama ile "terörün kaynağı"nı keşfetmiş, suçlunun silah kaçakçıları olduğunu ilan etmiştiniz. Gerçekten zamanlamanız bir harikaydı Bay Mumcu. Terör faşist mihraklardan kaynaklanmıyor, biçare "ülkücü"ler "Mafya"nın kurbanı oluyorlardı. "Solcu"lara da, sağcılara da aynı kişiler silah satıyorlardı: şu halde "faşist saldırılar" yok, "sağ-sol kavgası" vardı. Aynı silahları kullandıklarına göre hepsini aynı kefeye koymak mümkündü. MHP'nin arkasında CİA yoktu; Mafya vardı ve Mafya'nın içinde belki CİA'a da vardı, ama KGB de vardı, hem Bulgarlar, hem İtalyanlar, haşa huzurdan Ermeniler bile vardı. Çünkü bu "uluslararası terör"dü!

"Uluslararası terör" dendi mi akan sular durur: Artık faşistler, MHP, vs. yoktur; bir büyük uluslararası "komplo" vardır ki, içinde FKÖ'den, Sandinistalara, ASALA'dan MOSSAD'a, Kızıl Tugaylar'dan Türk intikam Tugayına, "Çakal"dan Ebu Nidal'e, Müslüman Kardeşlerden APO'culara kadar renk, renk, tür tür sürüsüne bereket "muzırat" ve "mahlukat" vardır. Hani adamın şarkısındaki gibi, "dünyada bütün işler karışık..." Bay Mumcu'nun kafası karışmış çok mu?... "Uluslararası terör" konusunda Reagan ve CİA da sizin gibi düşünüyor! Tebrikler Bay Mumcu.

Hedef saptırma konusundaki takdire şayan zamanlamanızdan sonra, "hınk deyicilik"teki zamanlamanız da, doğrusu "Üstün Hizmet Nişanı" ile taltif edilmenizi gerektirecek mükemmelikteydi Bay mumcu. Ne yazık ki, bu memlekette sizin gibi kişilerin kıymeti takdir edilmiyor. Cüneyt Gökçer'i Devlet Sanatçısı ilân edecek yerde, sizi "Devlet Maskarası" ilân edip "Yüksek Dalkavuk Tertibinden" maaş bağlasalardı, kadirbilirlik etmiş olurlardı. Cunta şefleri, kendilerine meşruiyet kılıfı uydurmak telaşı içinde demokrasiye, demokratik kurumlara ve bu arada demokrasinin kimi "cilveleri"ne veryansın ederlerken, siz Bay Mumcu, hemen kendilerine yardım elini uzatıp "Söz Meclisten İçeri" diye, doğrusu büyük bir gazetecilik "hizmeti"ni yerine getirdiniz. Bu tarihe geçecek bir zamanlamaydı Bay Mumcu. Hiç şüpheniz olmasın geçti de. Faşizm lehine burjuva demokrasisini, temsili kurumları, siyasi partileri lanetlemek için bundan daha iyi bir zaman bulamazdınız doğrusu. Tebrikler Bay Mumcu.

Son zamanlama maharetiniz ise, hiç merak buyurmayın, selam sarkıttığınız çevrelerce mutlaka hak ettiği takdire değer bulunmuştur. Değil cuntabaşı, McCarthy bile mezarından dikilip size alkış tutmalıdır Bay Mumcu."

••

"DOĞUMSAL ANOMALİ"

Bir doktordan:

"..... Ancak sosyalist harekete sapmalarla birlikte girmeniz kendiniz için şansızlıktı. Yani tabiri caizse, tohumunuz çürüktü ya da tıp terimiyle "doğumsal anomaliniz" vardı. Doğumsal kalça çıkığını duymuşsunuzdur: Çocuk küçükken yürümeye başladığında, çoğu kez anne-baba bile kalça çıkığı olduğunu, çocuğun çarpık yürüdüğünü farketmezler. Fakaat, yaş ilerledikçe çarpıklık belirginleşmeye başlar ve bir süre sonra o kişinin yürüyüşünü uzaktan gören herhangi biri rahatça farkeder. Sizin de sosyalizm yolundaki yürüyüşünüzü(!) artık görmeyen yok. ......"

••

"..... Geçen yazınızda da büyük elçilik sıfatlarından söz etmiştiniz. Meseleye bakış açınız bu ise, o zamanlar siz de faşist Cunta'nın elçiliğini yapıyorsunuz. Bunu hiç düşünmediniz mi?

Biz yazar için en kötü şey okur bulamamasıdır.

"Su gider kum kalır" diye bir söz vardır.

Seçenek sizin."

••

..... Nedir o Türk sosyalizmi dediğin şey? Mucidi kimdir? Marksizmleninizmle birlik ve ayrılık noktaları nelerdir? Bugünlerde bu konuları anlatmaya fazlaca soyundun. Bu konularda köşende biraz ders versene. Hep birlikte sebeplenelim.

Umarım bu mektuplardan olmasa da tarihten dersler alırsın. Eğer sen yeterince bu derslerden nasibini alamazsan, tarihin bu dersi sana vereceğinden hiç şüphem yok. Yaşarsak birlikte göreceğiz. Sana iyi dersler Uğurcuğum.."

••

Bir Ermeni zanaatkârdan:

"..... Cunta'ya yaranmak size ne kazandıracak bilemiyorum ama, bu uğurda faşizme karşı mücadelede en ön saflarda yer alanlara karşı 'sahibinin sesi', 'uşaklar' diye küfür etmeniz asla bağışlanamaz.

Sosyalist Bulgaristan sizin çamurlarınızla asla kirlenmeyecektir, küfrettiğiniz kişiler de.

Güneş nasıl balçıkla sıvanamazsa, sizin kurumlarınız da sizden başkasını kirletemeyecektir. Girdiğiniz bataklıkta sizi Cunta'nızla başbaşa bırakıyorum. ....."

••

"BEYNİ, YÜREĞİ BEDENİNİN KAYGISINA DÜŞMÜŞ BİRİ"

"Cumhuriyet Gazetesi Başyazarlarından Bay Uğur Mumcu,

Mektubuma başlamadan önce size kendimi tanıtmak istiyorum. Her ne kadar bizler sizi tanıyorsak, sizin de bizleri tanımanız "en doğal hakkınızdır" tabi. Ben beş aylık kızı, faşizm zindanlarında eşi olan ve faşizmin izlerini taşıyan bir ana, bir insanım. Size dertlerimi anlatacak değilim, ama beynimde yaşayıp yüreğimde kaynayan öfkemin neden ve olaylarını bir bir sıralayacağım.

Faşizmin halkımızın üzerine bir karabasan gibi çöktüğü günlerden biriydi. Hücrem soğuk ve izbeydi. Hani oyun oynarken çocuklar adımlaşır ya, işte o adımlarla dörde beşti benim hücrem. Çünkü belki 100, belki 1000 kez adımlamıştım orayı. Gözlerim bağlı duruyordum. Bir an bir çığlıkla irkildim. Aynı anda bir tekmeyle duvara yapışmam bir oldu. Dünyam tersine dönmüştü sanki, ellerimse yüzüme gitmiyordu. Adeta yüzümün dümdüz oluşunu ellerim onaylamak istemiyor gibiydi. biri saçıma yapıştı, sürükleniyordum ve durduk. Oturttular. Ama nefes alamamıştım ki, daha sorular içinde boğuldum. Tatlı sorgu dedikleri sökmemişti. Sille tokat giriştiler. O hiç tutmadı. Bir sandalyeye oturttular. Hani o üniversitelerdeki sandalyeler gibi. Elimin üzerinde bir odun parçası durmadan dönüyor, dönüyordu. İşte tam o anda suratımın şiştiğini hissediyordum. Evet sonradan öğrendiğime göre o ayva çubuğu denilen sopayla üst çeneme, alt çeneme ve boğazıma vuruyorlardı. Dudaklarımı artık oynatamaz hale gelmiştim. Ve beni hücreme attılar. Mazgalı çektiler. Soğuktan titriyordum. Yüzümdeki sancılar dayanılmaz olmuştu. Ertesi gün, daha doğrusu 4-5 saat sonra tekrar alındım. Tabii gene gözlerim bağlanmıştı. Sağ elimin küçük parmağına birşeylerin bağlandığını hissediyordum ki, bir ses "belini aç" dedi. Benim açmama fırsat kalmamıştı. Soğuk soğuk demirimsi bir madde değdi tenime. Sorular gene başlamıştı. Bende cevap yoktu. Ve titremeğe başladım. Onları tatmin edememiştim. Bu sefer zıplıyordum. Gene olmadı. Ve artık uçuyordum. Evet uçuyordum Bay Mumcu. Tavan, yer, duvar kavramları benim için kaybolmuştu artık. E-

lektrik akımı iliklerime kadar işlemişti. Dahası bayım, bir kızı falakaya yatırmışlar, şişen ayak altlarını çakıyla yarıp içine tuz serperek dolaştırıyorlardı hücre hücre. Bir başkasını ise Filistin usulü asmışlar (tabi onların deiyimiyle) ve kolu çıkmıştı vatandaşın. Bir diğerini kum torbası ile dövmüş, iç organlarını yerinden oynatmışlardı. 7 aylık hamile bir bayanı soğuk su duşu, elektrik, soğuk su duşu, elektrik sonucunda hastaneye zor yetiştirdiler. Ben, bizler inim inim inlerken onlar, gülüyor, kahkaha atıyor, küfrediyorlardı, Acizliklerine, insanoğlunun düştüğü bu durumlara bir an acıdım. Sonra öfkem ön plana çıktı. Artık öfkemi kusmaya başlamıştım. Tabii bu benim daha çok işkence görmeme neden oldu.

Ama herşeye rağmen içim rahattı. Çünkü işçi sınıfına hainlik etmemiştim, can yoldaşlarımı ele vermemiştim. Bu bana huzur veriyordu. Sonuçta ise Bay Mumcu altı ay felçli yattım. Sancılarım dayanılmazdı. İğnelerden kalçalarım delik deşik, haplardansa miğdem harap olmuştu. Şimdi ise beynim ve yüreğimle sapasağlamım. O dil uzattığınız aşağılık, Türk sosyalizminin hainleri dediğiniz Partimin sayesinde. Ve daha sonra hamile kaldım. Eşim faşizmin ağına düştüğünde 3 aylık hamileydim. Şimdi ise yavrum 5 aylık. Ne babası onu, ne de o babasını gördü. Görüşmeleri konusunda ise hiçbir tahmin yürütemiyorum. Bir ana için oldukça acı bir durum değil mi? Ama bizler çok daha fazla acılar yaşadık, yaşıyoruz da. Şimdi düşünüyorsunuzdur belki bu kadın bunları neden yazıp bana gönderdi diye. Yazımın devamında bunları size özetleyeceğim.

Evet günümüz şartlarında Cumhuriyet gazetesi birçok gazete arasında biraz daha olayları somut ele alarak inceleyen bir gazete olarak bilinir ve siz bu gazetenin uzun süredir gözlem köşesinde yazarlık yapan bir şahıssınız. Evet gözlem köşenizde hep araştırma, belge ve gözlemlere dayanan birtakım yazılar yazıyorsunuz. Yazılarınızı okuyan bir okuyucunuz olarak sizi ne yazık ki saygıyla anamamaktayım. Çünkü sınıf bilincine sahip olan, toplumun bugünkü koşullarını ki, bildiğinizi umarım, bu bir faşist diktatörlüktür, kabataslak da olsa çizebilen, emek, yürek ve beyin kavramlarını ve bunların karşılığının ne olduğunu, ne olması gerektiğini bilen herkesin, inanın sizi saygıyla anması söz konusu bile değil. Bırakın saygıyla anmayı ben dahil yazılarınızı okuyan çevremdeki insanlar sizi ve yazılarınızı toplumun, emekçilerin, sosyalizme kendini adamış insanların yüz karası olarak bilmekteyiz.

Evet, Bay Mumcu, siz emeğin, insanlığın ve SOSYALİZM'in baş düşmanlarından birisiniz. Sanmayınız ki, Cunta'ya yardakçılığınız mükafatlandırılsın. Sanmayınız ki, sosyalizm uğruna canını, malını feda ederek mücadele eden, faşizm zindanlarında her gün, her saniye işkence gören, bir değil bin değil milyonlar için yaşayan bir proletarya, emekçi aydın, ilerici, demokrat kişiler sizi affetsin. Yok bayım yok siz kendinizi ilerici, siz kendinizi sosyalist göstererek yüce işçi sınıfının soylu davasına hainlik etmeyin. Sosyalist bir ülkeyi faşist bir hainin, caninin ifadeleriyle karalamayın. Dahası, benim, yoldaşlarımın, yüce işçi sınıfımızın partisine dil uzatmaktan da vazgeçin. Sırtınızı dayadığınız o duvar bizlerin birtek yumruğuna bakıyor Bay Mumcu. Bunu adınız gibi biliyor ve hâlâ da aynı lafları tekrarlıyorsunuz, bizler, yani Partimiz için. Nerden geliyor bu ağız birliğiniz. Bir tesadüf desek bu kadarı fazla değil mi? İşbirliği desek daha doğru olur sanırım. Ne dersiniz bayım. Onların ayva çubukları, göz bantları, tekmeleri, tokatları, falakaları, elektrik akımları, kum torbaları, askıları, çarkları vs. varsa, sizinde o kırılası kaleminiz var değil mi? Faşizm bir ahtapot gibi her konuda başka görevler vermiş sizlere. Onlar gözlerimizi bağlayıp kendilerini güya görmediğimizi sanırlarken, siz de güya sosyalist yanlısı gözükerek faşist Cunta'nın verdiği görevleri gururla yapıyorsunuz. Bugün eşimde sizin kahpece ağınıza takıldı. Ve daha bir çok yoldaşlarım. Bizlerin, faşizm zindanlarındaki eşlerimizin, analarını, babalarını hiç tanımayan, özleyen yavrularımızın karşısında bunların hesabını nasıl vereceksiniz acaba hiç düşündünüz mü?

Yolumuz dikenli ama en güzel yanı gülleri. Hele sonundaki gül bahçesi sizlerin asla hayal edemiyeceğiniz kadar muhteşemdir. Nasıl oluyor da bir insan, bunları görmemek için gözlerinin önüne koca o koskoca duvarı çekiyor. Nedir sizin gözünüzü bu denli karartan? Bedeninizin yok olması mı? Bir avuç tekelcinin size aferin demesi mi? Yoksa Amerika'dan gelmesini beklediğiniz bir nişan veya madalya mı? Kaldı ki, bunları bekliyor olsanız bile bire, ona, bine milyonları değiştiremezsiniz ki!... Acaba milyonların gözünde bir hain, bir aşağılık insan olmak mı iyi, yoksa emperyalizm uşaklığı sonucunda boynunda milyonların emeğinden, alınterinden, kanından, canından çalınmış bir madalya mı iyi sizce Bay Mumcu!...

Evet Bay Mumcu. Son sözümüzü daha söylemedik. Ama mektubumun son satırlarını yazıyorum artık.

Hayat bir okyanus,
Bizlerse birer kum taneciği
Tek başına hiçbir şey
Hep birlikte koca bir dağız diyorum.

VE

Barış için, sosyalizm için, özgürlük için savaşacağız. Siz ve sizin gibi işbirlikçilere, borozancılara karşı savaşımız TSİP önderliğinde sürecektir diyoruz. Ta ki, hesaplaşma günü bitimine dek!...

●●

"SOSYALİZM KONUSUNDA SİZE LAF DÜŞMEZ"

"Bay Mumcu,

Ben bir teknik elemanım. Bu nedenle sizin hakettiğiniz sözleri tam bulup çıkaramamaktan, ya da ifade zorluğu çekmemden dolayı eksik ya da fazla sözler söyleyebilirim. Affola.

..... Sizin ve savunduğunuz ideolojinin işçi sınıfımıza ve halkımıza çok yabancı oluşu nedeniyle halkımızın beslediği yayın organları sizce "yabancı kaynaklarca beslenmekte"dir. Bu normaldir. "Yurtdışında" yayınlanıyormuş. Kimlerden haber alıyorsunuz?

..... Çok adice bulduğum hareketlerinizi bir yana bırakıyorum. "Kem söz sahibine aittir" diye bir atasözümüz vardır. Fakat şunu bir yazınızda açıklayın, biz de öğrenelim. Ne demek "Tük sosyalizmi"? Eğer bununla marksizm-leninizmi Türkiye şartlarında somutlayan ideolojiyi kastediyorsanız o konuda size laf düşmez. Siz her zaman onun dışında oldunuz.

●●

"Bay Uğur Mumcu,

Ben bir bayan işçiyim. 10 Mayıs 1983'te köşenizi okudum. Bu kadar kendinizi küçülteceğinizi bilmiyordum. .... Uşaklık diye nitelendirdiğiniz sosyalistlerin komünistlerin işçi önderlerinin ne için gittiğini bilmiyorsanız anlatayım. Emekçilerin, köylülerin, işçilerin, bütün halkın yokolmuş hakkını savunmak için gitmişlerdir. ..... Siz hiç 13 bin lira ile 30 gün geçinen beş kişilik bir ailenini sorunlarını ele aldınız mı? ..... O insanlar keyfinden değil, milletinin geleceğini düşünerek gitmişlerdir. Faşizmin ve sizin gibi iki yüzlü yazarları eleştiriyorlar. Siz de konuyu saptırıyorsunuz. O yiğit kardeşlerin yüreği her zaman işçi sınıfı ile beraber çarpıyor."

●●

Bir işçiden:

"Sayın Uğur Mumcu,

10 Mayıs Salı günü köşenizi okudum ve anında şunu düşündüm. "Satılmış aşağılık, uşak ruhlu" olsaydık şu ortamda hemen hiç durmadan ADB emperyalizmine ve onların maşası faşist Kenan Evren Cuntası'na biraz daha yaranabilmek için anti-sosyalizm yapardık.

Senin de mumuna PUF!"

GENERALLERİN DEMOKRASİSİ VE CUNTA'NIN SİVİLLEŞMESİ

(Baştarafı 1. sayfada)

daha büyük hizmetleri yapacak daha yüksek komutanlık mevkilerine bir türlü gelemiyorlardı.

İşte generallerimizin bu hizmet aşkları sonuçta öylesine hararet kazandı ki, terfi tayinlerin olağan zamanı olan Ağustos ayı bile beklenmeden, Temmuz'un sonunda K. Evren paşa bir gecede sivilleşiverdi, işin gülünç olan yanı Cunta konseyinin resmi gazetede yayımlanan ilgili kararnamesinde ve yapılan bütün resmi açıklamalarda, beyanlarda, K. Evren'in *kendi isteğiyle* Genel Kurmay başkanlığından ayrıldığını dönüp dönüp vurgulamak ihmal edilmedi.

K. Evren'in Gen. Kurmay başkanlığından ayrılmasının açıklanması, aynı zamanda ordunun diğer üst kademe değişiklikleri ile ilgili düzenlemeyi de bir bütün olarak getiriyordu. Genel Kurmay başkanlığına getirilen Nurettin Ersin, seçimlerden sonra emekli olacaktı, Cunta konseyinin genel sekreteri Necdet Uruğ Kara Kuvvetleri komutanlığına getirilmişti, Nurettin Ersin'den sonraki genel kurmay başkanı adayı idi. 12 Eylül faşist darbesinin mimarlarından Haydar Saltık da kara kuvvetleri komutan yardımcısıydı ve Ersin'den sonra Uruğ Genel Kurmay başkanı, Saltık ise Kara Kuvvetleri komutanı olacaktı. Ayrıca diğer kuvvet komutanlıklarına kimlerin getirileceği de tesbit edilmişti... Böylece, seçimlerden sonra "sivil hayata" dönülecekti, K. Evren kendi anayasasıyla olağanüstü yetkilerle donatılmış şef, onun cuntacı kuvvet komutanları Cumhurbaşkanlığı konseyi olacaklar, Cunta konseyinin yeni ve eski genel sekreterleri ise biri Genel Kurmay başkanı, öteki Kara Kuvvetleri Komutanı olacaktı... Ayrıca ordu komutanlıkları da sağlam tutulmuştu, Cunta'nın gözde generallerinden Necdet Öztorun 1 inci Orduya getirilecek, diğer mutemet cuntacı generaller de öteki ordu komutanlıklarına atanacaktı.

Açık ki, rejim, iddia edilenin aksine 6 Kasımdan sonra sivilleşmiş olmuyordu, tersine askeri hiyerarşi, yani Cunta'nın kendisi yeni apolet dağıtımıyla büsbütün kurumlaşıyordu.

K. Evren'in "görev devir-teslim töreninde" ve Bilecik'te yaptığı konuşmada söylediği sözler ise ilginçti: Kenan Evren bu "görev devir" konuşmasında, yükselme sırası bekleyen generalleri kastederek, kendinden daha genç olanların daha yetenekli olduklarını söylüyor ve onların memlekete ileride daha büyük, daha faydalı hizmetler yapacaklarına olan inancını belirtiyordu.

K. Evren paşanın memlekete hizmet anlayışının ne olduğunu tüm Türkiye özellikle 12 Eylül'den sonra çok iyi gördüğü için, kendisinden sonra gelecek olanların "daha üstün hizmetleri"nin de üstünlük derecesini tahmin etmekte hiç güçlük çekmemiştir. Bu nedenle paşanın ve bilumum paşaların müsterih olması gerek.

Ve de geniş yığınlar bu üstün hizmetleri her geçen gün daha iyi gördükleri içindir ki, bu âlicenaplık karşısında artık daha fazla mahcup olmaktan, büzülüp eğilmekten usanacaklar ve bir gün ayağa kalkıp, "Biz kendi işimizi kendimiz yapacağız" diyeceklerdir.

"YÜKSEK DALKAVUK TERTİBİNDEN" BİR "DEVLET MASKARASI"

(16. sayfadan devam)

"Size bu yazımı yazarken, seviyesiz ve densizce kendini gösteren azgınlığınıza karşı kendimi güç tutuyorum. Aynı düzeyde bir yanıtın bizim dilimize yakışmayacağını düşünüyorum.

Köşenizden, iki de bir sosyalist ülkeleri hedef alan ve onların yanında halkımızın göz bebeği durumunda olan Partimiz'e yönelik karalama, çamur atma çabalarınız sürüyor.

Şu anda yasal olarak, doğrudan size gönderilecek, verilecek bir yanıtımız yok. Sizin rahatlığınızın dayanağı da bu olsa gerek. Ama bizim vereceğimiz yanıt, emekçi kitlelerin içinden yükselen demir bir yumruk gibi eninde, sonunda o arsız suratınızda patlayacaktır.

Bunu böyle bilin!"

••

"... Bu çirkin, seviyesiz karalamalarınızla egemen güçlerin ellerini oğuşturmalarına, iştaha gelmelerine yolaçtığınızı biliyor muydunuz? Hoş!... Bizim için bilseniz de bilmeseniz de önemli değil. Ama önemli olan, adı solcuya çıkmış birinin, hangi limanları dolanarak seyir defterini doldurduğudur.

Emekçi halkımızın, şu anda dili suskunsa bile, yüreği ve beyni suskun değildir. Yaptıklarınızı unutmayacak kadar zihni keskin, dediğini yapacak kadar sözünün eridir.

Bilgilerinize..."

••

"..... Bizler için süpriz sayılmayan böyle bir yazınızın kaleme alınması, seni düşündüğümde adına layık kişiliğini ortaya koyduğunu, uzun uzun lafları bu güne kadar gevelemenin hiç bir işe yaramadığını, Türkiye işçi sınıfı ve emekçi halkının kendi sorunlarına, kendisinin sahip çıktığının, bu sorunlara lafla değil, iş ve eylemle bu gün dünyada milyonlarca sömürmek-sömürülmek bilmeyen sınıf kardeşleri gibi çözüm aradığını, 1970'lerden sonra Türkiye'de de UĞURLARIN-UĞUR boncuklarının (Bizde demiyorum) yeni nesil gençliğinin sünnetlerinde dahi APTALLAR tarafından kullanılmadığını görmen, UĞURLARA inanç ve güvenin kalmadığını geçte olsa bilmen, memnunluk yaratmıştır."

ABD'nin Bölgemizdeki Yeni Truva Atı SOSYALİST ENTERNASYOAL SAHNEDE

(5. sayfadan devam)

görüşünün ideolojik motifleri bu üç ayrı bileşeni, (göçmen gençlik kuşağı, siyasi sığınmacı "sol"lar ve Avrupa sosyal demokrasisi) tek bir ortak paydada, tek bir bileşke'de, *anti-Sovyetizmde* buluşturmaktadır.

Öte yandan artık "yurtdışı politik grupları" ya da "göçmen siyasi akımlar" diye niteleyebileceğimiz bu unsurlar, bulundukları ülkelerin Troçkist, "sol"-revizyonist guruplarıyla da ilişki içinde bu Sosyalist Enternasyonal partileri tercihini yapmaktadırlar. Çünkü Avrupa'nın "solları" da öteden beri sendikalarda, siyasi çalışmalarda Sosyalist Enternasyonal partileri ile çalışırlar. Bunlara şimdi bir de *bazı* "sol"larımız katılmıştır. Dolayısıyla bu gibilerin güçleri Türkiye'deki halk mücadelelerini saptırmaya yetmez. Olsa olsa Avrupa'daki genç Türkiyeli kuşaklar içindeki ilerici unsurlardan geri dönmeyecek olanlarının, (bulundukları toplumun işçi sınıfı içinde kaynaşacak olanların), o ülkelerin komünist partilerine yönelmelerini önler veya geciktirir.

Ama buna rağmen, biz, "devrimcilik" adına Avrupa sosyal demokrat partileriyle yapılan bu kutsal ittifakı ülkemizdeki ilerici güçlere teşhir edeceğiz. Ve "devrim" nutukları ata ata nasıl reformist olunacağını onların şahsında sergileyeceğiz.

NÜKLEER SAVAŞA KARŞI BARIŞ VE YAŞAM İÇİN

İnsanlık, tarihin kritik bir yol ayırımında duruyor. Yanlış yöne doğru atılacak bir adım dünyayı geri dönülmeyecek bir şekilde nükleer savaş cehennemine atabilir.

Şimdiye dek, silahlanma yarışı, özellikle nükleer silahlanma yarışı hiç bugün olduğu kadar tehdit edici boyutlara varmış değildi. Silahlanmanın sınırlandırılması ve azaltılması konusunda yapılan bütün görüşmeler gerçekte tıkanmış durumdadır. Yeni yeni askeri programlar onaylanmaktadır. Yeni yeni kitle imha silahları icadedilmektedir. Nükleer silahların "kabul edilebilirliği" ve "sınırlı" ya da "korunmalı" bir nükleer savaşın gerçekleştirilmesinin imkan dahilinde olduğu fikri insanlara empoze edilmeye çalışılmaktadır.

Dünyanın çeşitli yöreleri birer barut fıçısına dönüştürülmüştür, özellikle Orta Doğu, Orta Amerika, Güney Afrika, Güneydoğu Asya ve Uzak Doğu bunların en önemlilerindendir. Egemen devletlere karşı saldırılar düzenlenmektedir. Farklı ülkeler arasındaki askeri çatışmalar dışarıdan provoke edilmekte, böylece halkların siyasi ve ekonomik bağımsızlık, ulusal egemenlik konusundaki haklı özlemleri önlenmekte, dünya barışı tehlikeye atılmaktadır. Yabancı topraklar üzerindeki askeri üsler ağı giderek yaygınlaştırılmaktadır.

Özellikle en vahim tehlike Batı Avrupa'ya yeni ilk-darbe nükleer silahlarının yerleştirilme planlarında kendisini göstermektedir. Bu planların gerçekleşmesi nükleer bir çatışma tehlikesini kesin bir şekilde yükseltecektir. Böyle bir çatışma Avrupa kıtasıyla sınırlı kalmayacak topyekun bir yokoluşa yol açacaktır. Bu nedenle füzelerin Avrupa'ya yerleştirilmesinin durdurulması, Avrupa kıtasındaki tüm nükleer silahların azaltılması ve tüm dünyadaki bütün nükleer silahların topyekun tasfiyesine gidilmesi ivedi bir önem taşımaktadır.

Nükleer savaş tehlikesinin giderek arttığını gözönüne alan ve barışı koruma konusunda taşıdığımız büyük sorumluluğun bilincinde olan bizler 21-26 Haziran tarihlerinde Çekoslavakya' nın başkenti Prag'da Nükleer Savaşa Karşı Barış ve Yaşam İçin Dünya Asamble'sinde toplandık. Dünyanın 132 ülkesinden yurttaşlarız, sayısız ırk ve milliyetten halklarız, değişik felsefi görüşlerden, dinlerden ve siyasi eğilimlerdeniz. 1843 ulusal örgütü, sendikayı, barış, kadın, gençlik ve öğrenci hareketini, siyasi partiyi ve kiliseyi, 108 uluslararası hükümet dışı kuruluşu temsil ediyoruz. 11 devletlerarası örgütün temsilcileri de Asamble'ye katıldılar.

İlân ediyoruz ki:

Nükleer bir savaş için yapılan hazırlıklar insanlığa karşı en büyük suçtur. Ama savaş kaçınılmaz değildir. Bir nükleer yokoluşu önlemek için vakit geç de değildir. Kurtuluş, kararlı bir şekilde kadınıyla, erkeğiyle yan yana barış için saf tutmuş halkların elindedir.

Barış için kitlesel hareket, hükümetlerin pratik politikalarını barış doğrultusunda etkileyen kudretli bir güçtür, uluslararası durumda belirleyici bir faktördür.

Barış hareketinin bu geniş ve çok yönlü gücü birlik ve bütünlük halinde davranabilmesindedir.

Bu geniş ve çok bileşenli barış hareketinin gücü onun birlik ve bütünlük halinde davranabilmesindedir. Başka konularda aramızdaki görüş ayrılıkları ne olursa olsun, barışı ve yaşamı korumak, nükleer bir savaşı önlemek olan ortak amacımız karşısında hiç bir şeyin bizi bölemeyeceğine inancımız tamdır.

Bütün halklara çağrıda bulunuyoruz:

1983 yılının, silahlanma yarışını yeni ve ölümcül bir tehlikeli raunda getirecek, çatışmayı dahada şiddetlendirecek bir sıçrama tahtası haline getirilmesine izin veremeyelim.

Tüm çabalarımızı dünya halklarının en ivedi istemlerini başarmak üzere yoğunlaştıralım!

- **AVRUPA'DA NÜKLEER SİLAHLARIN HER TÜRÜNÜN AZALTILMASI İÇİN GÖRÜŞMELERE EVET!**
- **TÜM NÜKLEER SİLAH DEPOLARI DONDURULSUN!**
- **BATI'DA VE DOĞU'DA– BÜTÜN DÜNYADA NÜKLEER SİLAHLARA HAYIR!**
- **NÜKLEER SİLAHLARDAN ARINDIRILMIŞ BÖLGELERE EVET!**
- **GENEL VE TAM SİLAHSIZLANMA İÇİN İLERİ!**
- **ASKERİ ÇATIŞMA DEĞİL, BARIŞÇI SİYASİ GÖRÜŞMELER!**
- **DÜNYA KAYNAKLARI BARIŞ VE YAŞAMIN HİZMETİNE!**
- **BÜTÜN ULUSLARA BARIŞ, ÖZGÜRLÜK, BAĞIMSIZLIK VE REFAH!**

Kürdistan'da Politik Süreçler-VIII

MECBURİ İSKÂN

1925 ayaklanmasının bastırılmasında uygulanan korkunç terör ve kırım o kadarla kalmadı.

Merkezi otoritenin Ankara hükümeti ayrıca mecburi tehcir (göçürtme) işlemlerine de başladı. Bu konuda Türk yönetiminin hem mirasını devraldığı Osmanlılardan deneyi vardı, hem de İttihatçıların Ermeni soykırımı ve tehciri üzerinden henüz 10 yıl geçmişti.

Kürtlere karşı askeri harekât sürerken, 12 Nisan 1925'de Cumhuriyet Halk Fırkası Meclis Grubundan alel acele bir kanun taslağı geçti. "İsyandan sonra Şark Vilayetlerinde Yapılacak İslahat Layihası" adı verilen bu kanun tasarısı, bir hafta içinde Mecliste onaylandı ve uygulanmaya geçildi.

Bu kanun "İsyan Sahası"nda alınacak tedbirler için hükümete olağanüstü yetkiler veriyordu.

Hükümet gerek askeri, gerek mülki hiyerarşi kanalından Kürdistan'da her türlü kanunsuzluğu ve insanlık dışı uygulamaları sürdürürken, bunlar arasında çok sayıda Kürt ailesi Batı'ya sürülüyor, evinden, yerinden yurdundan alınarak Batı Anadolu'da mecburi iskâna tâbi tutuluyordu.

Daha sonra çıkarılan bir başka kanunla "idari, askeri ve içtimai esbaba binaen (sebeplere dayanarak) Şark İdare-i Örfiye mıntıkasından"... Batıya göçürme işlemleri için hükümet yetkilendirilmiş oluyordu.

Bu kanun aynı zamanda Beyazıd Vilayeti'nden de 1400 kişinin göçürülmesini öngörmekteydi. Kanuna bunun dahil edilmesinin nedeni, Şeyh Sait İsyanından hemen sonra İran Kürdistanı'nda ve Suriye ile Lübnan'da başlayan yeni bir politik Kürt örgütlenmesine karşı tedbir almaktı.

Yazımızın bundan sonraki bölümünde değineceğimiz bu örgütlenme (Hoybun) çalışmaları sonucunda daha sonra Ağrı İsyanı başladı. Türk hükümeti bu çalışmaların yeni bir ayaklanmaya gideceğini önceden gördüğü için Beyazit (Ağrı) Vilayetinde de önceden böyle bir hazırlığa gidiyordu.

UMUMİ MÜFETTİŞLİK

Ankara hükümeti bununla da kalmadı, 1927 yılında "Umumi Müfettişlik Teşkiline Dair" bir kanun yaparak Elaziz, Urfa, Bitlis, Hakkâri, Diyarbekir, Siirt, Mardin ve Van illerini 1 inci Umumi Müfettişliklere bağlamıştır. Eyalet sistemi ve eyalet valiliği gibi işletilen Umumi Müfettişlik merkezi otoritenin Kürdistan'daki bir izdüşümü olarak sınırsız yetkilerle ve imkanlarla donatıldı. Kürt halkının üzerinde 1940'ların sonlarına kadar görev yaptı.

Her ne kadar Türk bölgelerinde de Umumi Müfettişlik ihdas edileceği iddia edildiyse de, bu kurum sadece Kürdistan'a özgü kaldı.

Umumi Müfettişliğin kurulmasından ve özel olarak seçilmiş kadrolarla göreve başlamasından sonra bölgede yaşayan Kürt halkının üzerinde terör yoğunlaştığı gibi, mecburi tehcir ve iskân uygulamaları da hızlandı.

Umumi Müfettişliğin yetkilerine dair bir fikir vermek için not edelim: bu kurumun oluşturulmasından sonra askeri hiyerarşi açısından ve oradan da Erkan-ı Harp Riyasetine (Genel Kurmay Başkanlığına) bağlı olan bölgedeki kolordular ve onların alt birimleri doğrudan doğruya Umumi Müfettişliğe bağlandılar. Böylelikle, sivil kadrolarıyla, polisiyle ve jandarmasıyla tam tekmil olarak Kürt halkı üzerinde terör kurumlaştırılmış oluyordu.

Nitekim Umumi Müfettişliğin "vazife-i aslisi" olarak görev yaptığı bölgede "asayiş ve inzibatı" sağlamak gösteriliyordu.

GÖÇ DRAMI

Merkezi otoritenin Kürdistan halkı üzerindeki korkunç zulmü arasında bu tehcir hareketleri de önemli bir yer tutar. On binlerce Kürt emekçisi yerinden, yurdundan, toprağından zorla koparılmış Orta ve Batı Anadolu'da mecburi iskâna tabi tutulmuştur. Göçe zorladığı Kürt köylülerinin topraklarını gaspeden hükümet, aynı zamanda onların hayvanlarına da el koyuyordu. Kürtlerin hayvanları Batıya trenle taşınırken, tehcire zorlanan Kürtlerin önemli bir kısmı götürülecekleri yerlere kafileler halinde yaya olarak götürülüyordu.

Nice Kürt emekçisi, kadını, çocuğu bu yaya göçler sırasında ölmüşlerdir.

Göçe zorlanan Kürt emekçileri sadece yol boyunca değil, gittikleri yerlerde de zorbalıklar altında yaşamaya mecbur bırakılmışlardır.

Gerçi bu konuda zaman zaman aflar çıkmıştır, örneğin 1927 yılında "Şeyh Sait vakası ve müteakip şekavet hadiseleriyle bilfiil alakadar olmayan ve naklondukları mıntıkalarda suiahvali (kötü hali) görülmeyenlerin" Heyet-i Vekile (Bakanlar Kurulu) kararıyla geri dönebilecekleri belirtilmiş ve üç ay içinde hükümete teslim olan "şakilerin" ailelerinin de bu imkandan faydalanabilecekleri belirtilmiş, bu süre daha sonra 9 aya çıkartılmıştır. Ama bu af kanunları ne merkezi otoritenin güdümündeki Türk şovenizmini ve militarizmini aklamaya yetmiştir, ne de onca zulme maruz bırakılmış olan Kürt emekçileri üzerindeki insanlık dışı uygulamaları hafifletmiştir.

Nitekim, Birinci Ağrı isyanını izleyen dönemde çıkarılan İskân Kanunu (1934) ve Tunceli'nin yönetimi hakkında çıkarılan özel kanun (1935) ile daha büyük, daha korkunç tehcir hareketleri başlatılmıştır. Kitleler halinde yeni yeni onbinlerce aile göçürtülmüştür.

ÇİFT YÖNLÜ ASİMİLASYON AMACI

Bu göçürtmelerin karşılığında boşalan yerlere, köylere, topraklara Batıdan Türk aileleri getirilmiş ve yerleştirilmiştir. Böylece çifte yönlü bir asimilasyon politikası uygulamıştır. Bir yandan Batı'ya göçürtülen Kürtlerin gittikleri Türk bölgelerinde asimile edilmesi amaçlanırken, öte yandan Kürdistan'da ulusal baskıya karşı en gelişkin başkaldırıların olduğu bölgelerde, yörelerdeki Kürtler oralara gönderilen Türk aileleri ile de asimile edilmek istenmiştir.

Ne var ki, Kürdistan'a Türk ailesi yerleştirmekle denenen asimilasyon çabası, resmi ideolojinin ve merkezi otoritenin tüm ideolojik ve kültürel şartlandırma çabaları gibi boş çıkmıştır. Aradan bunca uzun yıllar geçtiği halde, Kürt halkı ve kültürü asimile edilememiştir. Ayrıca kemalist burjuvazinin uyguladığı bu yöntem Türk ve Kürt emekçilerini birbirlerine düşman etmek içindir. Ne var ki, Kürdistan'a gönderilen çok sayıda Türk ailesi Kürt halkıyla kaynaşmış ve Kürtlere hiç bir düşmanlık beslemeden, tersine onlara sempati duyarak, hatta zamanla onların geleneklerini ve kültürlerini benimseyerek, Kürtlerle birlikte kardeşçe yaşamaya koyulmuşlardır.

Batıya göçertilen Kürt ailelerine gelince, bunlardan bir kısmı asimile olmuştur. Ama o günden bugüne bunca zaman geçmiş olmasına rağmen

Orta Anadolu'da özellikle Kırşehir, Cihanbeyli, Şerefli Koçhiser, Tavşanlı, vb. bölgelerindeki Kürtler kendi dillerini, kültürlerini ve benliklerini bugün de korumaktadırlar ve onlar da o Türk bölgelerinde azınlık Kürtler olarak Türk halkıyla kardeşçe yaşamaktadırlar.

MECBURİ İSKAN KANUNU

Irkçılıkla beslenmiş Türk şovenizminin önemli belgelerinden birisi olarak 1934 tarihli İskân Kanunu'nun bazı karakteristik maddelerini burada özetleyeceğiz:

MADDE 1- "Türkiye'de Türk kültürüne bağlılık dolayısıyla nüfus oturuş ve yayılışının bu konuda uygun olarak İcra Vekillerince yapılacak bir programa göre düzeltilmesi Dahiliye Vekilliğine verilmiştir."

MADDE 2- (Bu maddeye göre Türkiye 3 mıntıkaya ayrılıyordu).

"1 nci Mıntıka: Türk kültürlü nüfusun tekasüfü istenilen yerler." (1 no.lı mıntıka tümüyle Kürt nüfusun çoğunlukta olduğu bölgeyi , yani T. Kürdistanı'nın tamamını kapsıyordu. Ve amaç burada Türk yoğunluğunu (tekasüfünü) sağlamaktı.)

"2 nci Mıntıka: Türk kültürüne temsili istenilen nüfusun nakil ve iskanına ayrılan yerler." (Burası Anadolunun Türk bölgeleri olup, kanunda da zikredildiği gibi Kürt nüfusu buraya nakledilerek Türkler arasında asimile edilmek isteniyordu.)

"3 üncü Mıntıka: Yer, sıhhat, iktisat, kültür, siyaset, askerlik ve inzibat sebepleri ile boşaltılması istenen ve ikamete yasak edilen yerlerdir." (Bu ralar da T. Kürdistanı'nda başkaldırılarının en gelişkin olduğu yörelerdi ve buraları tamamen boşaltılacaktı: Diyarbekir Vilayetinin bazı yöreleri; Ağrı, Sason, Zeylan, Tunceli, Bitlis, Muş'un bazı kesimleri ve Kars'ın güneyindeki Kürt yöreleri gibi.)

Görüldüğü gibi, bir yandan Kürtler Batıya göçürtülerek Türk çoğunluğunda asimile edilmek istenirlerken, öte yandan Kürdistan'da kalan Kürt emekçilerinin asimilasyonu için oralara Türklerin nakledilmesi amaçlanıyordu.

Ne var ki, Türk bölgelerinden Kürt bölgelerine göçürtülecek geniş kitleler bulmanın güçlüğü nedeniyle, aynı kanun "muhacirler ve mülteciler"le ilgili hükümler de getiriyordu. Böylece Türkiye dışında başka ülkelerde yaşayan Türk azınlıklarının göçmen ve mülteci olarak getirtilmeleri ve Kürdistan'a yerleştirilmeleri de öngörülüyordu; şöyle ki:

MADDE 3- "Türkiye'de yerleşmek maksadı ile dışardan münferiden veya müçtemian (toplu olarak) gelmek isteyen, Türk soyundan, meskun (yerleşik) veya göçebe fertler ve aşiretler ve Türk kültürüne bağlı meskun kimseler işbu kanun hükümlerine göre Dahiliye Vekilliğinin emri ile kabul olunurlar. Bunlara muhacir denir. Kimlerin ve hangi memleketler halkının Türk kültürüne bağlı sayılacağı İcra Vekilleri Heyeti kararı ile tesbit olunur."

MADDE 4- "A) Türk kültürüne bağlı olmayanlar, B) Anarşistler, C) Casuslar, Ç) Göçebe Çingeneler, D) Memleket dışına çıkarılmış olanlar Türkiye'ye muhacir olarak alınamazlar."

(Burada Türk rejiminin şovenizmi açıktır. Bu maddede mülteci hakkı verilmemesi hedeflenenler başlıca Ermeniler ve Kürtlerdir.

Türk kültüründen olmayanlar diyerek, Türk olmayan hiç kimseye gelip yerleşmesi için izin verilmeyeceği belirtilirken, "Türkiye'den çıkarılmış olanlar" sözüyle 1915'de yüzbinlercesi kitleler halinde öldürülen, geri kalanları ise gene kitleler halinde yurtdışına sürülen Ermeniler kastedilmektedir, ayrıca Kürdistandaki isyanlar nedeniyle yurtdışına çıkarılmış veya çıkmış olan Kürt ailelerinin ve önderinin de tıpkı Ermeniler gibi anayurtlarına dönmeleri yasaklanmaktadır. "Anarşistler ve casuslar" deyiminden ise siyasi nedenlerle hükümete karşı gelip yurtdışına kaçmış kişiler kastedilmektedir. Türk şovenizminin bir başka yansıması da Çingene düşmanlığında kendini göstermektedir. Yasak Çingeneleri de kapsamaktadır.)

Kanun bu kadarla da kalmayıp işi ırkçılığa kadar götürmektedir. Gelenler arasında Türk kültürüne bağlı olanlar, —yani Türk kültürünü benimsemiş, Türkleşmiş olanlar— arasında bir de ırk ayrımı yapılmaktadır:

MADDE 7- "A: Türk ırkından olup, hükümetten iskân yardımı istememeyi yazı ile bildiren muhacirler ve mülteciler Türkiye içinde istedikleri yerde yerleşmeye serbest bırakılırlar. Hükümetten iskân yardımı isteyenler Hükümetin göstereceği yerlere gitmeye mecburdurlar. B: Türk ırkından olmayanlar, hükümetten yardım istemeseler bile hükümetin göstereceği yerde yurt tutmağa ve hükümetin izni olmadıkça buralarda kalmağa mecburdurlar..."

(Görüldüğü gibi, gelenlerin Türk kültürüne bağlı olmalarının şart koşulduğu yetmiyormuş gibi, bir de bu gelenler arasında *Türk ırkından* olmayanlar varsa, onlar ancak ve ancak hükümetin gösterdiği yere yerleştirileceklerdir. Yani Türk hükümeti herşeyi sağlama almak için çift dikiş gitmektedir.)

Kürtlerin Türkiye içinde göçürtülmelerinde tamamen boşaltılması emredilen Kürt köyleri için kanun şu gerekçeyi göstermekteydi:

MADDE 8- "Türkiye içinde toprağı dar veya azmazlık, bataklık, ormanlık, dağlık ve taşlık olan yerlerde bulunan ve geçim vasıtasından mahrum olan köyleri, gerek meskun, gerekse göçebe bulunsun 3 numaralı mıntıkalar halkını yaşayış ve sihhat şartları elverişli yerlere nakletmeye, evleri dağınık köyleri daha uygun merkezlerde toplamaya, huğları, obaları ve komları köyler içine kaldırmaya ve yenilerinin yapılmasını yasak etmeye Dahiliye Vekili salahiyetledir."

(Burada her ne kadar ekonomik, coğrafi ve insanı gerekçeler gösterilmiş ise de, 3 no.lı mıntıkada gösterilen yerlerin Kürt mücadeleleri ve potansiyeli açısından önemi dikkate alınırsa, bu madde tamamen Türk hükümetinin kontrol edemediği o yöreleri boşaltmak ve oralardaki Kürtleri kontrol edebilecek yerleşim birimlerinde tutmak, böylece isyan ve gerilla savaşı durumunda Türk ordusunun hareket kabiliyetini arttırmak ve isyancılara sivil halktan lojistik destek kanallarını tıkamak amacını taşımaktadır.)

Bir sonraki madde ise Türk bölgelerinde mecburi iskâna tabi tutulacak olanlar içindir ve amaç apaçakı dile getirilmektedir:

MADDE 9- "Türkiye tabiyetinde bulunan gezginci çingeneleri ve Türk kültürüne bağlı olmayan göçebeleri, toplu olmamak üzere kasabalara ve serpiştirmek suretiyle Türk kültürlü köylere dağıtıp yerleştirmeye, casuslukları sezilenleri sınır boylarından uzaklaştırmaya ve ecnebi tebaası gezginci çingeneleri ve Türk kültürüne bağlı olmayan göçebeleri Milli Sınırlar dışına çıkarmaya Dahiliye Vekaleti salahiyetlidir."

(Demek ki, Çingeneler ve göçebe Kürt aşiretleri Türk köylerine veya kasabalara serpiştirilecekler, toplu olarak bulunmaları önlenecek, ayrıca sınır çevrelerinde yaşayan ve öte yakadaki akrabalarına, tanıdıklarına gidip geldiği için "casuslukları sezinlenen" Kürtler de uzak bölgelere nakledileceklerdir.)

Kürtlerin iskân mecburiyeti bundan ibaret değildi. Kanun daha sonraki maddelerde ayrıntılı emirler getiriyordu:

MADDE 10- "Ç: Türk tebaasından olup da, Türk kültürüne bağlı bulunmayan aşiretler fertlerinin dağınık olarak 2 numaralı mıntıkalarda, Türk tabiyetli ve Türk kültürlü göçebe aşiretler fertlerini sihhat ve yaşama şartları elverişli yerlere nakledip yerleştirmeye, Türk tebaası olmayan ve Türk kültürüne bağlı bulunmayan göçebe aşiretler fertlerini icaba göre Türkiye dışına çıkarmaya Dahiliye Vekili salahiyetlidir."

(Yani Kürt aşiretlerinin fertleri 2 no.lı mıntıka denilen Türk bölgelerine ayrı ayrı yerlere sürüleceklerdir, böylelikle asimile olsunlar diye gittik-

leri Türk yörelerinde toplu bulunmaları da önlenecektir. Buna karşılık, göçebe aşiretlerinin iskân edilmesinde toplu olmamaları şartı aranmamaktadır. Öte yandan yurtdışından yabancı tebaalı (uyruklu) Türklerin ve Türkleşmişlerin Türkiye'ye gelmeleri teşvik edilirken, yurtiçindeki Türk kültürlü olmayanladan (Kürtlerden) T.C. uyruklu olmayanların "*icaba göre*" sınır dışı edilmeleri öngörülmektedir.)

MADDE 11- "A: Ana dili Türkçe olmayanlardan toplu olmak üzere yeniden köy ve mahalle, işçi ve sanatçı kümesi kurulması veya bu kimselerin bir köyü, bir mahalleyi, bir işi ve sanatı kendi soydaşlarına inhisar ettirmeleri yasaktır."

(Asimilasyon amacı burada daha da çarpıcı bir şekilde dile getirilmektedir: a) Kürtler sürgün edildiklerinde aynı aşiretlerin fertleri biraraya gelmeyecek, böylece kan bağı faktörü ortadan kaldırılacaktır, b) Buna rağmen gönderildikleri yörelerde kendi aşiretlerinden olmasa bile "soydaşlarından" başka Kürtler bulunacaktır, bunların bir mahalle veya köy oluşturmaları yasaktır, c) Kürtlerin mecburi iskân bölgelerinde toplu yerleşim birimleri oluşturmaları yasak olduğu gibi, toplu üretim birimleri de olmayacaktır, yani onlar birlikte işyeri açamayacaklar, hep aynı zanaatle uğraşamayacaklardır. Böylece Kürtlere meslek ve zanaat yasağı da getirilmektedir; d) Ayrıca gittikleri yerlerde de belli bir zanaati de inhisarlarına (tekellerine) alamayacaklardır, yani asli zanaatleri olanların önemli bir kısmı kendi zanaatlerini terke zorlanacaktır.)

MADDE 11- "B: Türk kültürüne bağlı olmayanlar veya Türk kültürüne bağlı olup da Türkçeden başka dil konuşanlar hakkında harsi (kültürel), askeri, siyasi, içtimai ve inzibati sebeplerle İcra Vekilleri Heyeti kararı ile, Dahiliye Vekili, lüzumlu görülen tedbirleri almağa mecburdur. Toptan olmamak şartı ile, başka yerlere nakil ve vatandaşlıktan iskat etmek de bu tedbirler içindedir."

(Maddenin bu bendinde de, içişleri bakanlığı Kürtler için "her türlü" baskı tedbirini almaya sadece yetkili değil, aynı zamanda *mecbur* kılınmaktadır.

MADDE 12- "1 numaraları mıntıkalara:

A: Yeniden hiçbir aşiretin veya göçebenin sokulmasına, Türk kültürüne bağlı olmayan hiçbir ferdin yeniden yerleştirilmesine ve bu mıntıkaların eski yerlerinden olsa bile Türk kültürüne bağlı olmayan hiçbir kimsenin avdet etmesine izin verilemez.

B: Bu mıntıkalarda soyca Türk olup dilini unutmuş veya ihmal etmiş bulunan köyler ve aşiretler efradı ahalisi Türk kültürüne bağlı köyler ile nahiye, kaza ve vilayet merkezleri civarında yerleştirilir."

"Ç: Dışardan gelecek Türk kültürlü muhacirler iklim ve yaşayış şartlarına uygunluğu gözönünde tutularak bu mıntıkalara alınıp yerleştirilirler." (Dışardan getirilecek Türk asıllı göçmenlerin 1 no.lı mıntıkaya —Kürt bölgelerine— yerleştirilmesi hükme bağlanıyor.)

"D: 3 numaralı mıntıkalar halkından veya 1 numaralı mıntıkalar dışında yerleşmiş olanlardan Türk kültürlü vatandaşlar, aileleri ile birlikte iklim ve yaşayış şartlarına uygun olmak üzere, 1 numaralı mıntıkalara iskân edilirler.

E: 1 numaralı mıntıkalar haricindeki vilayetler ahalisinden bu mıntıkalara aileleri ile birlikte, gelip yerleşmek isteyen Türk ırk ve kültürlü asker ve mülkiye mütekaitleri (emeklileri), yine bu vilayetler halkından ve Türk ırkından olduğu halde bu mıntıkalarda askerlik etmiş olup, terhislerinde ailelerini getirerek ve bekâr olanlar da evlenerek yerleşmek isteyenler, 17 nci maddeye göre iskân edilirler."

2 numaralı mıntıka diye gösterilen Türk bölgelerine kimlerin iskân edileceği konusuna gelince; kanunun ilgili 13 üncü maddesindeki ilgi çekici bazı hükümlere dikkat çekmek istiyoruz. Türk bölgelerinde iskân edilecekler arasında olanlar:

MADDE 13- "C: 1 ve 3 numaralı mıntıkalardan (Kürdistan) naklonulanlar,

Ç: 1 ve 3 numaralı mıntıkalar halkından olup bu mıntıkada (Türk bölgesinde) askerliğini bitirmiş olanlardan evlenerek kalmak isteyenler,

D: 1 numaralı mıntıkalarda Türk ırkından olmayanlardan bu mıntıkaya (Türk bölgesine) gelip yerleşmek isteyenler."

Kimlerin mecburi iskâna tabi tutulacakları (nakil ve iskân edilecekleri) aynı maddenin 2 nci fıkrasının ilgili bentlerinde gösterilmektedir: Burada güdülen siyasi mülahaza şu iki bentte açıktır: İskana tabi tutulacaklar arasında bulunanlar:

"C:Verimsiz veya azmazlık veya bataklık veya tehlikeli veya askerlikçe yasak mıntıkalardaki insanlar,

Ç: Harsi (kültürel), siyasi, idari, içtimai, askeri, iktisadi sebeplerle naklîne lüzum görülenler."

Böylelikle bu kanunla İçişleri Bakanlığı "tehlikeli mıntıka" saydığı, "askeri mıntıka" ilan edebileceği bölgelerde yaşayan herkesi, —ya da bu kadarına bile gerek duymadan— nakline "*lüzum göreceği*" herkesi yerinden, yurdundan koparıp uzağa nakledecek mecburi iskâna tabi tutma hakkına sahip olmaktadır.

Türk şovenizminin çarpıcı bir örneği de bu nakillerin nasıl yapılacağına ilişkin 15 inci maddede kendini göstermektedir. Bu maddeye göre yurtdışından getirilen muhacir ve mültecileri, onların eşyalarını ve hayvanlarını "devlet kara ve deniz vasıtaları" ücretsiz taşıyacaklardır, ayrıca, onların bulundukları ülkelerde "kaldırıldıkları veya sınırlarımızdan içeriye girdikleri günden, iskân edildikleri güne kadar geçen zaman zarfında ve iskânlarından itibaren 1 yıl içinde yatacakları, yiyecekleri, yakacakları ve tedavileri hükümetçe meccanen (parasız olarak) temin olunur.

Türk ırkından ve Türk kültüründen olup da yurt dışından getirileceklere bu kolaylıklar sağlanırken, mecburi iskâna tabi tutulup naklonulacak Kürtlere reva görülen şudur:

MADDE 15- "3: Hükümetçe naklonulanlardan ve kendi kendine gelen muhacir ve mültecilerden ihtiyaçsız olanlara ve serbest iskân isteyen bütün muhacir ve mültecilere hükümetçe masraf yapılamaz. Ama imkan olan yerlerde bunlara toprak, ev yeri, bağ ve meyvelik verilir.

Masrafları kendi tarafından ödenmek şartıyla nakil vasıtaları, yatacak yer, yiyecek, içecek ve yakacak hükümetçe temin ve tanzim olunabilir."

(Yani Kürtlerden Türk bölgelerinde mecburi iskâna tabi tutulanlara hükümet hiçbir masraf yapmayacaktır, onlara toprak vb. ise *imkan olduğu takdirde* verilecektir. Nakil vasıtaları, yatacak yer ve yiyecek, içecek, yakacak masrafları göçürtülenler tarafından karşılanacaktır.

Alabildiğine yoksul Türk halkının ne nakil vasıtalarına verecek paraları vardı, ne de gittikleri yerlerdeki masraflarını karşılayacak... 1934 tarihli bu kanunda dile getirilen bu nokta 1925 ayaklanmasından sonraki göçürtmede —yukarıda da andığımız— gibi zaten uygulanmıştı ve yol parasını veremeyecek olanlar yaya olarak göçe zorlanmışlardı. Bu uygulama 1934 yılında resmen kanunlaştırıldı ve yeni yeni Kürt kitleleri bu kanun gereğince tehcire zorlanırken, aynı zamanda binbir eza, cefa, meşakkat altında jandarmaların, askeri birliklerin nezareti altında uzaktaki Türk bölgelerine yaya olarak nakledildiler.)

Aynı maddenin 3 üncü fıkrası ise şöyledir:

"Türk ırkından olmayanların serpiştirme suretiyle köylere ve ayrı mahalle veya küme teşkil etmeyecek şekilde kasaba veya şehirlere iskânları mecburidir."

(Burada "Türk ırkı" terimiyle güdülen ırkçılığın kanuni ifadesi dışında, Kürtlerin Türk bölgelerinde yanyana getirilmeyip pekiştirmeleri bir kez daha ifade edilmektedir.)

İskân edilen Kürtlerin ayrı yörelere serpiştirilmesinde yakın akraba olanların birbirlerinden çok uzaklara

"serpiştirilmesi" de bir sonraki maddenin iki bendinde ifade edilmişti:

MADDE 16-A: "Karı ve koca bir aile olarak iskân edilir.

B: Evlenmemiş çocuklar, çocuksuz erker ve kadın dullar, ana ve baba ile veya bunlardan sağ olanı ile birlikte iskân görürler."

"E: Evli çocuklar ve evli torunlar başlı başına bir aile olarak iskân görürler."

"G: Türk muhacir ve mülteciler hısım ve akrabalarının bulundukları yerde iskân olunurlar."

Görüldüğü gibi, yurtdışından getirilen Türk muhacirler sadece birinci derecede akrabaları ile değil, daha uzak akrabaları ve hatta hısımları ile birlikte toplu halde iskân edilirlerken, Kürt ailelerinde sadece karı-koca ve evlenmemiş veya dul çocuklar bir aile birimi olarak kabul ediliyor, evli çocuklar ve torunlar ayrı iskâna tabi tutuluyorlardı. Bu madde uygulamada titizlikle gözetildi. Örneğin bir aile Ankara vilayetindeki bir köye verilirken, onların evli olan oğullarından birisi ailesiyle Trakya'ya, diğer evli oğlu Ege'ye, onun evli kızkardeşi Akdeniz'e..vb. *serpiştiriliyordu.*)

Bir sonraki maddede iskân için teknik ayrıntılar getirilirken, Kürdistan'a yerleştirilecek Türklerden tahsilli olanlara iki misli toprak verilmesi öngörülüyordu. Bu bir teşvik olmaktan da ötede, Kürdistan'a yerleşen Türk ailelerinden tahsilli olmayan ailelerin Kürtler arasında asimile olacağından çekinilmekte idi. Ayrıca oraya gidecek tahsilli Türkler bürokrasi katmanlarından gelmeleri bakımından "daha Türk" sayılmakta, ayrıca böylelerinin gittikleri yörelerde Kürtleri Türk kültürüne daha iyi asimile edebilecekleri düşünülmekteydi:

MADDE 17- "V: Bir numaralı mıntıkaya iskân edilen müteakitlerin ve iki ve üç numaralı mıntıkalardan 1 numaralı mıntıkaya naklolonan Türk ırk ve kültürüne mensup olanların yüksek veya lise veya bu derecedeki mektep ve orta mektep mezunlarına da hisseleri dördüncü bentteki fazlaları ile verilir."

Kanun, mecburi iskânın süresini de getiriyordu. Yurtdışından veya Türk bölgelerinden getirilip 1 numaralı bölgeye yerleştirilen Türk toplulukları için yerleştirildikleri bölgelerde en az 10 yıl oturma mecburiyeti bulunmaktaydı. Kürdistan'a nakiller oradaki Kürtlerin asimilasyonunu gözettiği için, oraya gönderilenlerin on yıldan önce dönmemeleri bu şekilde hükme bağlanarak amaç sağlama alınmak istenmekteydi.

Buna karşılık, Kürdistan'dan Türk bölgelerine göçürtülenler için 10 yıl da az bulunmakta ve şöyle denilmekteydi:

MADDE 29- "B: 1 ve 3 numaralı mıntıkalardan 2 numaralı mıntıkada, 9, 10 ve 11 inci maddelere göre bir yerden başka yere nakledilenler 10 yıl sonra dahi İcra Vekilleri Heyeti kararı olmadıkça başka yerlere gidip yurt tutamazlar."

Kanunun uygulanmasına geçildikten sonra Hükümet, Dahiliye Vekaleti, İskân Umum Müdürlüğü ile Umumi Müfettişlikler bir dizi kararname, tamim ve talimatnameler çıkartarak tehcirin daha ileri ayrıntılarını belirlediler, haritalar yaptılar, vb.. vb... Kürdistan'daki, sınır bölgelerinden 25 km. içerilere kadar olan yöreler ile demiryollarının her iki yanında 20 km. derinliği ve demiryolu boyunca uzunluğa sahip olan topraklar, ayrıca önemli kara yolu ve şoselerin, köprülerin aynı ölçeklerdeki çevreleri yasak bölgelere (yerleşimden boşaltılacak bölgelere) dahil edildiği gibi gene yerleşilmesi yasak edilen başka bölgeler il, ilçe, nahiye ve hatta mevki ve köy adı teker teker zikredilerek gösterildi.

İSKAN KANUNUNUN GEREKÇESİNDEN

Yukarıda genişçe bir özetini verdiğimiz iskân kanununun amaçları bizzat onu hazırlayanlar tarafından da dile getirilmiştir. Kanun taslağı 1932'de hükümet tarafından meclise sunulduğunda uzun bu gerekçe de yazılmıştı. Esbab-ı Mucibe Layihası adını taşıyan bu yazılı gerekçeden bazı bölümleri buraya aktarmayı —o zamanki yönetimin zihniyetini yansıtması bakımından, ve bu zihniyet bugün de K. Evren faşizminin diktatörlüğünde ve tüm Türk şovenizminin anlayışında uygulamalarında yansıdığı için— yararlı buluyoruz. Aşağıya aktardığımız satırlara ayrıca yorum ve açıklama eklemeye gerek yok, sadece bazı cümle ve ibarelerin altını çizmekle yetineceğiz:

"... Cihan Tarihinde büyük muhacerat sellerini ve akınlarını yapan ırkların başında Türkler ve Turani kavimler olduğu malumdur... Tanzimat Türk ve İslâm camiaları yerine din, lisan, ırk ve hissiyatı farklı unsurların karışımı halinde teşkil ettiği içtimai heyeti suni bir Osmanlılık camiası altında tuttu.

Dini ve emperyalist saltanatın memlekette idame ettiği mutlak idarenin bünyesi esasen milli temsil siyaseti uygulamasına müsait değildir. Mutlakiyet kendi varlığını birbiri ile anlaşamayan unsurların yanyana bulundurulmalarına ve birbirleri ile bağdaşmamalarına ve kaynaşmamalarına istinat ettiriyordu. Onun için muhtelif kıtalardan gelen muhacir unsurlar hane hane Türk kasaba ve köyleri içine dağıtılarak eritilip temsil edilmeleri maksadı hiçbir zaman gerçekleşemezdi. Muhtelif vilayetlere gelen bu halk blok halinde müstakil köy ve mahalle teşkil etmek üzere yerli Türklerin arasına bir ihtilaf unsuru olarak katılırdı. Bunlar yıllarca kendi dilleri ile mütekellim (konuşur) kaldılar. Bütün Osmanlı devrinde *Türkçeyi ana dili olarak benimseyemediler. Türk ırkına ve harsına mensup muhacirler bile blok halinde ayrı yerleştirilmek yüzünden ırkdaşlarına bütün bir Osmanlı devrinde ısınamadılar, gittiler.*

....

Bu 9 yıl zarfında Cumhuriyet hükümetince hal ve tesviyesine muvaffakiyet elveren dahili, harici birçok meselelerden sonra normal bir sistem tahtında milli bünyemizi korumaya, sağlamlaştırmaya mütecanisleştirmeye (homojenleştirmeğe) ve milli harsımıza ve muasır medeniyete daha ziyade intibakları matlup (istenen) olan nüfus kütleleri üzerinde müsmir (sonuç verici) bir surette devlet eliyle işlemeye *Türk nüfusunu kemiyet ve keyfiyetçe* (nicelik ve nitelikçe) *geliştirmeye* müteveccih (yönelik) bir nüfus siyaseti takip ve tatbikatına sıra gelmiştir... Memleketimizde milli istihsali arttırmak ve kıymetlendirmek için mevcut nüfusumuzu hem hariçten gelecek *ırkdaşlarımızla* arttırmağa, hem de dahilde üreyip türemek imkanının kısıtlı olduğu dar geçimli muhitlerden kurtarılarak arazisi geniş mıntıkalarda *ırkı kuvvetlendirecek* ve iktisadi refahı arttıracak sahalara nakledilecek vatandaşlar arasında fazla tevellüdatla (doğumla) ve sıhhi şeriatı (şartları) uygunsuz olan yerlerden kurtarılarak müsait mahallere kaldırılacak nüfus kütleleri arasında...

... Yine dahili iskân safahatı cümlesinden olarak ana dili *Türkçe olmayan nüfus terakümlerinin* (birikimlerinin) menni'ne (yasaklanmasına) ve mevcutlarının dağıtılması şekillerine ve bu suretle hars vahdetinin (kültür birliğinin) korunmasına ait tedbirlerin ittihaz ve tatbiki için hükümete kanuni selâhiyet alınması düşünülmüştür. Bu meyanda ecnebilerin köylerde tesisi ikamet edememesini ve şehir ve kasaba hudutları dahilinde ecnebi nüfusun adedinin umumi nüfus yekununun % 10'unu tecavüz eylememesini (aşmamasını) mutazammun (içeren) hükümler tedvini ile milli bünyemizin korunması derpiş edilmiştir (öngörülmüştür)."

.....

Bu kanun niçin yapıldı?

Doğu'da başlayan büyük akınla Batı'ya doğru Türk soyunun yayılışı, bütün dünya için eşi bulunmaz bir iyilik olmuştur.

Bu göç 8 binden başlayarak ardı arkası kesilmemek üzere binlerce yıl sürmüş ve her akın karanlıklara bürünmüş olan Batı toprakları üzerinde yaşayan soylara ışık ve uyanıklık ge-

tirmiştir.

Orta Asya'da iç-denizlerin, ırmakların, çayların çekilip kuruması ve kum dalgalarının ucu-bucağı olmayan yerleri doldurması ortaya çıkan bu akın, bütün göçleri Batı'ya iki yoldan yürütmüş idi. *Bu göçler, Avrupa, Ön Asya, ve Afrika'yı kaplayarak bugünkü medeniyetin temellerini kurmuşlardı. İşte ilk göçenler bu Türklerdir.*

Türklerin Anayurttaki varlıklarını korumak için dört çevreye yayılmaları da rastgele bir iş değildir. Bu akın hangi sınırda ve hangi ülkede durmuş ise, orada bir topluluk yaşayışı uyandırmıştır ki, işte Anayurdumuz olan Anadolu'ya ilk göçen atalarımızın yerleşip yayılmaları medeniyet için çok eşsiz bir iyilik olmuş ve yeryüzüne bu medeniyet Anadolu'dan yayılmıştır:

Şurası çok açık olarak görülür ki, Cihan tarihini kendi tarihiyle kurmuş olan Türk soyu, bütün bu Batı'ya doğru yönelişinde yalnız birşey gözetmeden vazgeçmemiştir: Efendi yaşamak!

Bu, Türk soyunun özlü ve köklü yaradılışında yer etmiştir. Her şeyi veren Türk iki şeyi vermemiş, onu elinden yitirince hiç durmadan, her engeli, her önüne çıkanı yıkıp devirerek ona ne değere mal olursa olsun, yetişmiş ve almıştır. Türk bir gün için beyninden şu düşünceyi çıkarmamış: Tutsak ve buyruk altında yaşamamak.

Bu, yalnız hakanlıklar kurulduğu günlerde değil, tâ Orta Asya'da yaşarken de böyle idi. Bu akından bugüne kadar da böyle gitmiştir. Onbinlerce yıl içinde birçok sarsıntılarla öz benliğini kaybederek, başka soyların boyunduruğu altında kalmak zorluğuna düşmemiş değildir. Ancak, hiç durmadan silkinip kalkmayı bir soluk göz önünden kaçırmamış ve böylece ezildiği yeri bırakarak, ötede yine bir hakanlık kurmuştur. Bu yürüyüş İsa doğumundan altı bin yıl önce başlayarak, bugüne kadar böyle gelmiştir. Sonra Türk'ün bir başka ve özlü gücü daha vardır ki, yerleştiği yerde parlak bir medeniyet kurar, *çabuk ürer ve üreyince de ateşli ülkü eri olduğu için ileri atılır, ülkeler açarak dört çevreye yayılır ve her yayıldığı yere medeniyet ışığı götürür. İşte milletler kapısından girerek, 10 bin yıldan beri tarih bu büyük milleti hep bu serpiştirmek işi ile uğraşırken bulmuştur. Bu yürüyüş önüne kattıklarını ite kaka ileri sürerek* çok yerlerde onlarla karışarak, çok yerlerde onları eline alarak böyle sürüp gitmiştir. *İşte Türk soyundanki öz benlik sevgisi bu göçebe yaşayışının çok yerde bugüne kadar bu yönden yürüyüp gitmesini ortaya çıkarmış ve bugün gördüğümüz Türkmen, yörük gibi oba ve oymaklar böylece kalmıştır.*

... Bu kanunu yapmaktaki temel de bu düşüncelerdir. Yalnız muhacir getirerek yerleştirmek düşüncesi bu kanunda yer tutmuş değildir. Burada en canlı ve köklü düşünce yapılacak iş, yerleştirmenin bilgi yolunda yapılmış olmasi ile beraber binlerce yıldan beri dönüp dolaşan dağınık Türkleri toparlayarak artık bu göçebe yaşayışına bir son vermek ve kültür işini kökünden kesmek için buraya açık ve kestirme kurallar konmuştur. Öteden beri Türk kültürüne uzak kalmış olanların ülkede yerleşerek *onlara Türk kültürünü benimsetmek için devletin yapacağı işler, bu kanunda açıkça gösterilmiştir. Türk bayrağına gönül bağlamamışken, Türk yurttaşlığını, kanunun ona verdiği her türlü hakları kullanmakta olanları Türkiye Cumhuriyeti uygun göremezdi. Bunun içindir ki, bu gibileri Türk kültüründe eritmek* ve onları Türk oldukları için daha sağlam yurda bağlamak yollarını bu kanun göstermiştir. Türkiye Cumhuriyeti devletinde *Türk'üm diyen herkesin bu Türklüğü devlet için belli ve açık olmalıdır.* Burada devlet, hiç bir Türk'ün Türk'lüğünden bir soluk işkillenmek istemez. Yalnız, devletin kanunlarından her türlü koruyuculuğu ve yararlılığı görerek, her Türk gibi yurdun bütün iyiliklerini, kazançlarını verimlerini bol bol almakla beraber, *Türk duygusunu taşımaz gibi durmak işini bu kanun kökünden kesip atmıştır.* Türkiye Cumhuriyeti bütün bunların nereden geldiğini araştırarak bu kanunla uygunsuzlukların hepsini ortadan kaldırmıştır. Bunları Türk Büyük Benliğinde yerleştirip eriterek, bir kardeş ve yurttaş varlığı yaratmak istemiştir....

(Kanun) demek istiyor ki: Herkesin kendi düşüncesine uygun olarak veya gelişi güzel yurdun neresinde olursa olsun irkeklenerek bir yuva kurmasına, daha açığı darmadağınık yerleşmesine devlet göz yummuyor. Bu madde hükümetin teklifi gibi bırakılmıştır.

.....

Türk kültürüne bağlı olup ta, Türkçeden başka dil konuşanların Türklük içinde eriyip kaynaşmaları elde edilmek üzere serbest yurt tutmada dahi hükümetin göstereceği yerlerde yerleşmeye mecbur tutulmuşlardır.

"... Hükümet teklifinde, Türk kültürüne bağlı olmayan göçebelerin Türk kültürlü köylerimize birer aile olarak yerleştirilmesi yazılmış ise de, maksat bunların süratle *ana dillerini* unutması, Türklere karışması olduğundan, büyük köylerde bir mahallede veya birbirine komşu ve kolaylıkla toplanır bir yerde olmamak şartıyla oturtulmalarında beis görülmemiştir.

"... Türk olmanın şeref ve değerini *bu topraklarda yaşayanların iliklerine kadar işletecek olan* (yerleştirme kanunu) inkılâbın ana kanunlarından belli başlısı olmak mümtazlığındadır.

... Arkadaşlar gün görmüş Türk Milleti, Dünya'nın en büyük inkılâpçısı ve Türklüğün büyük kurtarıcısı Gazi Mustafa Kemal'in etrafında toplanıyor. Dışarıda kalmış olan Türk'leri Ana Vatan büyük sevgi ile kucaklıyor.

İki buçuk asırdan beri, Tuna boylarından başlayarak Meriç kenarına kadar Türkler, elleri boş, aç ve sefil, anayurda akıyor ve burada nüfusun sıhhatin kadrini bilmeyen bir idarenin elinde kırılıp gidiyordu. Bunların içinde bilhassa korunan unsurlar Türk dili ile konuşmuyor, ufuklar karardığı vakit, düşman safına geçmekten utanmıyor, Anadolu'nun kıyılarından bir hançer gibi Vatanın bağrına saplanmağa savaşıyorlar... Arkadaşlar biraz sonra Türk milletinin dönülmez bir kararı olarak, Yurdun her yanına yayılacak olan bu kanun kurunu Vusta'dan kalan son içtimai müesseseyi de kökünden kazıyacaktır.

Türk içtimai varlığı, esasen, kendisine yakıştırmamış olduğu bu tezat manzarasından kurtulacak, dil, kültür ve ülkü birliği ile birbirine kaynaşmış olan milyonların arasından velevki pek azlık ta olsa bu gayrı tabiilik tarihe intikal edecektir. Bu mesut netice, bir hamlede alınmış değildir. Bugün gururla verdiğimiz bu karar, Cumhuriyet kurulalıdan beri başında, muhterem reisin bulunduğu hükümet tarafından inatla ve israrla alınan inkılâp tedbirlerinin ve çok çetin mücadelelerin verimidir.

Bu vatan üzerinde sınıf ve tezadı yaşatmamak için bizim prensiplerimizi tanımayanlarla mücadele çok çetin oldu. Muhtelif silahlı isyanlar, irtica hareketleri, dağ başlarında soygunculuk ve mütecavizler ekseriya aşiret ruhunda beslendi. İnkılâp idaresi halk ve devlet arasında nüfuz ticareti yapan, halkın kanını emen, ırzına malına ve hayatına hükmedenlerle korkusuzca çarpıştı. Ve bu devletin iştirak kabul etmez varlığını hepsine tanıttı. İşte bugün bu şeref âbidesini, bu büyük savaşın sonunda kurulan sarsılmaz âsayiş ve inzibat temeli üzerine dikiyoruz. Gerçekten aşiret müessesesinin tasfiyesi için konan kökten hükümler bu yüz karası teşkilatı çökertecek kadar kuvvetlidir. Bir daha filiz verdirmeyecek kadar sağlamdır.

İdare memurlarımızın işi kavrayışı ve ona sarılışları muvaffakiyetin sırrını teşkil edecektir. *Kanun işin başarılması için şart olan bütün silâhiyetleri hükümete vermekle isabet etmiştir.* Bu büyük millet gününde, yarı hür aşiret hayatından tam hürriyet, vicdan, çalışma, kazanma ve hatta aile hürriyetine öz mal toprağa ve dama kavuşan vatandaşlarımı Millet kürsüsünden candan kutlarım. Ne mutlu onlara." (Naşit Hakki, Kütahya.)

"...Hükümet Esbabı Mucibe Lâyihasında pek güzel anlattığı gibi imparatorluğun ilk teşekkülünde devşirme usulü tımar ve zeamet kaideleri ile pek az zaman zarfında yabancı ülkelerde milyonlarca yabancı insanlar *Türk istilasına âşık olmuşlar, Türk ülküsüne katılmışlar, Türk kültürü ile kaynaşmışlar, Türk kanına girmişler, ve çok faydalı Türk olmuşlardır.* O devirlere göre, en uygun olan bu temsil sistemleri ile, bu kadar faydalı neticeler alınmış iken daha sonraları imparatorluk yalnız dini benimsemiş ve bütün ayrılıkları başıboş bırakmıştır. Yavaş yavaş yabancı dinlerde, yabancı diller ve yabancı soylar başıboş kalmış ve birçok imtiyazlar almıştır. İşte bundan dolayı koca imparatorluk tam manasıyla bir kozmopolit dünyası olmuştur.

Bu suretle Müslüman olan muhtelif soylar ile yabancı diller konuşan Türkler imparatorlukta ayrı ayrı kümeler ve milletler halinde ayrı duygular, diller, ayrı âdetler ve hatta ayrı elbiseler ile birbirinden ayrılmıştı. Asırlarca yalnız dinden ilham alarak Türk'ü kardeş tanıyan ve Türk'leşmeye pek müsait olan bu kümeler çok yazık ki, saltanatın her ayrılığı takviye edercesine hoş görmesi yüzünden imparatorluk yavaş yavaş içinden çürümüş ve dışardan gelen akımlara dayanamayarak, dağılmıştır. Bunun acı misallerini bugün kendi dilimizde arayıp bulabiliriz.

1864'de Kuban Vilayetinde ikinci Alaxandır, çerkezleri sıkıştırmış, birçok çarpışmalardan sonra ya içeri Rusya'ya gitmelerini, yahut hicret etmelerini emretmiş, bunun üzerine 840.000 kişi birden Türkiye'ye gelmiştir. Türk milleti kendilerine olanca aşkı ile, harareti ile kucağını açmış, onları kabul etmiş, kendilerini en güzel yerlere yerleştirmiştir. Onlar hiç şüphesiz ki, iyi niyet ve aşk ile gelmişlerdir. Fakat ne yazık ki, imparatorluk herşeyde olduğu gibi onların kendi dillerinde kalmalarına gayret etmiş ve o suretle yaşatmıştır. Meselâ, Memedi, paşa yapmış, ona çerkez memet paşa demiş, diğerine Abaza demiş, öbürüne Gürcü demiş, köylerine Gürcü köyü, Çerkez köyü, Abaza köyü adını koymuştur. Lâzistan dünyada yokken, Osmanlı İmparatorluğu bir Lâzistan yaratmıştır. *Kafkasya'dan hicret etmiş en saf kanlı bir Türk olan* bu kardeşlerimize Lâz demiştir. Bosnadan birçok Türkler geliyor, bunlara Boşnak ismi veriliyor. Bunlara bir yerde dört beş evli bir mahalle yapılıyor. Buraya Boşnak mahallesi deniliyor. Arnavut'a da aynı muamele yapılıyor. Hele Arab'a... Beşyüz sene evvel Türkler arasında yerleşmiş ve hiç bir kelime Arapça bilmeyen insana Arap lakabı veriliyor. Öyle günler geldi ki, İttihat ve Terakki zamanında Türklük duygusu başladığı zaman derhal birçok kulüpler açılmıştır. Çerkez Kulübü, Boşnak Kulübü, Başkır Kulübü gibi şeylerdi. Ben Harbi Umumiden evvel Rusya'da bulunuyordum. Rus idaresi o vakit bir istibdat idaresi idi. Fakat bir kanunu vardı. Mahkeme, adalet, polis, herşey Rusluğa tartar, ona göre hak verirdi. 180-200 milyonluk büyük kütleler içerisinde büyük kümeler yavaş yavaş Ruslaştırılmağa başlanmıştı. Eğer Harbi Umumi'den sonra, Milliyet aşkı parlamasa ve ihtilâl olmayıp da bu işe devam edilmiş olsaydı, şüphesiz ki, büyük Rusya'nın %80'i tamamen Ruslaşmış olacaktı. Rusya'da Memed'e Mamilof denmiş Ağa'ya Ağayef, Hacı'ya Gcinski denmiş ve böylece herşey Ruslaştırılmağa çalışılmıştır. Mektepler, edebiyat, hayat ve idare her yanı ile Ruslaştırılmakla meşguldü.

Son üç dört asır zarfında saltanatın yarattığı hastalık maalesef *Türk kanına yerleşmiş* ve Türk yabancı müslüman soyları arasında kaldıkça Türklüğünü unutarak o soylara karışmağa müsteit olmuştur. Bugün Mısır'da, Filistin'de, Suriye'de, şurada burada araplaşan Türkler yüzbinlere baliğ olmaktadır. Halbuki tabiatta her zihayatın bir miğdesi vardır. Miğde mutlaka canlı şeyler yemekle yaşar. Yani *yaşayan yaşayanı yiyerek yaşar. Ferdin miğdesi olduğu gibi Milletlerin de miğdesi vardır, o da insanları ve kümeleri yiyerek yaşar."*

"... Şimdi bir de, dini ve dili ayrı olan soyları ele alalım. İmparatorluk devrinde düşmanlardan gördükleri yardımlarla, aldıkları imtiyazlarla öyle bir noktaya varmışlardı ki, her doğan çocuk Türk düşmanı olarak doğmuş, Türk yurduna zarar vermek üzere büyümüştür. Bunlar yavaş yavaş kendi kültürleri, kendi ülküleri, kendi servetleri ve kendi yaşayışları ile Türk'e karışmamak için o kadar ileri gittiler ki, kendilerinin bile olmayan dilleri benimsemişlerdir, onu konuşarak bizden ayrı kalmışlardır. Çok şükür, büyük Reisimiz ve dünyanın en büyük inkılâpçısı Gazi Mustafa Kemal yüksek bilgisi ve yüksek ülküsü ile Türk'e tarihini ve dilini milletimize verdiği gibi, İmparatorluk devrinde kendilerini yabancı soydan sayanlara da *kendilerinin halis Türk olduklarını öğretmiştir. Onlar da günün birinde Türk olduklarını öğrenecekler, bize Türk milletine karıştıkları zaman mesut olduklarını ve o şerefi hiçbir vakit eski varlıklarında bulamadıklarını anlayacaklardır.* Artık bundan sonra Türk vatandaşının dili bir, duygusu bir, kültürü, ülküsü bir olacaktır.

Kanunda Heyeti Vekile Kararı ile tedbir almak için Dahiliye Vekilinin selâhiyetli olduğu gösteriliyor. Evlerinde ve Muamelelerinde *ayrı dil konuşan vatandaşların Türk dilini konuşmaları için tedbir almayı* kıymettar hükümetimizden ve muhterem Dahiliye Vekilimizden âlenen rica ederim."

.....

"Hatip daha sonra Yahudi yurttaşları kastederek: Benim kanaatimce bunların ne dağıtılması, ne de tehciri lâzım gelmez. Fakat, bizim kanunu medenimizce bu ticarette yüksek kabiliyetli insanlar pekâlâ Türk'e karışabilir. Türk'e iltihak edebilir. Bunların Türk'ten alacakları şeref namütenahi olduğu gibi, Türk'ten görecekleri istifade de çoktur. Bunların başka türlü temsil edilmeleri imkânı yoktur. Bunun için çekilmeye de ihtiyaç yoktur. Bu benim kendi noktayı nazarımdır. Fakat herhalde mantıksız değildir kanaatındayım." (Ruşeni, Samsun).

"... Lisan meselesinde hepimiz kendimizi mütehassis farzediyoruz. Güya, bizim indi zevklerimiz kıstasmış gibi, söz söylüyoruz. Bu doğru değildir. Bizim şahsi zevklerimiz geçici şeylerdir. Zaten hepimiz geçiciyiz. Dil onarma, dil ıslahı müesseselerinde hâkim olan şu ya da bu zümrenin zevkleri, kıstasları değil, *Türk ırkının mazisi ve bilhassa istikbali meselesidir. Türk ırkının istikbalini temin etmek, Türk'ün Türk olarak yaşamasını temin etmek için en büyük çarelerden birisi lisanın Türkçeleştirilmesidir.* Gayemiz budur, onun için bu yüksek gayeye vâsıl olmak için herkes, her fert kendi sahasında çalışmalıdır. Bilhassa, bütün müesseselerin fevkinde olan TBMM bu işte önayak olmalıdır. İşte bu fikirde dil ıslahı işinde önayak olmak fikri ile ilk defa olarak tamamen öz Türkçe bir kanun lâyihası bize geliyor. Bunun önünde diz çökmek lazımdır." (Refik Şevket)

"... Biliyorsunuz ki, efendiler, Türk akını ve medeniyeti asırlarca çok büyük kıtalara hâkim oldu ve gittiği yerlere medeniyetini, nüfusunu, dilini de beraber götürdü. İstismar tarihinde hiçbir kavim yoktur ki, —hatta Roma İmparatorluğu dahil— hiçbir devlet yoktur ki, Türkler kadar istimar kabiliyeti göstermiş olsun. Bugün Avrupa'nın her yerinde Türk'lerin diktiği âbideler ve eserler meydandadır. *Bugün Türk hâkimiyetinin çekildiği yerlerde Türk'ün hasretini çeken milletler çoktur.* (doğru sesleri)

Türk, hâkim olduğu vakit, hâkim bulunduğu bütün noktalarda bir Türk sulhü tesis etmiş ve Türk sulhü asırlar ve asırlarca devam etmiştir. Fakat bazı tedbirsizlikler yüzünden Türk askerlerini çekmeye mecbur olduğu yerlerde kendi ırkından olan ırkdaşlarını da bıraktı" (....)

"... İskân keyfiyeti her yerde güç geçmiştir. Ve bunda hiçbir memleket muvaffak olamamıştır. Gene en çok muvaffak olan Türklerdir... Bu kanun tek dille konuşan, bir düşünen, aynı hissi taşıyan bir memleket yapacaktır." (Dahiliye Vekili Şükrü Kaya)

İflâs Eden İftira Kampanyası

Beyaz Saray ve Pentagon'un SOĞUK SAVAŞ stratejisinin tamamlayıcı bileşeni ANTİ-SOVYETİZM ve ANTİ-KOMÜNİZM kampanyasıdır.

Papa suikastı konusundaki emperyalist iftiralar da bu kapsamdadır.

Sözkonusu iftira ve tezvirat kampanyası yükseldiği sırada yazdığımız bir yazıyla bunun iç yüzünü teşhir etmiş ve CİA'nın "Çamur at, kendisi kalmazsa izi kalır" anlayışını güttüğünü, kampanyanın iflas edeceğini söylemiştik. Nitekim de öyle oldu.Kampanya tutmadı. İpliği pazara çıktı. O kadar tutmadı ki, bizzat Amerikan burjuva basınında bile bir kısım CİA yetkililerine atfen yayınlanan değerlendirmelerde bu iddianın ciddi olmadığı, ciddiye alınamayacağı belirtildi.

Ne ki, adı geçen yazımızın sonunda da değindiğimiz gibi bu kampanyaya ortak olanlar arasında Türkiye'nin bazı sözde ilerici yazarları da vardı.

BOZACININ ŞAHİDİ ŞIRACI

Bunların başında ise Uğur Mumcu gelmekteydi. U. Mumcu öteden beri sosyalist Bulgaristan'ın, diğer sosyalist ülkelerin batılı silah tüccarlarıyla, Mafia ile, Türk silah kaçakçılarıyla işbirliği yaptığı yalanını tekrarlayıp dururdu. Bay Mumcu'nun bu iddialarını, *özellikle* Türkiye'de faşist diktatörlüğün kurulmasından sonra piyasaya sürmesi ise ilgi çekiciydi. Kimbilir belki de kendisi bu sayede faşist Cunta'dan icazet almak istiyordu, ya da daha başka şeylerin de peşinde koşuyordu. Bizce bunun önemi yoktu; asıl önemli olan; adı solcuya çıkmış, üstelik de Cumhuriyet gibi, Türkiyeli ilericilerin okuduğu bir gazetede köşe kapmış birisinin bu anti-Sovyetik ve anti-komünist kampanyada kullanılmasından ABD emperyalizminin ve onun güdümündeki K. Evren Cuntası'nın sayısız yararlar ummasıydı.

Derken, Bay Mumcu'nun misyonu giderek daha da şekillendi. Tüm Batı dünyasında Papa suikasti ile ilgili yalan ve tezvirat kampanyası başlayınca, Mumcu'nun ufku da genişledi. Önce kendisi alel acele Yankı'ya bir demeç verdi. Elinin altındaki gazete sütununu bu kampanyanın hizmetine açtı. Yazı diye yayınladığı hezeyanları derleyip, bir de kitap basarak işin ticari yanını da ihmal etmedi.

Her ne kadar kendisinin "Türk-Bulgar silah kaçakçılığı" diye gösterdiği ithamlarına muhatap olan bir şirket onu Ankara'da mahkemeye verip, tazminat cezasına mahkum ettirdiyse —ve böylece Mumcu'nun iftiraları sivil bir Türk mahkemesi tarafından da resmen kanıtlanarak, hukuk diliyle, *muhkem kaziye* haline geldiyse de— o gene de "doğru bildiği" yoldan şaşmadı.

Derken Bay Mumcu'nun doğru bildiği yol kendisini İtalya'lara, kimseyle görüştürülmeyen Ağca'nın ziyaretine ya da Mayorka adalarına kadar götürdü. Zira Hazret "iz sürüyordu"... Hem de ne iz? Washington'daki CİA karagâhından başlayıp, Amerikan gansterlerinden, İtalyan Mafia'sından geçerek faşist profesyonel cani Ağca'ya kadar uzanan bu iz'in güzergahı üzerindeki kurum ve kişilerden birisi de Uğur Mumcu oldu. Ama Mumcu bu çetrefil iz'in tam olarak neresinde duruyordu, bu çok önemli değildi. O bir kez isteyerek bu misyona soyunmuştu. Onun doğru bildiği yolun çıkış noktası Washington da olsa, kendisi bu iz'de CİA uzmanlarıyla, Mafia gansterleriyle, faşist katillerle kol kola yürürse, doğru bildiği yoldan şaşmayacaktı. Varılan noktada kendisinin sübjektif olarak hangi amaçları güttüğü, hangi yeni —veya eski— ilişkilerin adamı olduğu bir önem taşımıyordu. Aslolan onun objektif misyonuydu...

Evet, U. Mumcu, İtalyan televizyonunda bir CİA uzmanı ile uyum halindeydi. Söyledikleri, faşist kiralık katil Ağca'nın —kendisine dikte ettirilen— yeni "ifşaat"larını takviye ediyordu. Üstelik de İtalyan televizyonunda, "kendisinin Türkiye'de komünist yanlısı olarak tanındığını" söylemeyi de ihmal etmiyordu. Batı daha ne istesindi. Soğuk savaş hoparlörleri "görüyorsunuz ya bu konuda bir Türk komünisti bile Bulgaristan'ı ve Sovyetler Birliği'ni itham ediyor" diye bir "tanık" sahibi olmuşlardır. Her ne kadar halkımız "Bozacının şahidi şıracı" demişse de, Batı gene de onu bir komünist diye tanıtmaktan yarar umuyordu. Oysa Mumcu'nun ne dün, ne de bugün komünistlikle uzaktan yakından bir ilgisi olmamıştı.

BİR KÂZİP ŞÖHRETİN YÜKSELİŞİ VE DÜŞÜŞÜ

Kendisi siyasi kariyere soyunmadan önce, Ankara Hukuk Fakültesinde akademik kariyere girmişti. Sonra siyasete atıldı. Hayır, hayır yanlış anlamayınız, siyasete atılmak derken, U. Mumcu'nun solcu bir partiye filan bel bağladığını sanmayınız. O *kestirme yoldan* iktidara gitmeyi düşünüyordu. Ve kestirme yol'un bütün girift ilişkileri içine cesaretle dalıyordu. Derken 12 Mart dönemi hem kestirme yol'un var olmadığını gösterdi, hem de burjuvazinin baskı aygıtı içindeki birtakım kombinezonlarla uğraşanları, o aygıtın asli ve temsili sahiplerinin hiç de bağışlamayacağını bir çokları gibi Bay Mumcu'ya da kanıtladı.

Ama U. Mumcu bundan da yararlanmasını bilecek kadar akıllıydı. 12 Mart'ta birkaç ay hapis yatmasını ve yedek subaylıktan çavuş çıkartılmasından daha sonra bol bol siyasi ve de ticari olarak yararlandı. Halkımızın, ilerici aydınlarımızın 12 Mart rejimine karşı duyduğu tepkiyi siyasete ve ticarete tahvil eden U. Mumcu, Cumhuriyet gazetesinde bir sütun kaptı, demokrasi havarisi geçindi, fakat bu arada 12 Mart'ta çektiği sıkıntıların karşılığını bu sütunla ve suyuna tirit birkaç kitapla bol bol aldı.

Bu dönemde Mumcu şöhretinin zirvesine tırmandı. Sık sık TV açık oturumlarında gözüktü, panellere katıldı, kitapları bilmem kaç baskı yaptı, yazdıklarından piyes bile yapıldığı oldu.

Ne var ki, Türkiye gibi militarist bir devletin egemen olduğu bir ülkede "demokratlık yapmak" da öyle kolay değildi. Nitekim bir süre sonra 12 Eylül darbesi geldi. Mumcu bu kez bütün hak, hukuk, demokrasi, insan hakları, vb. görüşlerini bir yana koyup Cunta'ya temennah çaktı...bununla da kalmayıp yukarıda değindiğimiz son misyonuna soyundu ve nihayet yerini buldu. Yola geldi.

CUMHURİYET GAZETESİ NEYE ALET EDİLİYOR

Uğur Mumcu da artık bu yolun yolcusudur. Bir uğursuz yolun Uğuru'dur. Bir karanlık gecenin baykuşudur... Ve nasıl ki, Mumcu'nun mumu yatsıya kadar bile yanmamışsa baykuşluğu da sabaha bile kalmayacaktır.

Bizim açımızdan Mumcu'nun ne olduğu ve ne olacağı önem taşımaz, ama bu konuda önemli olan Cumhuriyet gazetesinin böyle oyunlara alet edilmesidir. Bırakınız her türlü siyasi mülâhazayı, salt gazetecilik açısından bile olay mâzur görülemez: Cumhuriyet'in kendi yazarlarından birisini Ağca'ya göndermesi ve bu yazarın Ağca'nın elini sıkması herşey bir yana gazetecilik mesleğini yaralamıştır.

Çünkü Ağca, *birincisi* profesyonel bir katildir; *ikincisi* BİR GAZETECİNİN KATİLİDİR... Uğur Mumcu'nun sıktığı el, bundan çok değil 4 yıl önce Abdi İpekçi'ye kurşun sıkan, tabancanın tetiğini çeken eldir. Sadece bu dahi Cumhuriyet'in hangi oyunlara alet edildiğini göstermeye yeter. Kaldı ki, Batı dünyasında dahi hiç bir ciddi gazetecinin ciddiye almadığı ithamlara sayfa açmak Cumhuriyet'i yaralamıştır. Sonuçta Cumhuriyet de şu veya bu şekilde soğuk savaşın bir iftira kampanyası içine sokulmuştur. Asıl üzücü olan budur.

Bay Uğur Mumcu Neyin Peşinde?

Papa suikastı konusunda ABD emperyalizminin başlattığı yalan, iftira ve tezvirat kampanyasına eskiden adı solcuya çıkmış gazeteci Uğur Mumcu baş kalemşör olarak katıldı. Mumcu Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'ni, Sovyetler Birliği'ni açık açık suçladığı gibi, "Bulgar izini sürmek" iftirasıyla faşist kiralık katil Ağca'nın dolaştığı yerlere, kaldığı motellere kadar gitti, Ağca ile hapishanede görüştü, İtalyan televizyonunda CİA ajanlarıyla açık oturumlara katıldı.

Bay U.Mumcu'nun "iz sürerken" neyin peşinde olduğu bizce meçhul değil.

Bay Mumcu peşpeşe yazılarla sosyalist Bulgaristan'a karşı iftira kampanyasını sürdürürken ve kitaplar yayınlarken, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin iftiraları teşhir eden açıklamaları faşizmin sultası altındaki Türkiye kamuoyundan özellikle gizlenmektedir.

Bu nedenle, gazetemiz U.Mumcu'nun kampanyadaki işlevini teşhir ederken, bu rezil kampanyanın boy hedefi olan sosyalist Bulgaristan'ın konuya değgin açıklamalarını –sağlı "sollu" yanıltılmak istenen– Türkiye kamuoyuna iletmeyi sosyalist ve barışsever ödev saymaktadır.

Bulgaristan'ın resmi yayınlarınca ve Sofya Press Ajansı'nca yayınlanmış üç yazı ve yorumu aşağıda yayınlıyoruz.

****

YENİ HAÇLI SEFERİNE ÖZENENLERİN KIŞKIRTMASI

Sofya: (23 Şubat–Sofya Pres Ajansı): Dün gece, Bulgaristan Ulusal Televizyonunda, Bulgaristan Telgraf Ajansı Genel Müdürü Boyan Traykov'la yapılan bir söyleşi yayınlandı. Boyan Traykov, Bulgaristan'a karşı yapılan suçlamaların sahte olduklarını, gerçek-dışı tanıklık esas alınarak bir sürü düzmeceler yapıldığını ve soruşturmanın gerçeği arama amacından çok bir politik kışkırtmaya hizmet ettiğini söyledikten sonra, Papa II Jean Paul'e karşı suikastle ilgili yürütülen soruşturmayı eleştirel bir açıdan ele alarak inceledi.

Boyan Traykov söyleşisinde şöyle dedi: "Sergey Antonov'a karşı suçlama, sadece katil Ağca'nın gerçek-dışı ifadelerine dayanıyor. Birçok tanık, saygıdeğer ve namuslu kişiler, Antonov'un suikast, suikast hazırlık ve uygulama saatlerine ilişkin gaybubetini doğruladılar."

Boyan Traykov sözlerine devamla şunları söyledi: "Başsavcı yardımcısı Scorza ve sorgu yargıcı Martella, suçsuz Bulgar yurttaşı Antonov'un serbest bırakılması için avukat Consolo ve avukat Larussa'nın sundukları dilekçeyi kabule yanaşmadılar. Bu karara ne anlam verebiliriz? Bizim için bunun tek anlamı vardır. O da İtalyan sorgu makamlarının zorunlu olan tarafsızca karar verme ilkelerine uymadıkları, önyargılara dayanarak hareket ettikleri, Bulgaristan ve bütün sosyalist topluluğa karşı başlatılan politik kışkırtma ve kampanyaya hizmet ettikleridir.

Katil Ağca'nın, Bulgaristan'da hiç rahatsız edilmeksizin Yoginer Sing adı altında sahte bir Hint pasaportuyla bulunduğu iddiasına ne diyeceksiniz sorusuna Boyan Traykov şu yanıtı verdi: "1980 yılında, Bulgaristan'dan aynı adla bir tek değil, 13 Hintli geçmiştir. Peki, bunlardan hangisi Ağca'dır veya bunların aralarında bir Ağca var mıydı?" sorusunu yöneltti.

Boyan Traykov, ipsiz sapsız ve gerçeklere ters düşen iddiaları ve soruşturma makamının Sergey Antonov'a karşı çelişkili gerekçelerini çürüten birçok örnek verdi: "Sergey Antonov'a karşı yöneltilen suçlamaların Ağca'nın baştanbaşa düzmece ifadelerine dayandığını, bu yalancı ifadeleri onun kendi başına hazırlayamayacağını, arkada bunları kendisine fısıldayan, akıl hocalığı yapan ve durmadan yönlendiren birilerinin bulunduğu ortadadır."

"Sorgulama boyunca Ağca'nın sık sık ifade değiştirdiği ve bunu, Antonov'un avukatları Consolo ve Larussa tarafından ileri sürülen ve tanık ifadeleriyle ispatlanan Antonov'un olayla herhangi bir ilişkisi olmadığı gerçeğini çıkmaza sürükleyecek biçimde yaptığı görülüyor."

Boyan Traykov konuşmasını şöyle sürdürdü: "Sorgulamanın gizli olması gerektiğine karşın, Ağca'nın tam bir tecrit altında tutulmasına karşın, kendisi Antonov'un sözkonusu ispatlanmış gaybubetini tümüyle öğrenmiştir" dedi.

Boyan Traykov daha sonra şöyle dedi: "Peki Ağca, tam, neyi ve ne zaman düzeltmesi gerektiğini, hangi yeni yalanı söyleyeceğini nereden biliyor? Soruşturma boyunca uydurduğu yalanların, kendisini, cezaevinde hukuk hükümlerini çiğneyerek kesin tecrit durumunu ihlâl edip ziyaret ettikleri artık açıklanmış bulunan gizli kişiler ve servisler tarafından güdümlendiği apaçık ortada değil midir?"

"İtalyan sorgu makamına göre, Ağca'nın bu güdümlü ifade değişiklikleri, onun kendiliğinden gelen içgüdüsünün ve içtenliğinin bir belirtisiymiş."

Boyan Traykov devamla şunları söyledi: "Biz ise gözle görüleni söylüyoruz: İtalyan sorgu makamı Antonov davasında, Bulgaristan'a karşı politik kışkırtmanın hukuksal bakımdan esaslandırılması için, ilgili gizli servislerle işbirliği halindedir."

"Yalancı da, arkasındaki süflörleri de kendi ayaklarıyla tuzağa düştüler" dedikten sonra Boyan Traykov şunları ekledi: "Ağca birden bire şunu hatırladı: 10 Mayıs günü, Antonov'un evinde, kendisinin –Ağca'nın–, Antonov'un, Ayvazov'un, Vasilev'in ve daha dört Türk'ün bulundukları, ayrıca Rositsa Antonova'nın ve 10 yaşlarındaki bir kızın, –herhalde Antonov'ların o zaman 10 yaşındaki kızı Ani'nin de– katıldıkları en önemli toplantının yapıldığını söylemiştir."

Boyan Trokya sözlerine devamla: "Elimde enformasyon vardır ve ben buna dayanarak kesinlikle şunları söyleyebilirim: 10 Mayıs 1981, pazar günü Rossitsa Antonova ve Ani Antonova Roma'da değildirler ve katil Ağca'nın sözünü ettiği toplantıya katılamamışlardır. Rositsa Antonova, 8 Mayıs günü bir otomobille Roma'dan çıkmış, İtalya ve Yugoslavya üzerinden yolculuk etmiş, 10 Mayıs günü, yani Ağca'nın ifadesine göre, güya Roma'da bulunduğu ve Papa'ya karşı suikast hazırladığı toplantısına katıldığı gün, Sofya'ya gelmiştir."

Bay Traykov, Antonovların kızı Ani hakkında şöyle dedi: "Ani bütün yıl boyunca Sofya "Kliment Ohridski" okulunda öğrenimine devam etmiştir."

"Ve böyle oluyor. Sözkonusu 10 Mayıs günü, Rositsa Antonova ve Ani'nin Roma'da değil, Sofya'da bulundukları gerçeği ve Ağca'nın iddia ettiği gibi, kendisiyle Roma'da tanışıp görüşmediği gerçeği, azılı teröristin yalanlarını ve kendisini yalanlarla besleyenleri yalanlayan ayrıca iki büyük kanıt oluşturuyor. Diğer birçoğu gibi, bu gerçekler de, Antonov'a karşı açılan soruşturmanın güdümlü niteliğini ve temelsizliğini gösteriyor."

Boyan Traykov, "Ağca'nın, belleğini 'toparlaması' ve sözünü ettiği toplantının –Rositsa Antonova'nın 8 Mayıs 1981 günü Roma'dan yola çıktığını öğrenerek– 7 Mayıs günü yapıldığını ve Antonova ile Ocak ayında değil de, başka bir ay içinde tanıştığını söylemesi tehlikesi yok

mudur sorusunu şöyle yanıtladı:

"Biz, bütün bu kanıtları, işte bu nedenle Antonov'un avukatları aracılığıyla sorgu makamı önünde değil, tüm Bulgar ve dünya kamuoyu önünde, Ağca'nın, ifadelerini yine değiştirmesi halinde, herkesi gerçeği görmesi ve anlaması için, Ağca'nın gizli servislerce ve İtalyan sorgu makamınca desteklenerek durmadan yalan söylediği kanısına varmaları için ortaya koyuyoruz."

"Adam öldürme suçundan ölüm cezasına, Roma-Katolik Kilisesi'nin başındaki kişiye karşı suikastten ömür boyu hapis cezasına çarptırılmış olan Ağca gibi sabıkalı bir katilin ifadelerine nasıl olur da gitgide artan bir güven beslenir ve öte yandan Antonov gibi henüz hiçbir cezaya çarptırılmamış, lekesiz ve namuslu bir insanın sözlerine tam bir güvensizlik gösterilebilir?"

"İtalyan sorgu makamının, tanık olarak dinlediği Bulgarlara, komünist ideolojiyi benimsediklerinden dolayı, güven göstermemesi olacak iş midir? Yoksa bu sorgu makamı için bütün insanlar yasa karşısında eşit değiller midir? Ve mademki insanlar arasında ideolojik görüşlerine göre ayrım yapmaktadır, o halde, bu sorgu makamı, cinai neo-faşist ideolojinin adamı olan Ağca'nın ifadelerini niçin yeğlemektedir?"

"Dahası da var, diye devam eden Traykov, Antonov'a karşı suçlamada birçok tutarsızlık ve birçok kusurlar ortaya çıkıyor. Ama şaşılası bir davranış olarak, "her kuşku sanığın yararınadır" klasik ilkesi yerine, bu olayda yeni bir ilkenin, "her kuşku suçlayanın yararına" ilkesinin uygulandığı görülüyor. Eski Roma hukuku temellerinin yıkılmakta olduğu ve "yeni" Roma hukuku ilkelerinin yaratıldığına tanık oluyoruz."

Boyan Traykov devamla şöyle konuştu: "Antonov'a karşı girişilen soruşturmanın hiçbir hukuksal dayanağı yoktur, bu bir adli hata değildir ve en azından iddiaları araştırmaya yönelik bir sorgulama da değildir. Öyle ki, bir katilin anlamı kolay anlaşılır hizmetlerinden yararlanılarak, Roma adliyesinde politik maksatlı, Bulgaristan'ı ve sosyalizmi karalamayı, her iki sosyal sistem devletleri ve insanları arasında güvensizlik ve tedirginlik tohumları saçmayı amaçlayan bir komplo gerçekleştirilmektedir."

Traykov, sözünü bağlarken şöyle dedi: "Bütün insanlara hitabediyoruz: Roma'da 'Antonov olayı' diye birşey yoktur. Ancak bize, Bulgarlara karşı ve size, hepinize karşı, sadece doğu ve batı arasında anlaşma temeli üzerinde kurulabilecek olan genel barışa karşı, ortak geleceğimize karşı bir komplo vardır. Roma'da bir 'Antonov olayı' yoktur. Yeni haçlı seferine özenenlerin kundakçılığı vardır."

BİR "GAZETECİLİK "BAŞARISININ" SIRRI

Dimitır ŞİŞMANOV

"Cumhuriyet" en eski günlük Türk gazetelerinden biri. Bu gazetede birçok deneyimli gazeteci, yetenekli yazar, fırçası güçlü karikatürcü çalıştı, bugün de çalışıyor. Ama Batı'da, bunlardan hiçbiri Uğur Mumcu kadar, böylesine yaygaralı şöhrete sahip olamadı.

Uğur Mumcu'nun bu başarısını, Türkiye'de kaçakçılık olaylarıyla ilgili açıklamalarına borçlu olduğu söyleniyor. Kendisi bu konuda kitaplar da yazıyor. Kaçakçıları ve dolandırıcıları açığa vuran başka Türk gazetecileri de var kuşkusuz. Var ama, bunlardan hiçbiri Mumcu'nun o büyük şöhretine erişmiş değil.

Uğur Mumcu, Batı'daki bu şöhretini, Türkiye'deki kaçakçılık olaylarıyla ilgili açıklamalarına değil, Bulgaristan'ın ve öteki sosyalist ülkelerin adını, uzaktan yakından en ufak ilintisi bulunmadığı ve bulunamayacağı, asla bulunamayacağı, kirli tertiplerle ilgili uydurma ve yalanlara, karıştırmasına borçludur.

Batı anti-komünist ve anti-sosyalist propaganda merkezleri kendilerini solcu ve ilerici tanıtan ve böyle geçinen, aslında ise anti-komünist propaganda, kampanya ve yaygaralarına aktif biçimde katılan gazetecilerin, özellikle büyük reklamını yapar. Uğur Mumcu, işte bu tür gazetecilerden biri. Geçen hafta İtalyan televizyonunda yayınlanan bir demecinde kendi kendini överken dedi ki: "Bulgar izi'yle uğraşıyorsam, bu anti-komünist olduğum anlamına gelmez. Tersine, Türkiye'de beni, komünizm yanlısı görüşleri savunmakla suçluyorlar." Mumcu bu sözleri, okurların güvenini kötüye kullanırken, kendisine daha fazla güvenilmesi için söyledi kuşkusuz. Çünkü, "komünizm ülküleri yandaşı" olmakla "suçlanan" yeni o aynı Mumcu CİA'nın ünlü ajanlarıyla "komünizm tehlikesi" üstüne röportajlar veriyor sağda solda. Mumcu, Roma'da, CİA'nın eski Türkiye baş ajanı Paul Hanze'yle birlikte bulundu. Şimdi ortak çabalarla, "Bulgar izi"nin bir başka şemasını, bu kez, Türk gazetecisi ve "Milliyet" gazetesi başyazarı Abdi İpekçi'nin öldürülmesine götürecek bir "izi"in şemasını hazırlıyorlar.

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nde, Abdi İpekçi'nin, libarel-demokrat bir çizgide olan "Milliyet" gazetesini satın alma ve onu neo-faşist sağın basın oraganı durumuna getirme planları yapan aşırı sağcıların kararı üzerine Ağca ve suçortaklarınca öldürüldüğü iddia ediliyor. İpekçi, buna kesinlikle karşı çıktığı için ortadan kaldırılmış, bu iddiaya göre. Mumcu da bir yazısında, gerçeğe en yakın bu görüşü anmıştı; anmıştı ama şimdi Paul Hanze' nin uydurmacasına dört elle sarılırken, bunu kasıtlı olarak bir yana bırakıyor. Zira Paul Hanze'ye göre, Türkiye'deki kaçakçılık ve Mafya labirentlerinde "Bulgar izi" aranmalı. Hem de öyle aranmalı ki, "izler" önünde sonunda yeniden Ağca ve Bulgaristan'a varmalı, oradan da İpekçi' nin öldürülmesi olayı ve Papa'ya karşı girişilen suikast denemesine uzanmalı.

İtalyan televizyonu 8 Şubat günü "Bulgar izi"ne adanmış bir başka uzun programında, Mumcu yeniden kamera karşısına geçerek kaçakçılık ve terörizme ilişkin varsayımlarını geliştirdi ve kendini överken dedi ki: "Evet, diplomatik kaynaklar da bu arada, çeşitli haber kaynakları bana, sorgu yargıcı Martella'nın, Mehmet Ali Ağca'nın ilişkilerini meydana çıkarmak için, kitabımdan yararlandığını bildirdi. Ama ben sorgu yargıcı Martella'ya, kitabımda yazdıklarımdan çok daha fazlasını söyleyebilirim. Gazeteci ve hukuk sorunları uzmanı olarak, artık beş yıldan fazla bir zamandan beri Bulgar ve Türk silah kaçakçılığıyla uğraşıyorum. Sofya'nın, bu yeraltı eylemlerinin —silah ve uyuşturucu madde kaçakçılığının, terörizmin— merkezi, bulunduğu kesin olduğuna göre..." Mumcu, kaçakçılık hedefi silahların "büyük bir bölümünün NATO'dan geldiğini" iddia ettikten sonra, giderayak, kargaların da güleceği bir şeyler kaçırıyor ağzından: "....ve burada, yeni tipten bir enternasyonalizm —NATO ve Bulgaristan arasında bir enternasyonalizm— mevcuttur." Ve tıpkı sahneye fırlamış bir aktör gibi vargücüyle haykırıyor: "Elimde kanıtlar var. Birçok kanıt gösterebilirim, gösterebilirim ama küçük düşmek istemiyorum."

İtalyan televizyonunda düzenlenen "yuvarlak masa" söyleşisinde, Mumcu'ya, şunu kimse söylemedi:

— Fakat Siz, yalan söylüyorsunuz Beyefendi. Siz, tam da bu yalan ve iftiralarınızdan dolayı Türk mahkemesince cezaya çarptırıldınız. Mahkeme kararı...

— Ne mahkemesi? Ne kararı? —diye hayret edecekti belki de İtalyan televizyonunda yuvarlak masa söyleşisine katılanlar. Bundan habersiz oldukları için hayret edeceklerdi kuşkusuz.

İşte sözünü ettiğimiz mahkeme kararı.

1982/603 nolu bu mahkeme kararı 1 Kasım 1982 günü, Ankara Mahkemesi'nde Hakim M. Siret Atalay tarafından açıklandı. Karar metninde de belirtiltiği gibi Uğur Mumcu, "Cumhuriyet" gazetesinde çıkan yazılarındaki yalan ve iftiralarından do-

layı sanık sandalyesine oturtuldu.

Uğur Mumcu "İşte Dosyalar!" gibi cafcaflı başlıklar taşıyan yazılarında, "Türkiye'den anti-komünist şirket sahiplerinin" silah kaçakçılığı için "Bulgaristan komünistleriyle birleştiğini kanıtlamak için", "kendi gözleriyle görmüş olduğunu" iddia ettiği mektupları, dosyaları, telefon numaralarını (telefon rehberinden alınmış numaraları) belirtiyor. Yazılarında, kaçakçılık ortaklığı yaptıkları iddia edilerek Bulgar ve Türk şirketlerine iftiralar savruluyor. Mahkeme, Mumcu tarafından anılan bütün o mektupların, dosyaların uydurmaca olduğunu, mevcut olmadıklarını su götürmez biçimde kanıtladı. Mahkeme kararının bir bölümünde şöyle denildi: "Davalı MİT müsteşarlığının yazısına dayanmış ise de, bu yazının varlığına rastlanmadığı, anılan müsteşarlıktan bildirilmiştir. Ayrıca davalı vekili Dr. Faruk Sükan'ın devlet başkanı olarak yaptığı soruşturmaya ilişkin dosyanın getirilmesini istemiştir. Bu işe ait her iki dosya Maliye Bakanlığı'ndan getirtilerer incelenmiştir. Her iki dosyada da, davacı şirketin silah kaçakçılığı yaptığına ilişkin herhangi bir iddia ve delile rastlanmamıştır. ...Bu durumda eylemin haksız olduğu kuşkusuzdur. Davacı şirketin, silah kaçakçılığı yapmak ithamı altında bulundurulması ağır bir kusurdur. Davalıların, konuyu iyice araştırmadan yayınlamaları elbette ki, haber verme görevinin sınırlarını çoktan aşmış ve davacı şirketin kişisel haklarına saldırı niteliğini kazanmıştır..."

Uğur Mumcu bu davada 150 bin TL. tazminat cezasına çarptırıldı.

Mumcu, İtalyan televizyonunda yuvarlak masa söyleşisinde, aynı Türk ve Bulgar şirketlerine karşı aynı uydurmacalarını (bu uydurmacalarından dolayı, Türk Mahkemesi tarafından yalan söylemek ve iftira atmak suçuyla yargılanmış ve cezaya çarptırılmıştı) tekrarladı.

Mahkeme yoluyla da yalanlanmış bu yalan ve iftiraların yinelenmesi kimin yararınadır?

Bunlar kuşkusuz, Doğu'yla Batı arasındaki köprülerin yıkılması, Avrupa'nın iki kesimi arasında ve Balkanlarda ticari, ekonomik ve kültürel ilişkilerin kesilmesi, gerginlik ve güvensizlik ortamının sürdürülmesi uğrunda elinden geleni esirgemeyen, bu doğrultuda her çareye başvuran bir politika için gereklidir. Böyle bir ortam ABD ve NATO'nun süper silahlanmasını haklı göstermek için, Batı Avrupa'ya ve Türkiye'de yeni Amerikan nükleer füze silahlarının üslendirilmesi için gereklidir.

Uğur Mumcu gibi gazeteciler de, Avrupa ve dünyada, barış ve güvenlik için tehlikeli olan bu politikaya hizmet boyunduruğuna koşulmuşlardır.

İYİ KOMŞULUK İLİŞKİLERİ ZARARINA

Türkiye'de çıkan "Yankı" dergisi 24-30 Ocak tarihli sayısında bir bayan okurunun mektubuna yer verdi. Mektubun bir bölümünde şöyle deniyor: "....Merak ettiğim bir şey de; Ağca'nın Türkiye'deki faaliyetleri, ilişkileri, cinayetleri ve kimlerce nasıl kaçırıldığı, kimlerce nerelerde, kendisine yataklık yapıldığı. Bunlar hiç sorulmuyor. Sanki Ağca diye birisi Türkiye'de hiç yaşamamış. Varsa yoksa Bulgar-Rus ajanı. Suçu başkalarına yüklemek, işin kolayına kaçmak değil midir? Belirli Avrupa (Batı Avrupa) basınından işimize gelen yorumları aktarmak, olayı Avrupa'da (Batı Avrupa'da) gelişen herhangi bir olay gibi vermek sorumluluktan kaçmak değil midir?..."

Anlaşılacağı üzere, Türkiye'de de sağduyulu okurların yanıltılması olanaklı değildir. Okurlar, Amerika, Batı Avrupa ve Türkiye'deki uydurma haber imalatçılarının, Türkiye'ye komşu deletleri kötülemek için giriştikleri amansız yarışmadan duydukları infiali biliyorlar. Kimi Türk gazetecileri, Doğu'yla Batı arasındaki özel olarak da Türkiye'nin Bulgaristan ve Sovyetler Birliği'yle ilişkilerinin kötüleştirilmesini amaçlayan büyük bir bozgunculuk kampanyasına alet edildiklerini bir türlü kavrayamıyor. Onlar, "Yankı" dergisinde yayınlanan, mektubundan alıntı yaptığımız bayan okurun da belittiği gibi Papa'ya karşı ateş açan teröristin Türk olduğunu, Türk yurttaşı olduğunu, resmi Türk yetkililerinden sahte pasaportlar ve belgeler aldığını, Türkiye'de neo-faşist hareketlerce kendisine ilham verildiğini, Türkiye' de ağır cinayetler işlemiş olduğunu unutuyorlar. Teröristin çeyrek yüzyıl boyunca Türkiye'de yaşadığını unuturken, kendilerine başkaları tarafından söylenenleri tekrarlayıp duruyorlar. Teröristin Bulgaristan'dan geçtiğini, ülkede birkaç hafta kaldığını yineleyip duruyorlar. Bu da, Roma'nın "San Pietro" Meydanı'nda işlenen cinayete Bulgaristan'ın "katılışına" bir "kanıtmış".

Onlar, kulaklarına yine başkaları tarafından fısıldanmış şu safdilce soruyu, her gün sorup duruyorlar: Terörist sahte bir pasaportla Bulgar sınırını nasıl geçebilmiş ve Bulgaristan'a nasıl girebilmiş? Bu soruyu aralıksız yinelerken, teröristin bunu yapabilmesi için, yine o sahte pasaportla Türkiye sınırından geçmiş ve Türkiye'den çıkmış olduğunu düşünmek gayretine katlanmıyorlar. Her gün yöneltilen bir başka safdilce soru daha var: Terörist Bulgaristan'da açığa çıkarılıp tutuklanmadan, kendi "itirafına" göre, 59 gün nasıl kalabilmiş? Bu soru sorulurken, teröristin 10 ay boyunca İstanbul, Ankara ve başka şehirlerde, bir buçuk yıl boyunca Batı Avrupa'da, serbestçe nasıl dolaşabilmiş olduğu gerçeğine en ufak ilgi gösterilmiyor. Üstelik Türk yetkilileri, Bulgar topraklarında bir Türk teröristin bulunabileceği konusunda, Bulgar makamlarını uyarmış değildir. Buna karşılık Türk yetkililer Interpol'e üye Batı Avrupa'nın tüm ülkelerini bu konuda haberdar etmişti. Federal Almanya Cumhuriyeti, İspanya, İtalya, Fransa, Avusturya, İsviçre ve teröristin belirli süre kalmış olduğu daha birçok başka ülkeye karşı bu konuda en ufak bir suçlama yöneltilmiyor. Oysa terörist Papa'ya karşı ateş açarken kullandığı silahı, sahte belgeler ve pasaportu bu ülkelerde aldı, yine bu ülkelerde para yardımı gördü ve sığınak buldu. Batı Avrupa' da iş aramak ve çalışmak üzere, topraklarından her yıl iki milyon Türk yurttaşının geçtiği Bulgaristan'a suçlamalar yöneltiliyor. Oysa bu iki milyon Türk yurttaşı ülke topraklarından, Bulgaristan ile Türkiye arasındakı iyi komşuluk ilişkileri uyarınca ve bu emekçi insanların yararı için, çok kolaylaştırılmış bir vizesiz sistem koşullarında geçiyor.

Anti-Bulgar uydurmacalarının kimi tezgahçıları, kendi uğraşlarını öylesine büyük hırsla ve beceriyle sürdürüyorlar ki, yukarıdaki soruları sorabilecek kadar, normal düşünme yeteneğini yitiriyorlar, kendi okurları önünde, kendi ülkesinin toplumu önünde, en basit sorumluluk duygusundan uzaklaşıyorlar.

Taptaze bir örnek: "Hürriyet" gazetesi 1 Şubat 1983 tarihli sayısında yer alan "Papa'ya Karşı Suikaste Karışmış İki Filistinli" başlıklı haberinde, Yunan polisinin geçen yılın Kasım ayında, Bulgaristan'dan Yunanistan'a gizlice patlayıcı madde ve bombalar sokan Ürdün yurttaşı iki Filistinliyi tutuklamış olduğunu bildirdi. Gazete, bu iki Filistinlinin "Papa'ya karşı suikast denemesinde Bulgaristan hesabına" çalıştıklarını belirtti. Eh, madem ki, Bulgaristan'dan geçmişlerdir, elbette, Papa'ya karşı suikast denemesinde "Bulgaristan hesabına çalışmış" kişiler olacaklardır!

Ama meselenin bambaşka olduğu anlaşıldı. Yunan makamlarınca tutuklanan sözkonusu iki Ürdün yurttaşı Irak'tan yola çıkmış, Yunanistan'a Türkiye'yi boydan boya geçerek, Bulgar topraklarına ayak bile basmadan, Türkiye'den girmiştir. Bu durumda, Bulgaristan'dan Yunanistan'a o patlayıcı maddeleri ve bombaları nasıl sokmuşlardır? Kuşkusuz bu, "Bulgar izi"ni bir kere daha göstermek üzere ortaya sürülen en iyi uydurmalardan biridir.

Kimi gazeteciler ve gazeteler anlaşılan benzer uydurmalarla toplumun dikkatini başka yöne çekmek, daha açık bir anlatımla, suçu, olmadığı yerde —Bulgaristan'da ve öteki sosyalist devletlerde— aramaya, kamuoyunu yöneltebileceğini zannediyor. Amaç gün ışığı gibi ortadadır: Bu yolla, Balkanlar ve Avrupa'ya yabancı, Okyanus ötesindeki bir gücün uluslararası durumu istikrarsızlaştırmaya yönelik büyük politikasına hizmet etmek. Bu politika, Doğu ila Batı arasındaki ilişkileri gerginleştirme, süper silahlanma ve cepheleşme, yaşlı katıyı yeni ölüm silahları yığma çizgisini aklama, önünde sonunda da, Avrupa'ya bu gücün egemenliğini dayatma politikasıdır. **(D. Şişmanov)**